

ÅRSRAPPORT 2022

Innhold

1 Leders beretning 2022	2
2 Om Mattilsynet	4
Vårt strategiske kompass viser retningen	4
Mattilsynets viktigste aktiviteter for å oppfylle samfunnsoppdraget.....	5
Organisasjon	8
Mattilsynet i media 2022.....	9
Nøkkeltall.....	9
3 Aktiviteter og resultater	10
Sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevann.....	11
Fremme god helse hos planter, fisk og landdyr	17
Fremme god dyrevelferd og respekt for dyr	23
Ivareta miljøvennlig produksjon.....	30
Ivareta hensynet til aktørene langs hele matproduksjonskjeden	31
4 Styring og kontroll	36
Overordnet vurdering av styring og kontroll i Mattilsynet	36
Økonomistyring og effektiv ressursbruk, inkl. gebyrforvaltning.....	38
Internkontroll og revisjoner.....	41
Sikkerhet	44
Vårt arbeid med anskaffelser	44
Faste rapporteringskrav	45
Fellesføringer 2022	45
Prioriteringer innenfor styring og kontroll	46
5 Vurdering av framtidutsikter	47
6 Årsregnskapet	49
Ledelseskommentar	49
Prinsippnote	51
Bevilgningsrapportering for regnskapsåret 2022.....	53
Artskontorrapporteringen 31.12.2022	55
7 Vedlegg	60
Vedlegg 1: Effektindikatorer.....	60
Vedlegg 2: Produksjonsindikatorer	65
Vedlegg 3: Statistikk	67

EKSTERNE VEDLEGG

Vedlegg 1 Samlede rapporteringskrav 2022 fra tildelingsbrev og økonomi- og virksomhetsinstruks

Vedlegg 2 Internrevisjonens årsrapport 2022,

Vedlegg 3 Rapport for aktivitets- og redegjøringsplikten

1 Leders beretning 2022

Sammen trygger vi framtiden for mennesker, dyr og natur.

Dette er Mattilsynets nye visjon. Verden rundt oss forandrer seg og blir mer kompleks, og vi vil være en hjelper, en som gjør det enklere for virksomheter og innbyggere å gjøre rett. Denne ambisjonen har vi nedfelt i et strategisk kompass som ansatte og ledere nå bruker for å videreutvikle Mattilsynet i en god og felles retning. Sammen med våre samarbeidspartnere skal vi være forberedt på en framtid med stadig mer komplekse utfordringer. Krig i Europa med økt risiko for atomulykke, usikker matforsyning og mer svindel, økt oppmerksomhet på bærekraft og klimaendringer og en ny strøm av flyktninger med kjæledyr, gjør vårt viktige samfunnsoppdrag mer aktuelt enn noensinne.

Året har vært preget av global uro. Mattilsynet satte stab tidlig på året for håndtering av de hendelsene som ble utløst av krigen i Ukraina. Vi intensiverte arbeidet med å oppdatere atomberedskapen og møtte flyktninger som ankommer Norge med kjæledyr som ikke oppfyller ordinære dyrehelsemessige krav til import. Arbeidet har krevd store ressurser, både i form av kostnader og nedlagte dagsverk, og har gått ut over andre oppgaver som vi har måttet nedprioritere.

Vi er en beredskapsstat. Vi erfarer at vi i økende grad står overfor flere overlappende og uforutsette hendelser med høy kompleksitet. Med et endret risikobilde har vi behov for å styrke kapasitet og kompetanse på beredskapsområdet.

De største hendelsene vi håndterte var to utbrudd av høypatogen fugleinfluenza og Newcastle sykdom i kommersielle fjørfehold i Rogaland. Utbruddene ble slått ned uten videre spredning. Vi prioriterer kommunikasjon og samhandling med virksomheter, organisasjoner og innbyggere høyt under slike hendelser. Gjennom godt samarbeid ønsker vi å bidra til effektiv håndtering, reduserte konsekvenser og samtidig å bidra til å ivareta de som er berørt på en god måte.

Dyrevelferd for både produksjonsdyr og kjæledyr har vært høyt på vår agenda. Ekstrabevilgningen fra Stortinget på 20 millioner kroner øremerket til dyrevelferd har bidratt til å styrke vår innsats på dette området. Vi lanserte en handlingsplan i ti punkter som omfatter faglige satsninger, kommunikasjon, digitalisering og rekruttering av nye medarbeidere i regionene og på hovedkontoret. I 2022 avsluttet vi også den omfattende nasjonale tilsynskampanjen av svinebesetninger. Vi hadde 582 tilsyn i besetninger over hele landet. Resultatene fra kampanjen ble presentert i januar 2023.

Fisk og sjømat er Norges nest største eksportnæring etter olje og gass, og Norge er verdens største produsent av laks. Vi har en viktig rolle som bidragsyter for bærekraftig vekst, økt verdiskaping og produksjon og eksport i tråd med ambisjonene i Hurdalsplattformen, samtidig som hensynet til fiskehelse og fiskevelferd skal ivaretas. Mens veksten og verdiskapningen i akvakultursektoren har økt, har næringen i lang tid hatt betydelige utfordringer tilknyttet dødelighet, fiskehelse og fiskevelferd.

Vi vil prioritere vår innsats tydeligere, blant annet gjennom et revisjonsteam på tvers av de tre kystregionene, som vil få ansvar for konsernrevisjon av de 10 største oppdrettskonsernene. Disse står for omtrent 70 prosent av samlet produksjon i næringen.

Maten i Norge er stort sett trygg og få blir syke av maten de spiser. Vi erfarer at norske produsenter er gode til å ivareta mattryggheten og å varsle oss når de skal. I 2022 var importerte matvarer mistenkt smittekilde i over halvparten av utbruddene med nasjonal utbredelse som Mattilsynet og Folkehelseinstituttet etterforsket. Vi fortsetter derfor vår dialog, veiledning og tilsyn med næringer og enkeltvirksomheter som importerer varer. For næringsmiddelprodusenter veileder vi om regelverkskrav som er viktige å følge for å produsere trygg mat, og vi fører risikobasert tilsyn, der vi legger spesielt vekt på de som produserer spiseklare matvarer.

Vi fortsetter satsingen på produktteamene våre, som utvikler digitale løsninger innenfor våre ansvarsområder. Ekstraveilgningen fra Stortinget på 20 millioner kroner gav oss et nødvendig løft, og samlet sett er det nå mye høyere fart på digitaliseringsarbeidet hos oss enn tidligere. Vi har som ambisjon å utvikle bedre produkter og tjenester for brukerne, ansatte og samfunnet. To viktige elementer i dette arbeidet er å sette brukerne først og å bli en mer datadrevet virksomhet. Det betyr at brukerbehov, data og brukerinnsikt skal være utgangspunktet i alt vi gjør.

Hvordan sikre nok og godt drikkevann er et viktig tema i tilsynet vårt. I 2022 kontrollerte vi hvordan vannverkseiere beskytter råvannskildene sine. Fra 2020 til og med 2022 har vi sett spesielt på ledningsnettet, da gammelt og dårlig ledningsnett kan utgjøre en trussel for leveringssikkerhet og vi vet at mye rent drikkevann lekker ut før det når abonnentene. Vi har også bidratt i det kommunale planarbeidet etter plan- og bygningsloven, og i fylkeskommunens utarbeidelse av regionale vannforvaltningsplaner. Å sikre rent drikkevann i årene framover vil kreve innsats på tvers av sektorer. Arbeidet med nye nasjonale mål for vann og helse som skal være klart våren 2023 og Riksrevisjonens rapport om drikkevannsforvaltningen fra februar 2023 vil være viktig i dette arbeidet.

Vi har jobbet systematisk og målrettet med å utvikle en sentral klagesaksenhet for å bygge ned restanser og sikre læringspunkter og organisatorisk læring fra klagesakene. Samtidig erfarer vi et stort tilfang av nye klagesaker, og saksbehandlingstiden er fortsatt for lang. Vi vil sette inn større ressurser i dette arbeidet i 2023.

Mattilsynet er godt representert i internasjonale fora hvor saker på våre forvaltningsområder diskuteres. Både håndteringen av pandemien og oppfølgingen av konsekvensene av krigen i Ukraina viser betydningen av tett europeisk samarbeid og partnerskap. Disse møteplassene er viktige, ikke bare fordi det utvikles nytt regelverk som Norge skal følge, men også fordi vi kan påvirke prosesser i tråd med norske interesser og tilegne oss ny kunnskap og innsikt.

2022 har vært et år med mange hendelser og et endret og alvorsfylt risikobilde. Jeg vil takke alle våre medarbeidere for den store innsatsen hver enkelt har lagt ned for å hjelpe virksomheter og innbyggere å gjøre rett, og for å levere best mulig på vårt samfunnsoppdrag. En stor takk går også til næringene, interesseorganisasjoner, eierdepartementene, kunnskapsstøtte og andre samarbeidspartnere som bidrar til våre felles mål og til at vi utvikler oss.

Oslo, 15. mars 2023

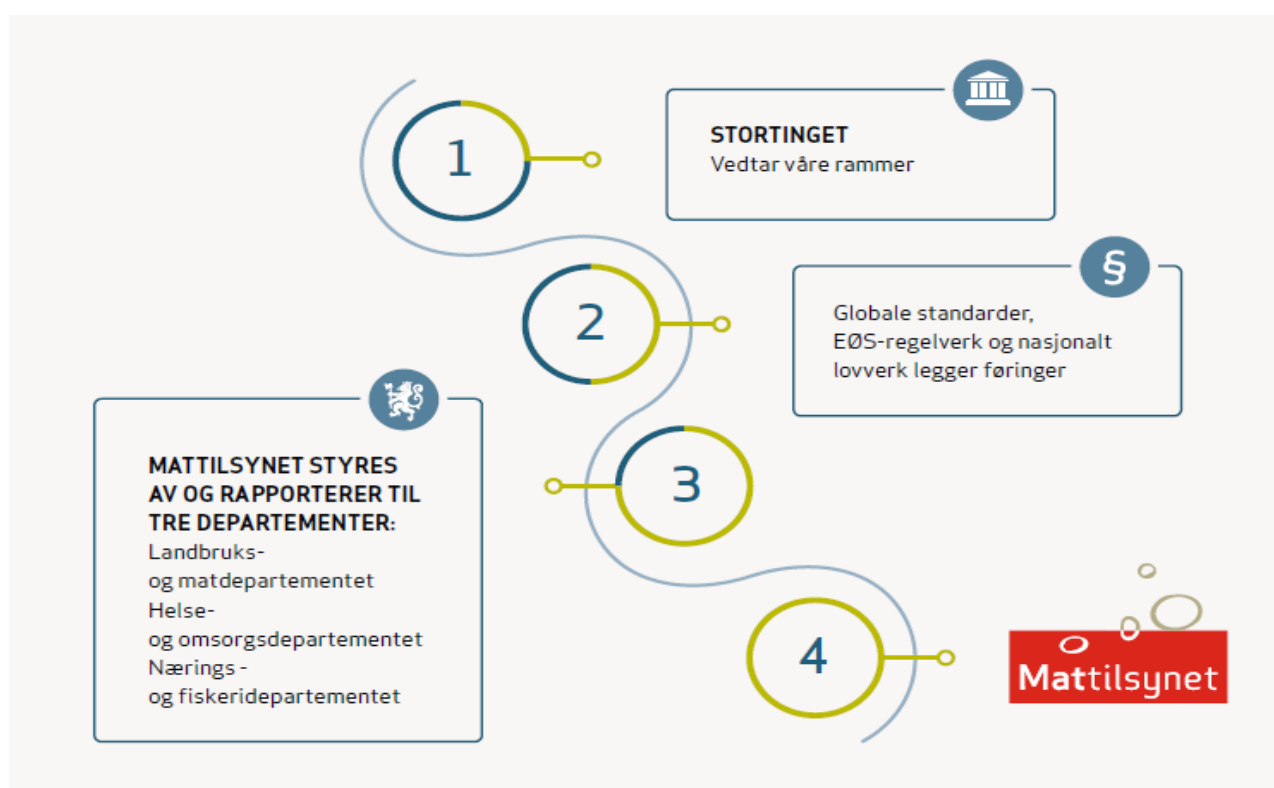

Ingunn Midttun Godal
Administrerende direktør

2 Om Mattilsynet

Mattilsynet er et statlig, landsdekkende direktorat og tilsyn. Samfunnsoppdraget vårt strekker seg fra jord og fjord til bord, og berører både virksomheter og innbyggere innenfor sjømat og landbruk, næringsmiddelindustri, detaljhandel, serveringssteder og kosttilskudd. Vi fører også tilsyn med at kosmetikk som produseres og omsettes, er trygg. Norske varer og dyr er en del av den globale handelen, og vi har også et oppdrag å kontrollere at det som importeres og eksporteres oppfyller krav til internasjonal handel.

Figur 1 viser overordnet styring av Mattilsynet, Landbruks- og matdepartementet har det overordnede administrative og budsjettmessige ansvaret for Mattilsynet.

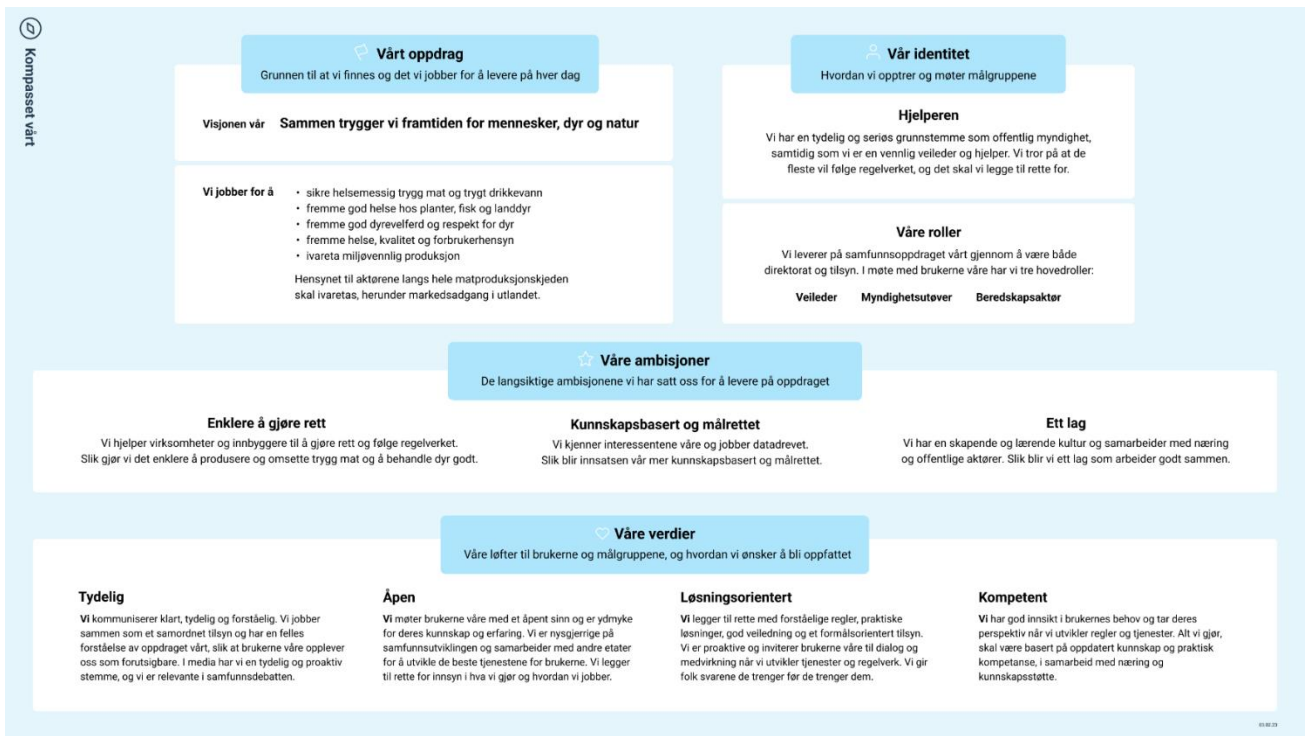

Figur 1. Overordnet styring av Mattilsynet. Design: Flisa Trykkeri

Vårt strategiske kompass viser retningen

Vi har samlet beskrivelsen av samfunnsoppdraget, våre roller, vår visjon og identitet, våre ambisjoner og verdier i ett dokument: Mattilsynets strategiske kompass.

Kompasset er et felles verktøy som skal hjelpe oss å nå målene våre og vise retningen vi skal utvikle oss i. Ved at vi bruker det aktivt i arbeidet vårt, ønsker vi at brukerne våre skal oppleve oss som et mer formålsorientert tilsyn som hjelper både virksomheter og innbyggere i å gjøre rett.

Figur 2. Mattilsynets strategiske kompass

Mattilsynets viktigste aktiviteter for å oppfylle samfunnsoppdraget

Norsk og europeisk matforvaltning bygger på grunnsynet om at kvaliteten på sluttproduktet er et resultat av de samlede påvirkningene produktet utsettes for i hele produksjonsprosessen. Hva du spiser og drikker påvirkes av alt som har foregått på reisen fra fjord og jord til bord. Vår oppgave er å se sammenhengene, overvåke og ha oversikt over tilstanden, være til stede langs hele matkjeden, og mest der risikoen er størst. Vår oppgave omfatter også å være til stede der dyr og planter som ikke inngår i matkjeden holdes og omsettes.

Virksomheter og innbyggere har ansvaret for å følge regelverket. Vår oppgave er å hjelpe dem å gjøre rett og forebygge regelverksbrudd, og kontrollere at regelverket følges gjennom egnede tiltak. Det gjør vi ved å:

Figur 3: Mattilsynets virkemidler; jf. Landbruks- og matdepartementets økonomi- og virksomhetsinstruks

UTVIKLE OG PÅVIRKE REGELVERK

Det viktigste virkemiddelet vi har i arbeidet med å oppfylle samfunnsoppdraget er regelverket vi forvalter. EØS-retten dekker nærmere 90 prosent av det regelverket vi utvikler og forvalter. Vi deltar og påvirker regelverksutviklingen i EU i tidlig fase, og på de områdene det er viktigst for norske interessenter og myndigheter.

Vi lager utfyllende regelverk, der EØS-regelverket åpner for det, og nasjonalt regelverk på områder som ikke er omfattet av EØS-avtalen, der det er hensiktsmessig. I alt regelverksarbeid innhenter vi synspunkter fra berørte parter og avveier ulike hensyn og interesser. Vi forvalter cirka 350 forskrifter.

Alle regelverksendringer legges ut til åpne høringer på våre nettsider, der både virksomheter, interessenter og innbyggere kan komme med høringssvar. Der regelverksutviklingen foregår på EU-nivå, er det viktig at denne interessentinvolveringen skjer tidlig nok, slik at innspillene kan brukes i forhandlingene i Brussel.

Regelverksarbeidet både i Norge, EU og resten av verden, påvirkes gjennom arbeidet med globale standarder og normer som legger grunnlaget for enkeltlands beskyttelsesnivå, herunder fra «de tre søstre» (se faktaboks). I disse organene har Norge en viktig og selvstendig stemme i forbindelse med standardsettende aktivitet som danner rammene for internasjonal handel med dyr, planter og produkter. Gjennom det internasjonale arbeidet skal Norge påvirke internasjonale prosesser for å ivareta norske interesser. Derfor må vi delta og gi innspill til fora som legger føringer for og fastsetter internasjonalt regelverk, standarder og normer.

Andre avtaler og «de tre søstre»

I tillegg til EØS-avtalen er Norge forpliktet av WTO-avtalen. På matområdet er avtalen om sanitære og plantesanitære tiltak (SPS-avtalen) og avtalen om tekniske handelshindre (TBT-avtalen) de mest relevante. SPS-avtalen legger stor vekt på arbeidet i «de tre søstre» som er samlebetegnelsen for de tre standardsettende organisasjonene Codex Alimentarius (FAO/WHO's standardsettende organ for matområdet), IPPC (International Plant Protection Convention) og WAOH (World

HANDHEVE REGELVERK

Gjennom tilsynsaktiviteten følger vi opp og kontrollerer at regelverket vi forvalter følges av virksomheter og innbyggere. Kontrollforordningen setter krav til hvordan kontrollene skal foregå, og god dialog med de vi er på tilsyn hos er en grunnstein i dette arbeidet. Viktige føringer for disse aktivitetene er at de skal være risikobaserte, slik at vi bruker ressursene der det gir størst effekt, og at vi bruker virkemidlene som er nødvendig for å sikre at regelverket følges.

Utvikling av inspektører som er trygge i rollen og som kommuniserer godt, i kombinasjon med verktøy som hjelper inspektøren i arbeidet, er viktig. Vi har produktteam som både jobber med utvikling av generelle tilsynsverktøy og bruk av data for et mer risikobasert tilsyn.

Fremover vil produktteamene også jobbe med å gi inspektørene mer målrettede verktøy tilpasset utfordringene og mulighetene innen det enkelte tilsynsområdet/domenet.

VEILEDE OM REGELVERK

Vi legger vekt på bedre dialog og veiledning til virksomheter og innbyggere. God dialog for å lære av og forstå våre interessenter og for å kunne veilede godt om regelverket. Vi veileder og informerer på nett, på telefon, på tilsyn, i dialogmøter og via sosiale og tradisjonelle medier.

Produktteamet nettløsninger utvikler nye mattilsynet.no med enklere oversikt over regelverkskrav og tilgjengelig veiledning på våre områder. Teamet har utviklet en innholdsmodell som gjør veiledning tilgjengelig i den kanalen brukeren har behov for. Det betyr at vi kan dele det samme innholdet løpende på *mattilsynet.no*, på vårt intranett, og via programmeringsgrensesnitt (API) til andre nettstedet eller systemer. Dette vil gjøre det enklere å gjøre rett og redusere risikoen for at ansatte og brukere får ulik forståelse av regelverket.

Gode nettløsninger er et langsiktig arbeid som henger sammen med produktutviklingen i andre produktteam. Flere digitale og selvbetjente løsninger med innebygd god veiledning vil virke effektiviserende for Mattilsynet og forenkler for brukerne.

OVERVÅKE STATUS OG UTVIKLING PÅ OMRÅDE

God kunnskap om status og utviklingstrekk er viktig for vårt arbeid. Vi innhenter kunnskap gjennom kunnskapsstøtteinstitusjonene, se faktaboks. Disse institusjonene skal være oppdaterte på nasjonal og internasjonal forskning innenfor deres respektive områder, og bistår Mattilsynet med å designe overvåknings- og kartleggingsprogrammene på et overordnet nivå. I tillegg benytter vi Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) til levering av uavhengige, vitenskapelige risikovurderinger. Vi kjøper også tjenester fra en rekke laboratorier.

KUNNSKAPSSTØTTEINSTITUSJONER

Folkehelseinstituttet
Kimen
Havforskningsinstituttet
Norsk institutt for biøkonomi
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Veterinærinstituttet

Mer bærekraftige matsystemer og mer sirkulær bioøkonomi medfører nye kunnskapsbehov. Ressursene skal utnyttes bedre, men faren for fremmedstoffer og smittestoffer i mat og miljø skal ikke øke. Særlig gjeldende regelverk for animalske biprodukter hindrer i dag utvikling av blant annet nye innsatsvarer som fôr. Vi samarbeider med næringene, kunnskapsstøtten og Norges forskningsråd for å frembringe kunnskap som grunnlag for oppmyking av regelverket.

HA GOD BEREDSKAP FOR HÅNDTERING AV HENDELSER OG KRISER

Mattilsynet har de siste fem årene håndtert 200-300 beredskapshendelser årlig; små og store hendelser innen våre forvaltningsområder. Det er grunnlag for å si at hendelsene har blitt godt håndtert, men endringer i risikobildet har gradvis påvirket vår beredskaps- og hendelseskapasitet. Det er en tydelig trend at flere av hendelsene er store i omfang.

Risikobilde i endring

Pandemien og krigen i Ukraina, sammen med førstegangs utbrudd av aviær influensa (AI), Newcastle sykdom (ND) og storfetuberkulose, er eksempler på flere mer komplekse og sammenfallende hendelser vi har håndtert. Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) omtaler sannsynligheten for flere hybride scenarier i sine trusselvurderinger. Sammen med FN sine framskrivninger av klimautfordringer kan dette sette folke-, dyre-, fiske- og plantehelsen på prøve. Mattilsynets omgivelser er svært komplekse, med stor fagbredde, svært mange virksomheter, et omfattende regelverk, avanserte systemer og stor gjensidig avhengighet. Stor kompleksitet, økende endringstakt, digitalisering og nye trusler fører til at vi vil bli eksponert for ulike typer uønskede hendelser:

1. «Tradisjonelle» hendelser (skader og ulykker, teknisk svikt, kriminelle handlinger osv.)
2. Andre typer krevende driftshendelser
3. Sammensatte hendelser (hybride hendelser)
4. Utenkbare/uforutsette/overraskende hendelser

Det har de siste årene vært en økning i hendelser av type 3 og 4, en utvikling som trolig forsterkes i årene som kommer. Slike sammensatte, komplekse og ofte langvarige hendelser karakteriseres av at de er vanskeligere å forutse, et hendelsesforløp som er vanskeligere å forutsi, og et mindre forutsigbart konsekvensbilde. Hendelsene er i tillegg mer dynamiske og mindre styrbare. Endringene i risikobildet vil føre til flere hendelser, både enkle hendelser og mer komplekse og langvarige. Dette stiller krav til Mattilsynet; etaten må ha kapasitet til å håndtere flere samtidige langvarige hendelser.

Sivilt-militært samvirke

Skillelinjene mellom fred, krise og krig har blitt mer utydelige de siste årene, og Mattilsynet har en sentral rolle i totalforsvaret, samfunnsikkerhet og beredskap. Vi sitter som medlem i Sentralt Totalforsvarsforum og i Kriseutvalget for atomberedskap. Vi er også med som faste medlemmer i Helseberedskapsrådet og i Beredskapsutvalget for biologiske hendelser (BUB). Mattilsynet møter også i samvirkekonferansene i regi av DSB eller Forsvaret. Det gir viktige sivile og militære kontaktpunkter, til andre etater, samt avdekker ulike grenseoppganger og problemstillinger det er viktig å avklare.

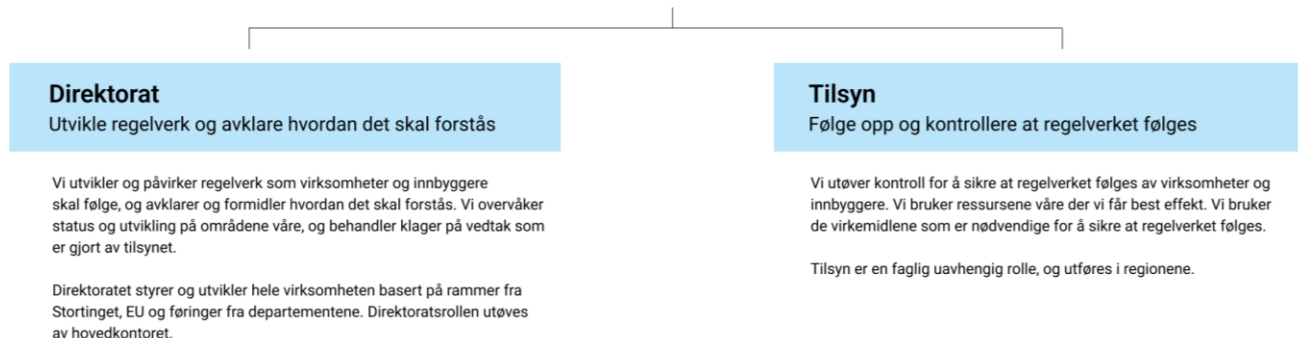
Mattilsynet har også jevnlig kontakt og møter med veterinærene i Forsvaret med mål om å finne minnelige og forsvarlige løsninger på problemstillinger som kommer opp ved militære forflytninger av utstyr, kjøretøyer, næringsmidler og arbeidshunder. Med tanke på den store øvelsen Nordic Response i 2024 er vi allerede i gang med et nordisk samarbeid både sivilt og militært for å sørge for en mest mulig uhindret passasje i øvelsesfeltet mellom landene i nord.

Organisasjon

Vi er organisert i to forvaltningsnivåer: Et hovedkontor som utgjør direktoratsrollen og fem regioner som utgjør tilsynsrollen.

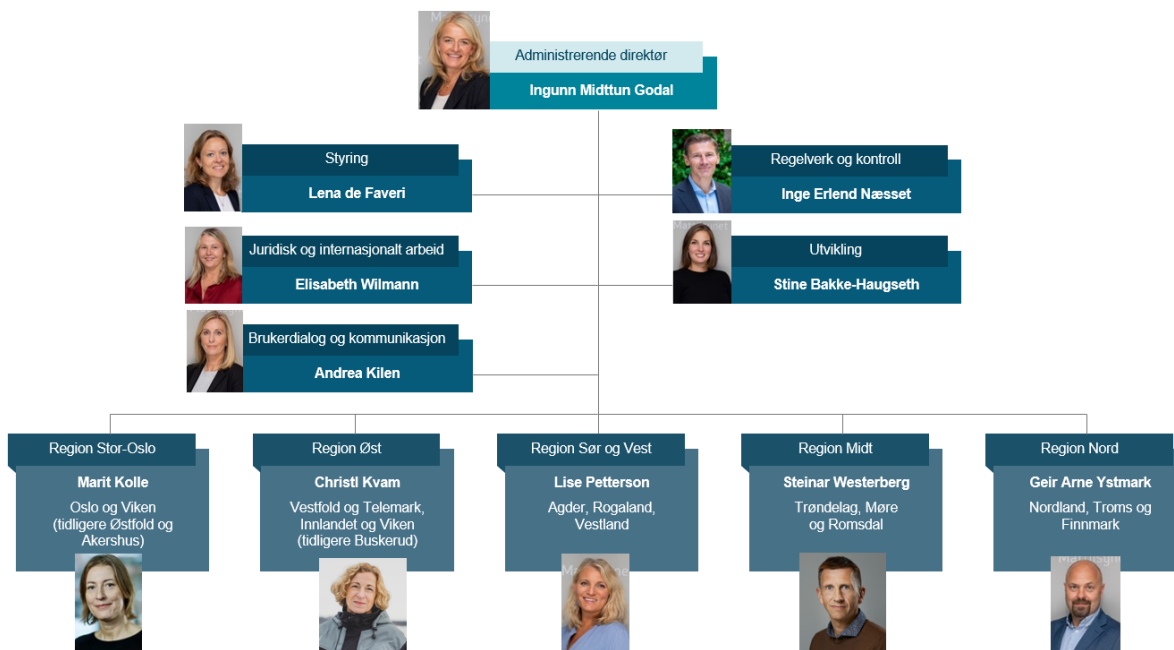
Våre roller

Vi leverer på samfunnsoppdraget vårt gjennom å være både direktorat og tilsyn

Figur 4. Utdrag fra Mattilsynets strategiske kompass

Vi utfører oppdraget vårt gjennom å være veileder, myndighetsutøver og beredskapsaktør.

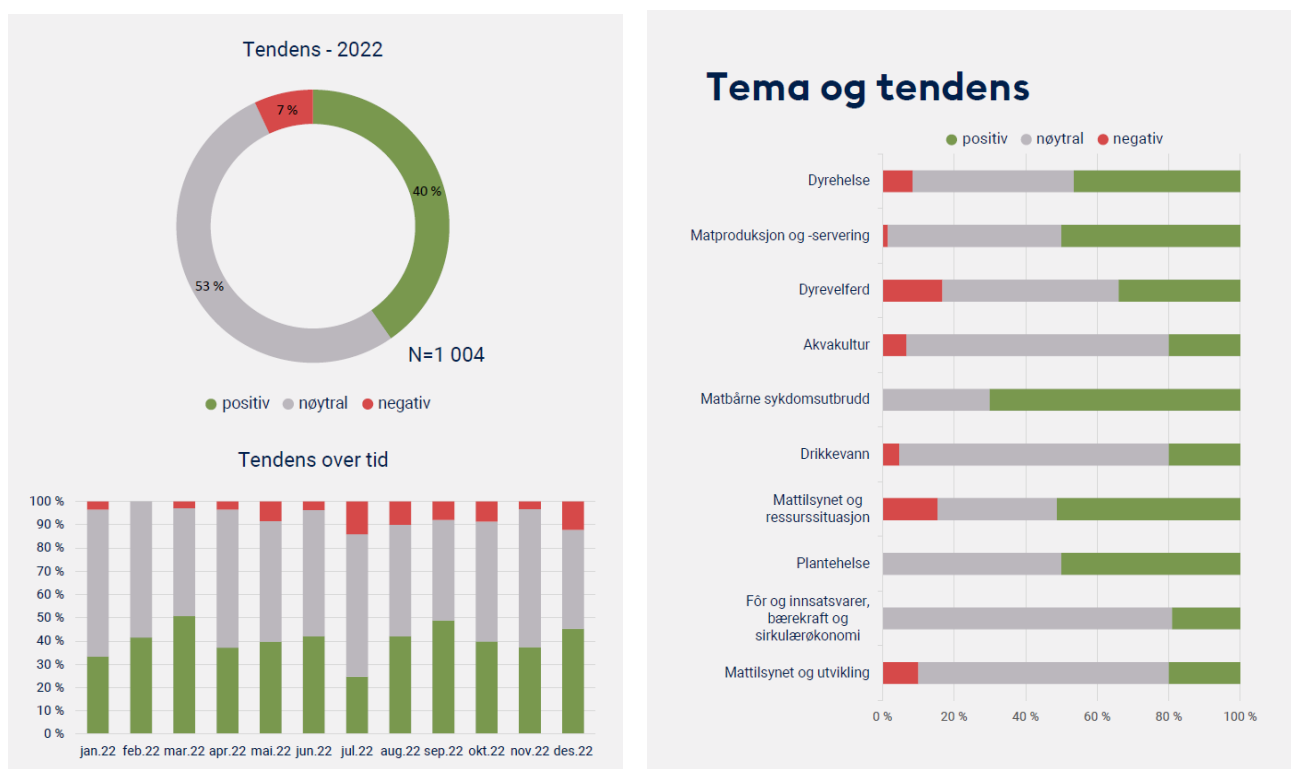
Figur 5. Mattilsynets organisasjonskart 1. januar 2023

Mattilsynet i media 2022

Mattilsynets virke har stor offentlig interesse. Hvert år mottar vi ca. 1000 henvendelser fra media. I 2022 var det totalt 11 850 artikler som omtalte Mattilsynet, og vi var i tillegg avsender av 52 pressemeldinger.

Medieomtalen i 2022 var hovedsakelig positiv eller nøytral. Riksdekkende medier benytter seg av informasjon fra Mattilsynets egne kilder, som presserommet med pressemeldinger, nettsider eller sosiale medier.

Figurene nedenfor viser fordeling av positiv, nøytral og negativ omtale i et utvalg av saker i 2022 fordelt på måneder, kombinert med saker som har hatt bred dekning i lokale og riksdekkende medier.

Figur 6. Vekting av mediesaker i 2022 hvor Mattilsynet er representert. Kilde: Infomedica.

Nøkkeltall

Tabell 1: Hovedtall

Hovedtall	2020	2021	2022
Antall ansatte	1 281	1 248	1 245
Antall avtalte årsverk	1 226	1 195	1 190
Antall utførte årsverk	1 106	1 075	1 076
Samlet tildeling og mottatte belastningsfullmakter post 01-99	1 434 489 983	1 471 970 000	1 550 648 000
Utnyttelsesgrad post 01-29	96 %	98 %	97 %
Driftsutgifter ¹	1 361 277 672	1 431 558 256	1 460 796 960
Lønnsandel av driftsutgifter	68 %	67 %	66 %
Lønnsutgifter per årsverk ²	829 985	886 165	893 722

Mattilsynet er et bruttobudsjettert forvaltningsorgan. Les mer om vurderinger av nøkkeltall i kapittel 3 *Aktiviteter og resultater* og i kapittel 6 *Årsregnskap*.

¹ Det er benyttet regnskapstall fra artskontorrapporteringen for nøkkeltall på driftsutgifter og lønnsutgifter.

² I tidligere årsrapporter er dette beregnet ved å dividere summen av kontoklasse 5 på antall årsverk. Fra og med 2022 er dette beregnet i henhold til DFØs anbefalte metodikk. Alle tre årene er beregnet i henhold til ny metodikk.

3 Aktiviteter og resultater

Vårt bidrag til å nå samfunnsmålene

Arbeidet med regelverksutvikling og internasjonale standarder

I 2022 prioriterte vi EØS-arbeidet på områdene Farm to Fork, revidering av dyrehelsereguleringen, nye utfyllende regler for økologisk produksjon, fellesaksjoner på kriminalitet og gjennomføringsrettsaker til dyrehelseforordningen. Aktiviteten i arbeidsgrupper og ekspertgrupper er fulgt opp i 2022 fortsatt med mange møter som arrangeres virtuelt. Se vedlegg 2 tabell 1 for produksjonsindikatorerne for prosessen «utvikle regelverk». Vi vil i 2023 jobbe videre med et system for å vurdere og dokumentere norske interesser i regelverksutviklingen i EU slik at disse kan ligge til grunn for våre prioriteringer.

Vi deltok i forhandlingene for Codex Alimentarius (FAO/WHO's standardsettende organ for matområdet), IPPC (International Plant Protection Convention) og WOAAH (World Organisation for Animal Health). Alle vedtok nye standarder som vi har gitt tilslutning til. Vi har også deltatt i flere arbeidsgrupper og i hygienekomiteésjonen under Codex Alimentarius. Vi har sett behovet for en mer strukturert organisering rundt arbeidet med WOAAH, og vil i 2023 starte opp dette arbeidet.

De nordiske landene har mye til felles og det nordiske arbeidet er derfor viktig for Mattilsynet. Norge hadde formannskapet i 2022 og vi deltok i organiseringen av ministermøtet i Tromsø i juni, med en godt besøkt temadag om nye matressurser fra havet. Nordiske fellesprosjekter gir oss kunnskap om trender i kosthold og helse, og sørger for nyttige nettverk for kalibrering av risikovurderinger og for håndtering av forskjellige hendelser.

Annet internasjonalt arbeid er omtalt under de enkelte samfunnsmålene nedenfor.

Utvikling av tilsynet

I 2022 kom boken *Forvaltning av dyrevelferd i Norge* (Gezelius og Veggeland)³. Boka setter søkelys på virkninger av Mattilsynets tilsynsvirksomhet på dyrevelferdsområdet. Selv om forskningen som ligger til grunn for publikasjonen har sett på forvaltning av dyrevelferdsloven, er det flere funn som gir læring for vår tilsynsvirksomhet generelt. Dette, i tillegg til føringer gjennom tillitsreformen i offentlig sektor, gjør at vi har startet et arbeid for å se på hvordan vi bruker virkemidlene våre på en mer hensiktsmessig måte. Vi ønsker å legge mer til rette for at det skal være enklere for brukerne våre å følge regelverket. I tillegg ser vi behov for bedre kommunikasjon om hvorfor vi bruker sanksjoner når det er behov for det.

Vi kartlegger, overvåker og analyserer tilstand

Mange av overvåkingsprogrammene våre ivaretar krav fra EU om dokumentasjon av status. Vi prioriterer og tilpasser programmene slik at de fanger opp det aktuelle risikobildet av tilstanden i Norge. I 2022 kunne vi vise at Norge er fri for de fleste alvorlige dyresykdommene vi overvåker. Videre kan man se at overvåkingsprogrammene fungerer godt som verktøy i bekjempelsen av sykdom. Vi dokumenterer at forekomst av zoonotiske agens og antibiotikaresistens fortsatt er svært lav sammenlignet med andre land. Se hvilke programmer som ble gjennomført i vedlegg 3, tabell 5.

---

³ [Forvaltning av dyrevelferd i Norge](#)

Vi kjøpte analysetjenester til overvåkings- og kartleggingsprogrammene (OK-programmene) våre for om lag 100 millioner kroner fra kunnskapsinstitusjoner og eksterne laboratorier. Det er omtrent på samme nivå som tidligere år – se vedlegg 3, figur 1 og 2.

Produktteam prøvetaking ble etablert i september 2022. Teamet skal effektivisere prøvetakingsprosessen i Mattilsynet fra A til Å, ved hjelp av digitalisering og automatisering av oppgaver som i dag gjøres analogt og manuelt. Dette innebærer blant annet digitalisering av OK-instruksen som per i dag foreligger i et word-dokument som distribueres via intranett. Målet for teamet er at alle OK-programmer og analyseresultater på sikt skal distribueres digitalt via en egen digital tjeneste for prøvetaking.

Håndtering av hendelser

I 2022 har både håndtering av kjæledyr fordrevne fra Ukraina og utbrudd av Newcastle-syke og fugleinfluenza, vist at det å håndtere flere slike store hendelser får konsekvenser for ordinær drift og fører til nedprioritering av andre viktige oppgaver.

Mattilsynet håndterte rundt 220 hendelser i 2022, noe som er en nedgang fra året før. Kompleksiteten i f.eks. utbruddet av Newcastle-syke og fugleinfluenza i region sør og vest, varte i 68 dager og krevde 335 ukeverk av hele Mattilsynet. Det påvises jevnlig både Newcastle-syke og fugleinfluenza hos ville fugler i Norge, noe som stiller høye krav til årvåkenhet og smittevern for alle som holder fugl – se også vedlegg 3, figur 3.

Nasjonal beredskapsvakt håndterte rundt 1400 henvendelser i året som gikk. Det er fortsatt dyrevelferd, dyrehelse og import/eksport som dominerer.

// 3.1

Sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevann

Sikre trygg mat

Maten i Norge er stort sett trygg og få blir syke av maten de spiser. Den gode statusen for norskprodusert mat er et resultat av flere forhold. Selv om mattryggheten er god, forekommer det utbrudd med matbåren sykdom i befolkningen. I 2022 var importerte matvarer mistenkt smittekilde i over halvparten av utbruddene med nasjonal utbredelse⁴ som Mattilsynet og Folkehelseinstituttet etterforsket. Vi fortsetter derfor vår dialog, veiledning og tilsyn med næringer og enkeltvirksomheter som importerer varer.

For næringsmiddelprodusenter veileder vi om regelverkskrav som er viktige å følge for å produsere trygg mat, og vi fører risikobasert tilsyn, der vi legger spesielt vekt på de som produserer spiseferdige næringsmidler.

SYK AV MATEN

Mage-tarmbakterier smitter gjerne gjennom mat, drikke eller kontakt med dyr, men når man oppdager utbruddet, er gjerne smittekilden ukjent. For å finne smittekilden, samarbeider Mattilsynet tett med Folkehelseinstituttet, Veterinærinstituttet og landets kommuneoverleger. Pasienter intervjues med et omfattende spørreskjema for å kartlegge mulige fellesnevne.

I 2022 har vi i tillegg til flere lokalt begrensede utbrudd hatt store nasjonale matbårne utbrudd, hvor importerte matvarer har vært den mest sannsynlige smittekilden.

I ett av de nasjonale utbruddene ble 18 personer syke med *Salmonella typhimurium*. Utbruddet ble knyttet til vannmelon. Salmonella er tidligere funnet i ulike typer melon og har gitt mange utbrudd i andre land.

---

⁴ Folkehelseinstituttet publiserer årlig statistikk over meldte utbrudd i sin årsrapport for utbrudd av smittsomme sykdommer og årsrapport for overvåking av infeksjonssykdommer som smitter fra mat, vann og dyr. Tall for 2022 publiseres i løpet av 2023.

Melon vokser på bakken i land med varmt klima. Bakterier vokser svært godt i melonkjøtt, som har høyt innhold av sukker og vann og mer nøytral pH enn mye annen frukt. Dersom det er sår gjennom skallet kan bakterier komme inn i fruktkjøttet, vokse og bli svært mange. Bakterier kan også komme inn i fruktkjøttet fra skallet når du deler opp melonen. På bakgrunn av utbruddet har Mattilsynet gitt råd og veiledning til virksomheter og forbrukere når det gjelder trygg håndtering av meloner.

Vinteren 2021/2022 var 16 personer syke med *Salmonella blockley*. En uvanlig stor andel av pasientene ble innlagt på sykehus. *Salmonella blockley* gir ikke mer alvorlig sykdom enn andre salmonellavarianter, så den høye andelen innleggelser tyder på at bakteriene først ble oppdaget hos pasienter på sykehus. De med mildere symptomer, oppsøkte ikke lege eller sykehus. Flere ulike grønnsaker og salater ble undersøkt og sporet bakover i kjeden, uten at man kunne konkludere spesifikt med hva smitekilden var. *Salmonella blockley* er sjelden i Europa, men er tidligere påvist som enkelttilfeller i Norge.

Senhøsten 2022 fikk 72 personer bosatt over hele landet, påvist mage-tarmbakterien *Salmonella agona*. Dette er et uvanlig stort utbrudd i norsk målestokk. Alle ble syke i løpet av en kort periode, fra slutten av oktober til begynnelsen av desember. Det ble også meldt om tilfeller med samme utbruddsstamme i Sverige og Nederland i samme periode. Det kan være vanskelig å finne kilden i slike utbrudd, fordi matvaren er spist opp eller kastet innen man får intervjuet pasientene. Denne gangen pekte imidlertid agurk fra en spansk leverandør seg ut som sannsynlig smitekilde.

Agurk har også tidligere vært mistenkt som kilden til to store salmonellautbrudd med *Salmonella agona* i England og USA. Som en oppfølging av dette inkluderer Mattilsynet agurk i overvåkingsprogrammet for smittestoffer i vegetabiler i 2023.

LISTERIA MONOCYTOGENES I SJØMAT

Matvarer med lang holdbarhetstid som spises uten varmebehandling, er risikoprodukter når det gjelder *Listeria monocytogenes*. I 2021-2022 gjennomførte vi en tilsynskampanje rettet mot produsenter av røkelaks og gravlaks. Vi undersøkte produsentenes rutiner for å sikre trygge produkter, prøvetaking av råvare, ferdigprodukt og miljø, samt deres egne tiltak ved utilfredsstillende resultater. Av 43 reviderte virksomheter ble 20 pålagt å etablere eller utbedre rutiner for prøvetaking av råvare, miljø og produktprøver. Flere av virksomhetene ble også pålagt å utbedre rutiner for å håndtere funn av Listeria.

En tilsynskampanje rettet mot lakseslakterier i 2021, viste også at det er viktig at alle ledd i produksjonskjeden kontinuerlig overvåker Listeria, og har effektive hygienetiltak. Dersom Listeria får utvikle seg, kan produktene medføre en alvorlig helserisiko for utsatte konsumenter.

I 2022 ble det for første gang registrert et listerioseutbrudd i Norge, hvor røkt laks var antatt smitekilde. I dette listerioseutbruddet avdekket Folkehelseinstituttet smitte hos fem pasienter i perioden februar til oktober 2022. Prøvene viste bakterier med lik genetisk profil.

På bakgrunn av pasientintervjuer ble røkt laks fra en norsk produsent mistenkt som kilde til utbruddet. Under utbruddsetterforskningen ble utbruddsbakterien funnet i lav konsentrasjon i et produkt fra denne produsenten. Prøven var tatt ut i forbindelse med Mattilsynets overvåkingsprogram for spiseferdige produkter i 2022.

SMILEFJESTILSYN

For å sikre forbrukere god informasjon om de hygieniske forholdene ved et spisested, ble smilefjesordningen innført i 2016. Om lag 8000 restauranter og kaféer er omfattet av ordningen. I 2022 gjennomførte Mattilsynet 7600 smilefjestilsyn. Det ble prioritert tilsyn med nystartede virksomheter, og virksomheter hvor det tidligere har vært avdekket avvik. Antallet tilsyn er på forventet nivå, men vi har ikke klart å hente inn etterslepet fra årene med pandemi.

Etter syv års drift av smilefjesordningen, er Mattilsynets vurdering at den har ført til bedre hygieneforhold, raskere retting av påpekte avvik og bedre standard på rutiner og ledelse i serveringsbransjen. Resultatene fra 2022 var at 85 prosent av virksomhetene fikk karakteren *smil*, mens 13 prosent fikk *strekmann*. Dette er på tilsvarende nivå som før pandemiltakene. Andelen som får *sur mann*, og som i mange tilfeller innebærer at restauranten må stenge til avvikene er utbedret, har helt siden 2019 vært lav, det vil si i overkant av én prosent.

OPPDATERT KUNNSKAP OM TANG OG TARE

Mattilsynet har i 2020-2022 sammen med mattilsynene i Danmark, Island, Færøyene og Sverige, deltatt i et prosjekt finansiert av Nordisk Ministerråd. Formålet var å utvikle en felles nordisk tilnærming til risikohåndtering av mattrygghet i tang og tare til bruk i regelverksutvikling i EU og Codex, og som bakgrunn for veiledningsmateriell i landene.

Prosjektet er nå avsluttet med en rapport som inneholder oppdatert kunnskap om mattrygghet i tang og tare, med spesiell vekt på nordiske forhold. Den beskriver blant annet eksisterende produksjon og risikohåndtering, hvilke nordiske arter som er relevante til bruk som mat, deres ny mat-status og analysedata for tungmetaller og jod.

Rapportens innhold samsvarer i stor grad med ekspertrapporten fra Verdens helseorganisasjon (WHO) og FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) som ble publisert høsten 2022, hvor Mattilsynet også deltok. [Begge disse rapportene](#) gir et godt grunnlag for Mattilsynets videre arbeid med å lage veiledningsmateriell for både næringen og tilsynet.

NY LEGEMIDDELFORORDNING OG MEDISINFÔRFORORDNING

Legemiddelforordningen (Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/6) og medisinfôrforordningen (Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/4) er gjennomført i norsk rett og tatt inn i EØS-avtalen. Mattilsynet har bidratt til implementering og veiledning av næringen og brukere av medisinfôr og legemidler til dyr. Formålet med de to forordningene er å lage tydelige regler om bruk av veterinære legemidler, øke tilgjengeligheten av veterinære legemidler, og styrke arbeidet mot antimikrobiell resistens.

DET ER VIKTIG Å KJENNE KJEMIEN I MATEN

I de fleste tilfellene er nivåene på uønskede stoffer i maten lave og under grenseverdiene, men noen ganger kan de være til stede i mengder som kan være helseskadelig for oss. Det er i ytterst få tilfeller snakk om akutte skadelige effekter, men heller såkalte langtidseffekter. Eksponering over lang tid kan gi helseskader som kreft, eller påvirke immunsystemet.

Vi kontrollerer og kartlegger derfor årlig utvalgte mat- og drikkevarer for miljøgifter, legemiddelrester, plantevernmiddelrester og plantetoksiner. Her undersøker vi om grenseverdiene overholdes.

MATEN VÅR BESTÅR AV MYE KJEMI

Mesteparten har en viktig rolle, for eksempel vann, tilsetningsstoffer, vitaminer og andre næringsstoffer. Noen stoffer kan også være helseskadelige for oss. Det kan være stoffer som er naturlig til stede (som plantegifter og mykotoksiner), stoffer som kommer inn i maten fra miljøet eller stoffer som dannes under

Det er generelt få funn over de gjeldende grenseverdiene. Prøvetaking av importert fisk og sjømat er rettet mot varer som vi av erfaring vet kan utgjøre en risiko. Vi analyserer også stoffer hvor det ikke er satt grenseverdier. Dette kan være stoffer hvor det er behov for mer kunnskap for å kunne si noe om helserisikoen ved inntak fra maten, eller for å kunne fastsette grenseverdier.

For noen miljøgifter vet vi at eksponeringen i dag er høyere enn tålegrensene som er satt for dem. Tålegrensen er den mengden man kan få i seg daglig eller ukentlig gjennom hele livet uten å risikere helseskader. Perfluoralkylstoffer (PFAS) og dioksiner er eksempler på stoffer hvor vi gjennom maten kan få i oss mer enn tålegrensene. På grunn av ny kunnskap om negative helseeffekter ved inntak av dioksiner og dioksinlignende PCB ble tålegrensen senket i 2018. I 2022 konkluderte Vitenskapskomiteen for mattrygghet og miljø (VKM) at inntaket i den norske befolkningen var over tålegrensen slik som i resten av Europa.

Fisk er en viktig bidragsyter til inntaket av PFAS, dioksiner og dioksinlignende polyfluorerte bifenyler (PCB). Med bakgrunn i den nye kunnskapen om disse stoffene, så vi behov for en oppdatert nytte- og risikovurdering av fisk fra VKM. Rapporten som kom i 2022, konkluderte med at helsefordelene av å øke inntaket av fisk opp til to–tre middager i uken, oppveier risikoen for negative helseeffekter av å få i seg miljøgifter fra fisk.

Det er ikke alltid nok å sette grenseverdier for miljøgifter, prosessframkalt stoffer eller lignende i maten. Det kan være behov for å gi anbefalinger eller advarsler for sårbare grupper. Basert på egne analyser av plantetoksin (pyrrolizidinalkaloider), har vi for eksempel nylig anbefalt å begrense inntaket av urtete.

Anbefalingen gjelder særlig gravide og ammende. Ny kunnskap kan også gjøre at eksisterende grenseverdier ikke er beskyttende nok. Dette er tilfelle for bruk av sulfitter som tilsetningsstoff. EFSA's re-evaluering av sulfitter viser at et høyt inntak gjennom mat og drikke kan være et problem for enkelte forbrukere. Mattilsynet gikk derfor ut med en anbefaling om at tørket frukt, som rosiner og aprikoser, som inneholder sulfitt, ikke gis til små barn. Rosiner som var dyrket i land utenfor EØS var i 2022 produktet hvor det ble påvist flest plantevernmidler i samme enkeltprøve. I en prøve rosiner fra Tyrkia, der det også var en overskridelse av maximum residue limit (grenseverdi), ble det påvist 20 ulike plantevernmidler. Det var totalt syv prøver av rosiner der det ble vurdert å være overskridelser av grenseverdier. Seks av disse prøvene med overskridelser ble også vurdert å kunne medføre akutt helsefare for forbruker.

Det vil fortsatt være viktig å kontrollere og kartlegge innholdet av stoffer i maten. Det er kommet flere krav i EU-regelverk om kontroll av innholdet av miljøgifter og plantetoksiner i maten. Vi vil bruke risikorangeringen av fremmedstoffer i mat som VKM publiserte i fjor, som kunnskapsgrunnlag for å vurdere hvilke matvarer og drikke som er mest aktuelt å overvåke i tiden fremover.

Resultater fra Mattilsynets kontroll og kartlegging gir oss viktig kunnskapsgrunnlag og bidrar til at norske data er en del av grunnlaget for regelverksutviklingen i EØS.

ATOMBEREDSKAPEN OG KRIGEN I UKRAINA

Krigen i Ukraina fikk konsekvenser for atomberedskapen i Norge da det blant annet ble bombet rundt kjernekraftverket i Zaporizjzja. Det ble satt stab i Kriseutvalget for atomberedskap. Dette ble fulgt opp i tett samarbeid med medlemmene av utvalget. Oppgaver som var planlagt i strategien for håndtering av radioaktivitet i næringsmidler ble fremskyndet. Hjemmelsforskrift med høyeste grenseverdier for radioaktive stoffer ved en utslippssituasjon ble sendt på høring og fastsatt. Forskriften sikrer rask iverksettelse, og åpenhet om hvilke nivå som vil gjelde nasjonalt. Planer for relevante tiltak og prøvetaking av mat i landbruksnæringen har blitt samkjørt både med næring, myndigheter og rådgivere til Kriseutvalget for atomberedskap. Varsling til næringene har vært gjennomgått og testet, også som innkalling til gjentagende informasjonsmøter gjennom våren og høsten. I tillegg er det utarbeidet nytt veiledningsmaterieell til virksomheter og forbrukere.

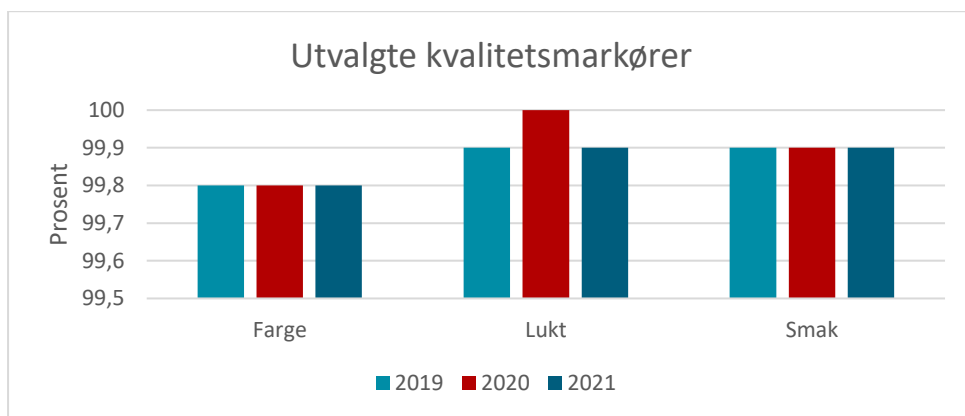
Sikre trygt drikkevann

Mattilsynet fører tilsyn med vannverkseiere for å bidra til å sikre trygt drikkevann og leveringssikkerhet. Folkehelseinstituttet (FHI) utarbeider hvert år et sammendrag av alle data som er rapportert inn fra vannverkene. <https://www.fhi.no/publ/2022/rapportering-av-data-for-vannforsyningsystemer-i-norge-for-2021/>

99 prosent av befolkningen får drikkevann med tilfredsstillende hygienisk kvalitet. I 2021⁵ ble det produsert ca. 750 millioner m³ drikkevann. Det er beregnet at anslagsvis 31 prosent eller cirka 230 millioner m³ drikkevann lekket ut av vannledningsnettene på vei til abonnentene.

---

⁵ Data på drikkevann samles alltid inn for foregående år.

Figur 7. Utvalgte kvalitetsmarkører som oppfyller krav i drikkevannsforskriften (prosent av alle rapporterte prøver). Kilde: Mattilsynet

GLOBALE ENDRINGER PÅVIRKER LEVERINGSSIKKERHETEN

De omfattende og raske endringene i de økonomiske og geopolitiske rammene i verden påvirker mange forhold ved kritisk infrastruktur som drikkevannsforsyning. Å sikre nok og trygt drikkevann nå og i fremtiden, også under så skiftende og komplekse omstendigheter, stiller nye krav både til virksomheter og myndigheter. Innbruddet ved et vannverk i september i fjor var en påminner om hvor sårbar en så kritisk infrastruktur som vannforsyningen kan være.

I 2022 har en rekke forskjellige årsaksfaktorer knyttet både til strømpriser og varemangel, gitt en betydelig prisstigning på kjemikalier til å behandle vann og avløp, og en større usikkerhet knyttet til leveringssikkerheten av disse produktene.

Konsekvenser av klimaendringer, både som kombinasjon av tørke og barfrost, med bunnfrosne vannkilder til følge, mer styrtregn, økt utvasking av partikler til vannkilder, og mer flom og flomskred, er andre endringer som kan gi gradvis større utfordringer for vannforsyningen landet over.

VANNFORSYNING MÅ SIKRES MOT AKTUELLE FARER

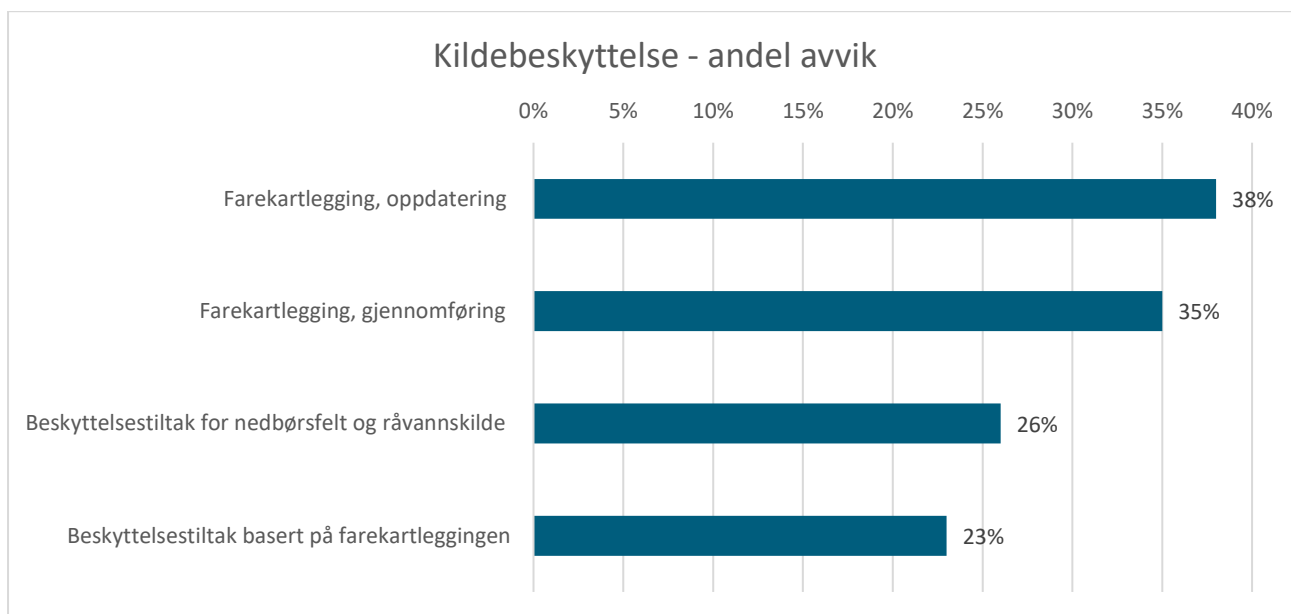
Vannverkseieres arbeid med å sikre nok og godt vann til alle, er basert på «farekartlegginger» knyttet til om det er flom, tørke, innbrudd eller strømbrydd som utgjør den største trusselen mot vannforsyningen i en kommune. Innsatsen må rettes dit den har best forebyggende effekt. Når trusselbildet forandrer seg slik det har gjort i 2022, er det utfordrende, men desto viktigere at dette arbeidet prioriteres. Mattilsynet sendte høsten 2022 en påminnelse til alle landets vannverkseiere om å oppdatere sine farekartlegginger i lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen og det endrede trusselbildet i verden.

VI PRIORITERTE BESKYTTELSE AV VANNKILDER – ER FAREHÅNDBLINGEN GOD NOK?

I 2022 førte vi kontroll med hvordan de enkelte vannverkseiere beskytter råvannskildene sine. Hensikten med kontrollen var å avdekke om vannverkseierne hadde vurdert og håndtert mulige farer for vanntilsigsområdet og råvannskilden. Totalt ble det ført tilsyn med 487 vannverk. Tilsynet viser at 35 prosent av vannverkseierne helt eller delvis mangler farekartlegging og/eller farehåndtering, og at 38 prosent ikke hadde en oppdatert farekartlegging. Over 26 prosent hadde ikke gjennomført nødvendig beskyttelse av vanntilsigsområdet og råvannskilden, og 23 prosent hadde ikke basert beskyttelsestiltakene på en farekartlegging. Dette er ikke godt nok.

Farekartlegging er derfor alltid en del av tilsynet vårt, i 2023 følger vi spesifikt opp kildebeskyttelse og vannbehandling. Det vil også komme strengere krav til revidering av farekartleggingen i ny drikkevannsforskrift som kommer i 2023.

Figur 8. Andel avvik pr. regelverkskrav i drikkevannsforskriftens §6 og 12. Kilde: Mattilsynet

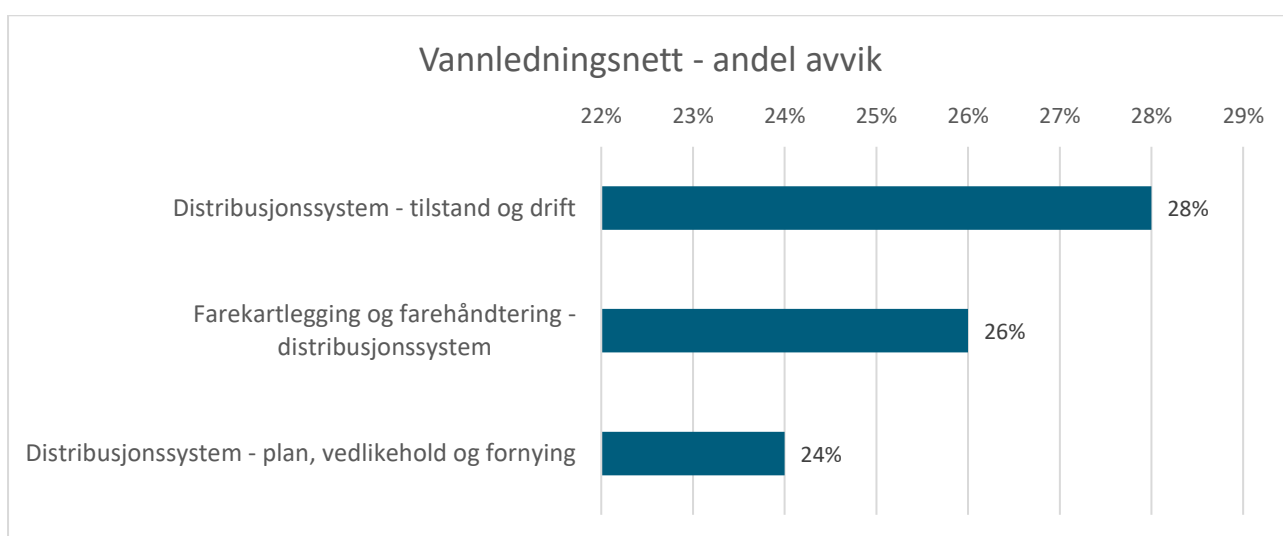
VI GJENNOMFØRTE TILSYN MED VANNLEDNINGSNETT I 2020, 2021 OG 2022

Gamle eller dårlig vedlikeholdte vannledninger og drikkevannsbasseng er en trussel mot leveringssikkerheten på sikt. Vi har prioritert å føre tilsyn med dette over flere år, både for å bidra til mer oppmerksomhet om utfordringen i kommunene og følge opp det som ikke er godt nok med relevante virkemidler.

Vi førte tilsyn med ledningsnett fra 2020 til og med 2022. Vi hadde i tillegg tilsynssøkelys på drikkevannsbasseng i 2021 og kildebeskyttelse i 2022.

Totalt ble det ført tilsyn med 676 vannverk i perioden. Resultatene viste at 28 prosent av vannverkene hadde avvik på kravet om at vannverkseieren skal sikre at vannforsyningssystemets distribusjonssystem er i tilfredsstillende stand og driftes på en tilfredsstillende måte.

Det ble registrert avvik hos 24 prosent av vannverkene på kravet om å utarbeide en oppdatert plan for hvordan distribusjonssystemet skal vedlikeholdes og fornyes, og å følge denne planen. Videre fant vi avvik hos 26 prosent av vannverkene på kravet om farekartlegging- og håndtering for distribusjonssystemet. De registrerte avvikene forteller oss at 72 prosent av vannverkseierne sikrer at distribusjonssystemet er i orden og driftes godt, og at cirka 1/4 mangler en plan for vedlikehold og fornying.

Figur 9. Andel avvik pr. regelverkskrav på drikkevannsforskriftens §6 og 15. Kilde: Mattilsynet

GODT PLANARBEID SKAL SIKRE TILSTREKkelig OG TRYGT DRİKKEVANN

I 2022 har vi prioritert å bidra til det kommunale planarbeidet etter plan- og bygningsloven og vi har bidratt i fylkeskommunenes utarbeidelse av regionale vannforvaltningsplaner. Vi opplever generelt en større bevissthet i kommunene om behovet for å beskytte drikkevann både på kort og lang sikt, og i å involvere Mattilsynet i planprosessen. I 2022 mottok vi 2734 plansaker, vi skrev uttalelser til 1338 og fremmet innsigelser til 32 planer. Dette er en markant økning fra 2021, noe som primært skyldes en bedring i interne rutiner, fagkompetanse og samordning mellom regionene. Ingen av våre innsigelser i 2022 er avvist av statsforvalterne.

VI LAGER NYE NASJONALE MÅL FOR VANN OG HELSE

UNECEs [Protocol on Water and Health](#), [protokoll om vann og helse](#) er en internasjonal FN-avtale som har til hensikt å oppnå tilstrekkelig forsyning av rent drikkevann og tilfredsstillende sanitærforhold for alle. Alle land som deltar, setter mål tilpasset nasjonale og lokale forhold innenfor flere områder.

Regjeringen har vedtatt at nasjonale mål for vann og helse skal revideres med sikte på fastsettelse våren 2023 og at det parallelt utarbeides en tverrsektoriell gjennomføringsplan. Mattilsynet leder en direktoratgruppe med representanter fra Miljødirektoratet og Folkehelseinstituttet for å gjennomføre dette arbeidet.

// 3.2

Fremme god helse hos planter, fisk og landdyr

Fremme god plantehelse

Vi vurderer at den norske plantehelsen er god sammenlignet med de fleste andre land, men at den trues ved at det kommer inn nye planteskadegjørere med importerte varer hvert år. Import av planter og tre-emballasje, netthandel og privat import representerer en særlig risiko. Plantehelse vurderes ut fra fravær av planteskadegjørere som virus, bakterier, insekter, midd, sopp og nematoder. Av de rundt 170 skadegjørerne på EPPOs A2-liste forekommer 15 i Norge. Av disse bekjemper vi elleve aktivt, mens fire er så spredt at det ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt å bekjempe dem med offentlige midler.

EUROPEAN AND MEDITERRANEAN PLANT PROTECTION ORGANIZATION (EPPO)

EPPO har 52 medlemsland i Europa og Middelhavsområdet.

EPPOs mål er å beskytte plantehelsen i regionene, utvikle internasjonale standarder for å hindre introduksjon og spredning av planteskadegjørere, samt fremme trygge og effektive kontrolltiltak.

EPPOs A2 liste er en liste over alvorlige planteskadegjørere i regionen som EPPO anbefaler sine medlemsland å regulere og bekjempe. Lista revideres årlig.

Et oppdatert regelverk er et viktig virkemiddel for å fremme plantehelsen, og plantehesloven er derfor under revisjon. Vi har gjort avklaringer på fremtidig regulering av skadegjørere, basert på innspill fra vår kunnskapsstøtte.

I dialog med berørte næringer har vi arbeidet med produksjonskrav for å hindre spredning av regulerte skadegjørere, og sett på avgrensinger opp mot såvare- og settepotetforskriften. Arbeidet videreføres det kommende året, der importkravene vil være sentrale.

KARTLEGGING OG OVERVÅKING

Vi overvåker og kartlegger årlig prioriterte planteskadegjørere, se vedlegg 1, tabell 5. Innhenting av kunnskap og dokumentasjon av skadegjørerstus er viktig for tidlig bekjemping, og som grunnlag for eksport av planter og planteprodukter.

Siden 2019 har vi årlig tatt ut prøver for å kartlegge forekomsten av lys ringråte, mørk ringråte, potetkreft og to arter av rotgallnematoder i norsk potetproduksjon. Målet er å ha kunnskap om status og utrydde skadegjørerne, noe som på sikt kan åpne for eksport av matpoteter. I 2022 ble det påvist lys ringråte hos to dyrkere. De andre skadegjørerne er aldri påvist i denne kartleggingen.

Pærebrann ble påvist i ni nye områder på Vestlandet. Særlig bekymringsfullt i forhold til frukt dyrkingen er at smitte for første gang er funnet i bulkemispel i Hardanger. Kartlegging i Rogaland og Vestland fylker har også avdekket smitte og forekomst av bulkemispel i nærområdene til mange av planteskolene. Dette innebærer risiko for at smitte kan komme inn i produksjonen og deretter bli vidt spredt med planteomsetningen. Tiltakene for bekjempelse og forebygging av smittespredning i disse områdene er svært ressurskrevende, og vi har derfor startet en gjennomgang av bekjempelsesstrategien og regelverket.

I 2022 har vi bekreftet overfor EU at *Xylella fastidiosa*, som kan forårsake visnesyke i mange planteslag, ikke forekommer i Norge. Vi har gjennomført kartlegging som innfrir kravene til statistisk sikker dokumentasjon på fravær av denne bakterien. EU krever denne typen dokumentasjon som grunnlag for import av planter og plantemateriale fra Norge. Det løpende programmet for furuvednematoide og årets kartlegging for tomatbrunflekkvirus har også bekreftet fri-status.

HINDRE IMPORT AV ALVORLIGE PLANTESKADEGJØRERE

Importørens mottakskontroll er viktig for å hindre introduksjon av alvorlige planteskadegjørere. Tilsynet i 2022 var spesielt rettet mot sertifikatpliktig import fra land utenfor Europa, som i hovedsak omfatter sendinger med frø, blomsterløk, formeringsmateriale til prydplanter, matpoteter og trelast.

De fleste importørene gjør gode risikovurderinger og har etablerte rutiner, men deler av bransjen har fortsatt behov for veiledning om regelverket. Særlig importører av frø og trelast hadde avvik knyttet til sin mottakskontroll. Dokumentkontrollene viste at sertifikater i stor grad samsvarer med gjeldende sertifikatkrav, men vi ser utfordringer med sertifikater som følger med sendinger med frø.

TILSYN MED PLANTEPRODUKSJON

I 2022 ble det gjennomført 66 tilsyn hos virksomheter som produserer blant annet frukt- og bærplanter og ferdigplen. Store deler av bransjen følger regelverket og gjør mye riktig, men cirka en fjerdedel av virksomhetene hadde avvik, særlig knyttet til skriftlige rutiner for egenkontroll og prøveuttak i produksjonen. Pærevisnesyke ble påvist etter rutinemessig prøveuttak i en virksomhet i Sauherad. Virksomheten leverer et stort sortsutvalg til norsk frukt- og prydplanteproduksjon i hele landet. Sanering av infiserte mortrær vil framover kunne føre til vesentlig reduksjon i tilgang på plantemateriale til norske planteskoler som produserer pæretrær til hobbymarkedet og grønntanlegg.

Ny dyrehelseforordning

Innenfor dyrehelse og fiskehelse har det gjennom 2022 vært et omfattende arbeid med å slutføre gjennomføringen av det nye dyrehelseregelverket (Animal Health Law – AHL).

Videre har det vært lagt ned et omfattende arbeid for å informere og veilede om det nye dyrehelseregelverket både internt i organisasjonen og eksternt. Det er utarbeidet et overordnet digitalt e-læringskurs og det er gjennomført digital opplæring for Mattilsynets ansatte.

Regelverket omfatter en basisforordning og 20-30 utfyllende rettsakter som ble gjort gjeldende for EU-statene i april 2021. Gjennomføringen krevde en fullstendig gjennomgang av gjeldende forskrifter for å oppheve bestemmelser som erstattes, og identifisere hvilke bestemmelser som skulle revideres og/eller videreføres. I april 2022 ble det fastsatt 11 nye forskrifter som gjennomfører rettsaktene og inneholder nasjonale bestemmelser.

En forskrift (dyresykdoms-nødtiltaksforskriften), som gjennomfører nødtiltak og særskilte bekjempelsestiltak, ble fastsatt i mai 2021.

DYREHELSEFORORDNINGEN, ANIMAL HEALTH LAW (AHL)

EU vedtok i 2016 en ny dyreheslovsforordning (EU) 2016/429, Animal Health Law, forkortet til AHL, eller heretter omtalt som dyrehelseforordningen.

Dyrehelseforordningen har som formål å bedre dyre- og fiskehelsen og dermed redusere antallet sykdomsutbrudd. Forordningen skal forebygge og bekjempe dyresykdommer som kan overføres til dyr eller mennesker. I denne sammenheng stilles krav til det smitteforebyggende arbeidet, biosikkerhet, overvåking, helsekontroller, kunnskap om dyrehelse og beredskap.

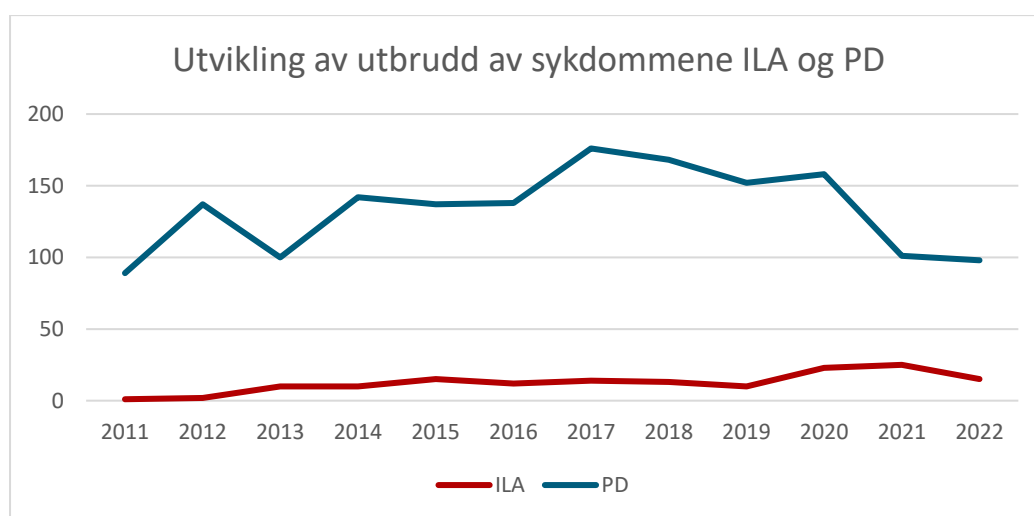
Regelverket har blitt en del av norsk rett og bekjempelse av høypatogen fugleinfluensa høsten 2022 ga oss god kunnskap om hvordan deler av dette regelverket brukes i praksis.

Mattilsynet arbeider i tett dialog med næringen innenfor akvakultur, blant annet med å utarbeide veiledning knyttet til godkjenningsprosessen, kriterier for risikoklassifisering av anlegg og krav til biosikkerhetsplaner.

Fremme god fiskehelse

Nedgangen i antallet ILA-utbrudd i 2022 gir grunn til forsiktig optimisme. Klassiske og atypiske vintersår fortsetter å gi store utfordringer i de kalde periodene i sjøen. Spiroonukleose ble påvist i en rekke anlegg i Finnmark i 2022. Virussykdommene Kardiomyopatisyndrom (CMS) og Hjerte og skjelettmuskelbetennelse (HSMB) diagnostiseres fremdeles i et betydelig omfang, og kompleks gjellesykdrom var dessuten en vanlig diagnose hos laks i sjøen også i 2022.

Det har ikke vært en ytterligere nedgang i antallet Pankreas-utbrudd i 2022, etter en betydelig nedgang året før, fra 158 i 2020 til 100 i 2021.

Figur 10. Utvikling av utbrudd av sykdommene ILA og PD. Kilde: Veterinærinstituttet

NOE NEDGANG I INFEKSIØS LAKSEANEMI (ILA)

Det har vært færre ILA-påvisninger i de nordligste fylkene, mens antallet tilfeller i Midt- og Sør-Norge er omtrent på samme nivå i 2022 som 2021. Mattilsynet har i 2022 tillatt rognomsetning fra stamfiskanlegg med mistanke om ILA, basert på risikovurderinger knyttet til prevalens⁶ av smittet fisk, omfang av prøvetaking og biosikkerhet.

Sammen med næring og kunnskapsstøtte er det gjennomført forsøk under kommersielle betingelser der ILA-positive stamfiskgrupper blir stående så lenge det ikke er påvist kliniske symptomer og forutsatt en svært lav forekomst av smittet fisk. Dette gir oss informasjon som skal legges til grunn for vår framtidige forvaltning der det er mål om å bevare stamfisk så langt som mulig samtidig som ILA bekjempes effektivt.

Denne kunnskapen vil også være viktig i vårt videre arbeid med ny utryddelsesplan inkludert bekjempelsesplan for ILA. Dette arbeidet gjennomføres i tett dialog med næringen.

TILSYNSKAMPANJE SLAKTERIER

Mattilsynet har gjennomført en tilsynskampanje rettet mot biosikkerhet og velferd hos slakterier (resultatet for velferd er omtalt under velferdskapittelet).

⁶ Prevalens: Antall individer som har en viss sykdom i en viss populasjon på et visst tidspunkt eller innenfor en tidsperiode.

Desinfeksjon av avløpsvann hos fiskeslakterier og brønnbåter er et viktig biosikkerhetstiltak.

Mattilsynet har i en treårsperiode kartlagt tilstanden knyttet til desinfeksjon av avløpsvann hos slakterier. Vi har fulgt opp der det var mangler og vi har gjennomført en tilsynskampanje på fiskeslakteriene med hovedvekt på biosikkerhet, men også velferd har vært inkludert. Resultatene foreløpig viser at den tekniske standarden er forbedret, men at en del slakterier har utfordringer med dokumentasjon av noen driftsrutiner. Vi ser også at det ikke er tilstrekkelig søkelys på risiko/beredskap med risikovurderinger og beredskapsplaner.

FRISKMELDT FOR GYRODACTYLUS SALARIS

I 2022 ble elvene i Skibotnregionen friskmeldt for *Gyrodactylus salaris*. Det har vært påvist smitte i regionen siden 1979, og friskmeldingen er et resultat av to vellykkede rotenonbehandlinger av elvene i 2015 og 2016 med påfølgende overvåkingsprogram. Skibotnregionen inngår nå i nasjonalt overvåkingsprogram for *Gyrodactylus salaris*.

Med friskmelding av Skibotnregionen er i dag 42 vassdrag friskmeldt. Ett vassdrag venter på friskmelding etter behandling og åtte vassdrag står igjen som infiserte, fire i Drivaregionen og fire i Drammensregionen.

AUTOMATISERT LUSETELLING

Mattilsynet jobber for å få oppdrettsnæringen til å erstatte manuell lusetelling med automatisk lusetelling.

I første omgang har vi arbeidet med en dispensasjonsordning for nye, automatiske teknologier som teller lus. På lengre sikt jobber vi sammen med forskningsmiljøer, interessenter og leverandørene av nye teknologiske løsninger for å oppdatere regelverket, slik at det er tilpasset den teknologiske utviklingen i næringen.

For å sikre at automatisk lusetelling gjennomføres på en enhetlig måte og samtidig gjenspeiler den reelle lusesituasjonen i anleggene, har vi sammen med Standard Norge startet et arbeid med en standard for håndteringsfri lusetelling i akvakultur. Automatisk lusetelling og automatisk innrapportering av lusetallene vil på sikt åpne muligheter for en bedre og mer fleksibel forvaltning av lakselus der behovet for en fast lusegrense kanskje ikke lenger er nødvendig.

FORENKLING AV DRIFTSPLANER

Vi jobber sammen med Fiskeridirektoratet med å forenkle godkjenning av akvakulturanleggenes driftsplaner. Arbeidet vil kreve både endring av regelverk og nye digitale løsninger, men vil på sikt redusere ressursbruk for både næring og tilsyn.

Fremme god landdyrhelse

Dyrehelsen i Norge er fortsatt god. I 2022 har vi likevel sett flere tilfeller av dyresykdommer som vi ikke har påvist på mange år. Det er belastende for berørte og næringen generelt, og svært ressurskrevende for Mattilsynet å håndtere en slik ny situasjon.

Både klimaendringer, økt reisevirksomhet, innførsel og import av dyr, fôr og utstyr, og ville dyr som flytter seg over landegrensene kan bidra til økt risiko for alvorlige smittsomme dyresykdommer også i Norge.

Behovet for god overvåking av dyrehelsen er derfor enda viktigere nå enn før, slik at vi oppdager smitte så tidlig som mulig og før sykdommene rekker å etablere seg i landet.

I 2022 ble det påvist tre dyresykdommer vi ikke har hatt i Norge på mange år:

- Newcastlepsyke
- Lukket yngelrâte (*Paenibacillus larvae*)
- Storfeturberkulose

I tillegg har vi håndtert høypatogen fugleinfluensa (HPAI), skrantesyke, *Psoroptes ovis* på geit og mædi. Det har også vært stor aktivitet for å håndtere ankomst av kjøledyr som følger med ukrainske flyktninger.

KJÆLEDYR FRA UKRAINA

Mange av de ukrainske flyktningene som har ankommet Norge har med seg kjæledyr, og Norge har i likhet med EU lagt til rette for smidige løsninger for de kjæledyrene som ikke oppfyller de dyrehelsemessige kravene for innreise til EU/EØS-området.

I 2022 kom det cirka 1 600 kjæledyr til Norge, og av disse er det flest hunder og katter. Svært mange av dyrene oppfylte ikke innreisekravene. De settes i karantene i inntil fire måneder, avhengig av hvilke krav som ikke er oppfylt. Dyrene har blitt tatt godt vare på, men enkelte dyreeiere har reagert negativt på at kjæledyrene måtte isoleres. Isolasjon kan påvirke dyr negativt, men dette har blitt tatt hensyn til så langt som mulig.

SYKDOM PÅ FUGL

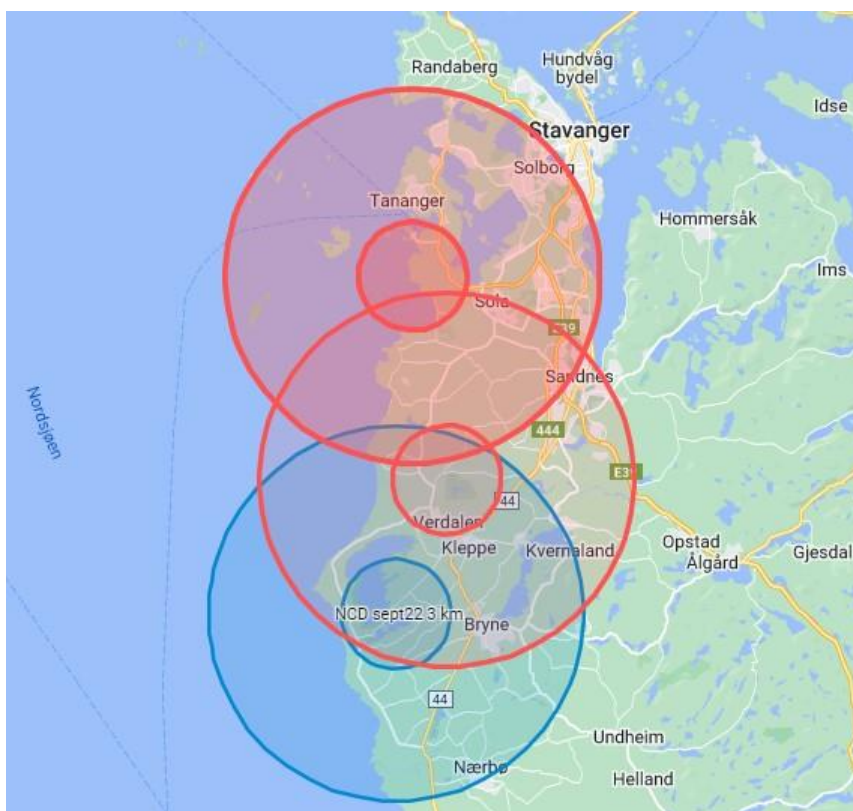
I løpet av høsten har vi håndtert en rekke mistanker om Newcastlepsyke og høypatogen fugleinfluensa i ulike fuglehold. Det ble påvist Newcastlepsyke på ville duer på Østlandet. I september ble det påvist Newcastlepsyke i et anlegg med 7300 verpehøns i Klepp kommune i Rogaland. Dette var en annen virusvariant enn den som ble påvist på duene på Østlandet. Sist Newcastlepsyke ble påvist i Norge var i Rogaland i 1996, og Norge har, som et av få land globalt, fristatus uten vaksinasjon.

FRISTATUS I NORGE

Land kan få internasjonalt godkjent fristatus for en dyresykdom for hele landet eller for deler av landet. Inndeling og krav ved fristatus er forskjellig fra sykdom til sykdom. Fristatus for en dyresykdom gir mulighet til å stille strengere krav ved import

I oktober ble det også påvist høypatogen fugleinfluensa i et anlegg som produserte rugeegg i Klepp kommune i Rogaland, og i november ble fugleinfluensa igjen påvist i et kommersielt fjørehold i Rogaland, denne gangen i et anlegg med verpehøns i Sola kommune.

Utbruddene skjedde innenfor et avgrenset område og førte til overlappende soner. Alle utbrudd med Newcastlepsyke og høypatogen fugleinfluensa medførte avliving og sanering på de rammede anleggene, inkludert destruksjon av egg og biprodukter. I vernesonen (3 km) og overvåkningssonen (10 km) rundt fjøreholdene var det strenge regler for flytting av fugler og produkter av disse. I tillegg ble det innført infisert sone med en rekke restriksjoner i 15 kommuner i Rogaland samt i 34 kommuner på Østlandet, dette for å hindre ytterligere smittespredning.

Figur 11. I Rogaland var det på et tidspunkt flere overvåkingssoner som overlappet hverandre. Røde sirkler var utbrudd av høypatogen fugleinfluensa, blå sirkler viser soner etter utbrudd av Newcastle-syke.

Vi vet ennå ikke hvor smitten kom fra, men ville fugler er en sannsynlig smittekilde. Vi har erfart at dyrehold som får påvist smitte ligger nær viktige våtmarksområder for ville fugler. Smittepresset fra ville fugler er økende og understreker viktigheten av godt smittevern i alle dyrehold med fugl. Flere utbrudd i samme geografiske område er svært belastende både for de berørte dyreeierne, privatpraktiserende veterinærer, interessentene generelt og for forvaltningen.

I løpet av 2022 har det blitt påvist høypatogen fugleinfluensa i en rekke ville fuglearter over hele landet. Spesielt har mange havørn vært rammet, noe som kan være kritisk for artsmangfoldet.

SKRANTESYKE (CHRONIC WASTING DISEASE - CWD)

I september var det mistanke om skrantesyke med bakgrunn i en prøve tatt fra en tamrein som ble slaktet i Nordland. Mistanken avdekket behov for bedre planverk for håndtering av mistanke og påvisning av skrantesyke på tamrein.

Et positivt tilfelle av skrantesyke ble funnet på ei villreinsimle på Hardangervidda mot slutten av høstjakta. Funnet styrker beregningene om at det er få, men flere smittede dyr i populasjonen.

Mattilsynet og Miljødirektoratet leverte høsten 2022 både en anbefaling om videre forvaltning av villreinen på Hardangervidda og en revidert plan for reetablering av villreinstammen i Nordfjella sone 1 til Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Klima- og miljødepartementet (KLD). Begge leveransene hadde som grunnlag blant annet rapporter fra gruppearbeid og dialog med lokal villreinforvaltning og vitenskapelige miljøer.

Både Mattilsynet og Miljødirektoratet anbefalte mer uttak av voksen bukk på Hardangervidda utover den ordinære jakten, men det ble besluttet på politisk nivå at det ikke skal gjennomføres ekstraordinært uttak av bukk vinteren 2023.

LUKKET YNGELRÅTE

I september 2022 ble det påvist lukket yngelråte i fire anlegg med honningbier i Østfold. Tre av påvisningene var resultat av prøvetaking i anlegg med kontakt til anlegget der sykdommen først ble påvist. Lukket yngelråte har tidligere vært påvist sporadisk her i landet, sist gang i 2011. Utbruddet har ført til restriksjoner og dernest sanering av anleggene der sykdommen ble påvist. Det har også ført til restriksjoner og prøvetaking i de fleste av et femtitalls kontakthanlegg. Planen videre er å ta nye prøver i noen av kontakthanleggene våren 2023.

STORFETUBERKULOSE (BOVIN TUBERKULOSE)

Storfetuberkulose ble påvist hos en ku i Rogaland på slutten av året. Anlegget ble båndlagt, og det ble tatt mange prøver rett før jul for å kartlegge smitten i anlegget. Resultatene viste at mange av dyrene i anlegget var smittet. Det er foreløpig ikke kjent hvor smitten kommer fra. Norge har fristatus for storfetuberkulose. Ved funn i et anlegg, blir fristatusen for anlegget tilbakekalt. Ved mistanke, blir anlegget suspendert. Epidemiologisk tilknyttede anlegg blir prøvetatt, og nødvendige saneringer gjennomført.

HANDLINGSPLAN MOT VILLSVIN

Mattilsynet har, i samarbeid med Miljødirektoratet, gjennomført en underveisevaluering av «Handlingsplanen mot villsvin 2020-2024». I appen «Sett og skutt» kan jegere nå registrere skutt villsvin, og samtidig få automatisk utfylt skjema for godtgjørelse.

DIGITALISERING PÅ DYREHELSEOMRÅDET

Vårt produktteam Nye nettløsninger har gjort en omfattende revisjon av Mattilsynets nettsider innen dyrehelse for å oppdatere disse med nye bestemmelser og regelverkshenvisninger til det nye dyrehelse-regelverket (AHL).

Gjennomføringen av det nye dyreheseregelverket har identifisert en rekke digitaliseringsbehov i Mattilsynet. Det samme gjelder den nye legemiddelforordningen, som har medført endringsbehov for rapportering fra VetReg.

Produktteam produksjonsdyr er i gang med utvikling av løsningene.

// 3.3

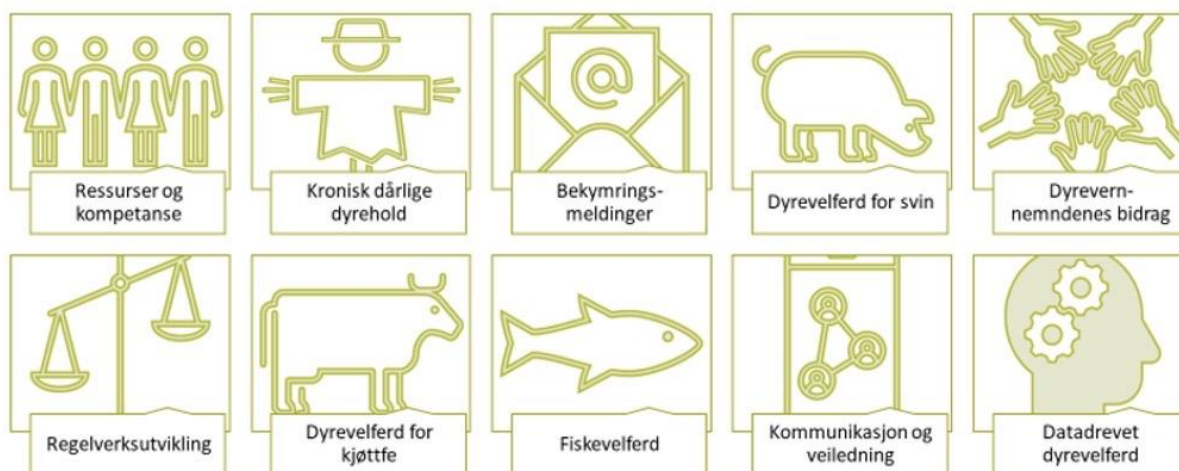
Fremme god dyrevelferd og respekt for dyr

Fremme god velferd for landdyr

De fleste som har ansvar for landdyr, sørger for at dyra holdes i samsvar med regelverket om dyrevelferd. Dette gjelder både for produksjonsdyr og kjæledyr. Mattilsynet har likevel også i 2022 avdekket mange regelbrudd som viser at dyrevelferden kan være svært variabel for ulike dyrearter og driftsformer. Våre viktigste tiltak for å vurdere og følge opp brudd på regelverket har vært risikobasert oppfølging av bekymringsmeldinger, håndtering av kronisk dårlige dyrehold og den store tilsynskampanjen om velferd for svin.

Ekstrabevilgningen fra Stortinget på 20 millioner kroner øremerket til dyrevelferd har bidratt til å styrke vår innsats på dyrevelferd. En vellykket nasjonal rekrutteringskampanje har bidratt til positiv oppmerksomhet og interesse blant kompetente og motiverte søkere. Vi lanserte i 2022 en handlingsplan i ti punkter se figur 12. De viktigste punktene er omtalt under. Noen punkter jobber vi fortsatt med, f.eks. dyrevernnemdenes bidrag, og det vil vi komme tilbake til i neste års rapport.

Figur 12. Handlingsplan for dyrevelferd, Mattilsynet

Produktteam datadrevet risikobasering er opprettet for å bygge datamodeller som bruker maskinlæring til å risikobasere tilsynet. Dette er et hjelpemiddel for inspektørene i deres arbeid på dyrevelferdsområdet. I tillegg skal produktteamet vurdere nye måter å gjennomføre offentlig kontroll basert på data.

Datamodellene bygger i første omgang på data fra kjøttkontrollen (funn og sykdomsregistrering) og vil på sikt kunne inkludere andre og eksterne data. Dette skal bidra til at inspektøren bruker tiden der behovet er størst og på den mest hensiktsmessige måten. Målet er bedre dyrevelferd og bedre arbeidshverdag for inspektørene.

GENERELT OM FUNN PÅ TILSYN MED DYREVELFERD

Vi førte tilsyn med dyrevelferden i 1904 dyrehold og registrerte regelbrudd i 51 prosent av dyreholdene. Siden Mattilsynets tilsyn er risikobasert, fører vi tilsyn med bare et lite utvalg av norske dyrehold.

Våre funn gir derfor ikke et representativt bilde av den generelle dyrevelferden i Norge, men de sier noe om regelverks-etterlevelsen i dyreholdene vi har ført tilsyn med. Funnene blir nærmere omtalt i årsrapportene for dyrevelferd på [Mattilsynets nettsider](#).

KRONISK DÅRLIGE DYREHOLD

I noen dyrehold får dyra dårlig tilsyn og stell over lang tid, og Mattilsynet har fattet gjentatte vedtak om vesentlige utbedringer uten at det har ført til at dyra får det varig bedre. For å sikre systematisk oppfølging og formålstjenlig bruk av virkemidler, har vi revidert våre interne prosedyrer for oppfølging av slike dyrehold. Målet for prosedyren er å oppnå varig bedring av dyreholdene eller å få dem avviklet innen forsvarlig tid. Personer som i disse sakene viser seg å være uskikket til å ha dyr, og som oppfyller vilkårene i dyrevelferdsloven § 33, får aktivitetsforbud.

HÅNTERING AV BEKYMRINGSMELDINGER

Vi mottok 11 134 bekymringsmeldinger om dyrevelferd i 2022. De fleste bekymringsmeldingene vi mottar gjelder hunder, katter og hester.

Vi har sett en jevn, svak nedgang fra toppen i 2018 til 2021 og en relativt stor nedgang på 946 meldinger fra 2021 til 2022. Nedgangen fra 2021 kan tyde på at vi gjennom meldetjenesten «Varsle oss» har gjort det tydeligere hvilke forhold Mattilsynet ønsker melding om, og at visse opplysninger er nødvendige for at meldingene skal bli vurdert. Vi har også revidert interne rutiner 6 484 (61 prosent) av meldingene ble vurdert som relevante, og 1 231 (19 prosent) av de relevante meldingene ble prioritert for inspeksjon eller annen saksbehandling. Vi har også revidert interne rutiner og kriterier for prioritering av mottatte meldinger. 6 484 (61 prosent) av meldingene ble vurdert som relevante, og 1 231 (19 prosent) av de relevante meldingene ble prioritert for inspeksjon eller annen saksbehandling.

TILSYNSKAMPANJE PÅ SVIN

Mattilsynets nasjonale tilsynskampanje om velferd for svin ble avsluttet i 2022. 582 tilfeldig utvalgte svinebesetninger ble inspisert, og funnene ble offentliggjort i en rapport 17. januar 2023. Mattilsynet registrerte regelbrudd i over halvparten av besetningene. I 35 prosent av besetningene ble det registrert brudd på reglene om rotemateriale. I 26 prosent ble det registrert brudd på regler om strø. I 24 prosent ble det registrert brudd på reglene om behandling av syke og skadde dyr. Mattilsynet har gitt tydelig uttrykk for at dette resultatet ikke er godt nok og vil følge opp med nye tilsyn. Det er dyreholders ansvar å sørge for god velferd for grisene. For å sikre en varig god bedring i svinenæringa, må hele nettverket rundt dyreholder bidra til god velferd i norsk svineproduksjon. Det inkluderer både virksomheter og interessenter i nettverket i tillegg til Mattilsynet. Det ble gjort et stort arbeid med å avklare tolkninger og veilede bredt om gjeldene regelverk før og underveis i kampanjen.

KONSEKVENsutredning om velferd for utvalgte dyrearter

Mattilsynet har foreslått en felles velferdsforskrift for storfe, svin, sau og geit. Landbruks- og matdepartementet ønsket å få utredet konsekvenser av forslaget. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) skal foreta utredningen for Mattilsynet og satte i gang høsten 2022. Utredningen skal være ferdig våren 2023 og vil gi departementet et godt grunnlag for å ta stilling til om forslaget skal sendes på høring eller om det bør gjøres justeringer.

Velferd for kjæledyr

Stadig flere skaffer seg hund eller andre kjæledyr. Mattilsynet har kun bekymringsmeldingene som kilde og utgangspunkt for tilsyn med hold av slike dyr. Et stadig bedre system for mottak og oppfølging av bekymringsmeldinger har derfor stor betydning for tilsynet med sportsdyr og kjæledyr. Det er utfordrende for Mattilsynet å føre tilsyn med denne stadig voksende gruppen dyreholdere.

Mattilsynet har forbedret behandlingen av saker der det er nødvendig å ta sportsdyr og kjæledyr i midlertidig forvaring. Dette vil bedre rettssikkerheten for dyreholderne og bidra til mer effektiv saksbehandling, noe som er en klar fordel for både dyrene og dyreholderne.

Bedre samarbeid med politiet

Mattilsynet har et stadig bedre samarbeid med politiet i saker om dyrevelferd. Sammen med ØKOKRIM har Mattilsynet utarbeidet en retningslinje for dette samarbeidet. Den skal bidra til at de to etatene i fellesskap jobber for høy kvalitet på arbeidet, helt fra kjennskap til et mulig straffbart forhold oppstår til det foreligger en rettskraftig avgjørelse. ØKOKRIM har gitt klart uttrykk for at Mattilsynet bør anmelde flere alvorlige saker i samsvar med retningslinjen. Denne oppfordringen vil Mattilsynet følge opp i 2023.

Bidrag til den kommende stortingsmeldingen om dyrevelferd

Landbruks- og matdepartementet skal sammen med Nærings- og fiskeridepartementet skrive en ny stortingsmelding om dyrevelferd. Det er over 20 år siden Stortinget fikk den forrige meldinga om dette temaet. Mattilsynet har allerede bidratt med et omfattende innspill til departementene om status, utfordringer og forslag om tiltak for dyrevelferden i Norge. Mattilsynet vil bidra aktivt i det videre arbeidet med stortingsmeldinga i 2023.

Nytt regelverk om dyrevelferd i EU

I EU jobbes det med å revidere regelverket om dyrevelferd, som en del av Farm to fork-strategien. Dette vil få betydning for det norske regelverket om produksjonsdyr, næringsmessig transport av dyr og avliving av dyr på slakteri og i andre sammenhenger. Mattilsynet følger utviklingen og bidrar så langt det er mulig.

Fremme god fiskevelferd

Fortsatt dør for mange fisk i norsk oppdrettsnæring. I 2022 døde 58 millioner fisk i [merdene](#). Velferden til rensefisk gir også fortsatt grunn til bekymring. I matfiskanleggene er det fortsatt behandling mot lakselus med ikke-medikamentelle metoder som er en av de viktigste årsakene til skader og økt dødelighet, mens vi på settefisk mangler gode nok data til å kunne si noe sikkert om årsak. Erfaringsmessig vet vi at nefrokalisinose, vannkvalitet og teknisk svikt kan være noen av årsakene.

Utbrudd av ikke listeført sykdom og utfordringer i forbindelse med utsett av smolt er andre viktige årsaker til dårlig velferd. Årsaker til dødelighet hos smolt kan være at den er for liten ved utsett, er av for dårlig kvalitet eller at den settes ut ved for lave temperaturer.

Mattilsynet har gjennomført revisjon av ett oppdrettskonsern hvor dødelighet var tema. Resultatene viser at konsernet ikke hadde gode rutiner for å vurdere om fiskegrupper med redusert helse eller velferd skal settes ut i sjøen, eller om en produksjon skal avsluttes før planlagt slaktetidspunkt. Erfaringer fra tidligere produksjoner på hver lokalitet må i større grad legges til grunn for forbedringer i neste produksjon. Mattilsynet vil ta med denne erfaringen i vårt videre arbeid med konsernrevisjoner. I den anledning etablerer nå Mattilsynet et nasjonalt revisjonsteam for revisjoner i akvakultur-næringen.

OPPFØLGING AV VELFERDSHENDELSER

Antallet innmeldte velferdshendelser knyttet til sjøfasen har økt noe fra 2021 til 2022. Medikamentfri avlusing med håndtering utgjør 42 prosent av alle de innmeldte hendelsene. For de resterende, er majoriteten oppgitt til enten uavklart forøket dødelighet eller annet.

VELFERDSHENDELSER

Velferdshendelse er en hendelse som forårsaker dårlig velferd evt. død hos fisken.

Når det gjelder innmeldte velferdshendelser knyttet til settefisk, har trenden vært jevnt økene fra 2018, og flere av hendelsene er alvorlige. Vi mangler gode data knyttet til årsak. Mattilsynet har etablert nye rutiner for å sikre bedre prioritering og oppfølging av velferdshendelser. Denne innsikten gjør at Mattilsynet har fått mer og bedre informasjon om årsaker til at hendelsene skjer, hos hvilke virksomheter og hvilke regelbrudd som observeres. Dette sammen med forbedret innrapportering, vil gi bedre kunnskap om årsaker til dårlig velferd og et bedre grunnlag for mer målrettet oppfølging av velferdshendelser.

Det totale antallet medikamentfrie behandlinger mot lakselus har økt fra 2021 til 2022. En viktig årsak er at antallet kombinasjonsbehandlinger har økt. Det er henholdsvis termisk og mekanisk avlusing i kombinasjon med ferskvann som har økt mest.

TILSYNSKAMPANJE SLAKTERIER

Foreløpige resultater fra Mattilsynets slakterikampanje som omfattet både fiskehelse og fiskevelferd (også omtalt under kapittel om fiskehelse) viste at slakteriene har søkelys på dyrevelferdskompetanse hos medarbeiderne, men at en del fortsatt kan forbedre dokumentasjon av driftsrutiner, risikovurderinger og beredskapsplaner knyttet til det å sikre fisken god velferd.

VELFERDSINDIKATORER

For å imøtekomme fremtidens akvakulturnæring er det viktig at vi videreutvikler egnet og effektiv teknologi for å overvåke helse og velferd hos oppdrettsfisk. Det må utvikles standardiserte metoder og et tilpasset regelverk som sikrer at vi får inn relevante data.

Økt bruk av innrapporterte data, i kombinasjon med nye standarder og standardiserte velferdsindikatorer, vil gi næring, tilsyn og forskning et bedre grunnlag for å sette sammen digitale løsninger og tjenester og å analysere status og trender slik at det blir mulig å identifisere relevante tiltak mer proaktivt.

Mattilsynet har deltatt i standardkomiteen for revisjon av *NS 9417 Laks og regnbueørret – Terminologi og metoder for dokumentering av produksjon*.

Standarden har nå et nytt kapittel om helse og velferd og angir blant annet flere velferdsindikatorer som er ment for rutinemessig overvåkning av velferd til bruk i den daglige driften av akvakulturanlegg. Denne standarden, sammen med velferdsindikatorer, vil være viktig for å sikre et enhetlig og effektivt tilsyn.

NY TEKNOLOGI OG NYE METODER

Mattilsynet prioriterer veiledning og oppfølging knyttet til forskning, utvikling og bruk av nye metoder og ny teknologi. Skal fiskevelferden bedres, er det avgjørende at nye metoder og teknologi har dokumentert positiv effekt på fiskens velferd.

Til tross for betydelig innsats fra både fra alle involverte parter, har en ikke lyktes med å utvikle egnede ikke-medikamentelle behandlingsmetoder som ivaretar fiskens velferd. Det pågår nå mye utvikling av ny teknologi, og det er derfor viktig å ta lærdom av de erfaringene som er gjort fram til i dag både for å bedre dagens situasjon, men også for å sikre en framtidig bærekraftig akvakulturnæring. På bakgrunn av dette vil Mattilsynet nå vurdere ytterligere tiltak for å bidra til å forbedre fiskevelferd for en forsvarlig utvikling og bruk av ny teknologi og nye metoder til bruk i akvakulturnæringen.

Dette arbeidet har vært styrket gjennom Mattilsynets forsøksdyrforvaltning og en egen metodegruppe. Sistnevnte er en interregional kompetansegruppe på metoder, teknologi og utstyr innen akvakultur. Gruppen utfører saksbehandling og tilsyn for alle regionene som har akvakultur, og har tett samarbeid med Mattilsynets forsøksdyravdeling. Målet er å skape trygghet og forståelse for forsvarlig utvikling av ny teknologi og nye metoder for både interessenter og inspektører.

Produktteam akvakultur er opprettet for å utvikle effektive, brukervennlige digitale løsninger, med formål om å fornye Mattilsynets tilsyn og offentlige kontroll innenfor fiskehelse og fiskevelferd. Sentralt i produktteamets oppdrag er å sikre at Mattilsynet har god oversikt over tilstanden i næringen gjennom bruk av data, med mål om at den løpende kontrollen av næringen i så stor grad som mulig går automatisk på basis av disse dataene. Produktteamet ble etablert i løpet av 2022, og har siden fornyet Mattilsynets dataløyper knyttet til mottak av innrapportering, samt utviklet en førsteversjon av nye tilstandsverktøy for bruk i tilsynet.

VELFERD FOR VILTLEVENDE AKVATISKE DYR

Fiskere har i tre tilfeller blitt idømt straff for å ha utsatt viltlevende akvatiske dyr for unødige lidelser i garn og teiner. Mattilsynet har gjennom anmeldelser til politiet og bistand til aktoratet bidratt til domfellelse i disse sakene. Dommene utgjør et gjennombrudd for hensynet til dyrevelferd i havet.

Mattilsynet har hatt en kampanje i Midt-Norge for å øke bevisstheten rundt fang og slipp av fisk. Dette er et godt eksempel på holdningsskapende arbeid for å begrense aktiviteter med viltlevende dyr til det som er akseptabelt etter dyrevelferdsloven.

// 3.4

Fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele matproduksjonskjeden

Vi jobber med et bredt spekter av områder knyttet til helse, kvalitet og informasjon til forbrukere. Vi jobber langsiktig gjennom arbeid med regelverksutvikling og overvåker tilstanden på våre områder, blant annet arbeid med å sikre befolkningen et tilfredsstillende inntak av jod. Samtidig håndterer vi små og store hendelser gjennom året, for eksempel Pseudomonas-utbruddet, og registrerer bivirkninger på kosmetikk og kosttilskudd i melde.no. I 2022 hadde vi et særlig søkelys på produkter til barn og unge gjennom tilsyn med kosmetikk/sminke og mat til små barn.

INFORMASJON OM BÆREKRAFTIGE MATSYSTEMER TIL FORBRUKERNE

En del av det grønne skiftet inkluderer å etablere mer bærekraftige matsystemer. Det betyr blant annet å gi forbrukerne mulighet til å ta bærekraftige valg ved å gi dem mer brukerrettet informasjon. Gjennom Farm to Fork arbeider EU med dette på følgende områder:

- redusere matsvinn ved å beskrive holdbarhetsmerking av produktene tydeligere
- gi informasjon om produktets ernæringsmessige sunnhet
- kunne ta bærekraftige valg ved å motta informasjon om et produkts opprinnelse
- kjenne til kreftfaren gjennom konsum av alkohol
- gi informasjon om produktets klima og miljøavtrykk

Norge bidrar aktivt til EUs arbeid ut fra nordiske kostråd og bærekraftsystemer, ved for eksempel:

- erfaringsutveksling fra nordiske merkeordninger som Nøkkelhullet
- forskningsprosjektet Nordic/Baltic project on food sustainability som skal kartlegge innbyggeres forståelse av bærekraft og bærekraftmerking i Norden og Baltikum
- det norske prosjektet NewTools som skal utvikle skåringssystemer basert på matens ernæring og klima- og miljøavtrykk
- erfaringsutveksling om resultater fra bransjeavtaler om reduksjon av matsvinn i hele matsystemet

DET GRØNNE SKIFTET - ENDRINGER I REGELVERK OM MATKONTAKTMATERIALER OG TILSETNINGSSTOFFER

Det er økt etterspørsel etter matvarer som oppfattes som bærekraftige av innbyggere, både med tanke på ingredienser, produksjon og emballasje. Redusert bruk av tilsetningsstoffer og plastemballasje kan føre til økt matsvinn, noe som ikke er ønskelig. Det å kaste mindre mat er viktig i et bærekraftperspektiv. I fjor ble et nytt regelverk for resirkulert plast til kontakt med mat fastsatt i EU. Regelverket bidrar til at plasten som brukes til kontakt med mat er mer bærekraftig, samtidig som mattryggheten er ivarettatt.

Noen tilsetningsstoffer i tilsetningsstofforskriften fikk i fjor endret bruksvilkår, da de har egenskaper som forlenger holdbarheten og reduserer matsvinn. For eksempel blir hvite grønnsaker brune når de skjæres opp. Om grønnsakene blir lagt i askorbinsyre og sitronsyreløsning i et par minutter, reduseres bruningen og grønnsakene fremstår mer delikate.

Regelverket på matkontaktmaterialer er under revidering. I dag er det ikke krav om at matkontaktmaterialene skal være bærekraftige, men det kommer til å bli en viktig del av det reviderte regelverket. Det kan for eksempel være krav som gir støtte for gjenbruk, krav om informasjon om ressursbruk eller lignende.

SIKRE AT BEFOLKNINGEN HAR ET TILFREDSSTILLENDENDE INNTAK AV JOD

Vi arbeider med å sikre at befolkningen har et tilfredsstillende inntak av jod. Jod er et essensielt mikronæringsstoff det lett kan bli for lite eller for mye av i kostholdet vårt. Det er en utfordring å sikre god jod-status i befolkningen, uten at det samtidig gir risiko for mangel eller overskudd i ulike befolkningsgrupper.

Vi følger opp [handlingsplanen for bedre kosthold](#). Arbeidet med jod omfatter flere av områdene våre, som berikning av næringsmidler, regelverksutvikling knyttet til kosttilskudd og til tang og tare-næringen samt innholdet av jod i fôr. Et tilfredsstillende inntak av jod i befolkningen er en sentral del i flere av disse oppdragene.

I 2022 samarbeidet vi med Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet om å utarbeide et forslag til en jodberikningstrategi. Et forhøyet nivå av jodberikning vurderes for å sikre at inntaket av jod er på et nivå som gir lavest mulig risiko i befolkningen. I arbeidet har vi støttet oss på ulike risikovurderinger (se faktaboks).

RISIKOVURDERINGER OM JODINNTAK I NORGE

- 2016: [Risiko for jodmangel i Norge. Identifisering av et akutt behov for tiltak](#) [Nasjonalt råd for ernæring]
- 2020: [Benefit and risk assessment of iodization of household salt and salt used in bread and bakery products](#) (VKM)
- 2021: [Anbefaling om berikning med jod for å sikre et tilstrekkelig jodinntak i befolkningen](#)(Nasjonalt råd for ernæring)

MERKING AV BARNEMAT

Mattilsynet gjennomfører årlig merkesjekker av forskjellige matvaregrupper. Vi publiserte i 2022 resultatene av kampanjen [«Mattilsynet ser på mat i barnemathylla»](#) som var en videreføring av merkesjekken «Mattilsynet ser på mat til små barn» i 2020. Vi så på 40 ferdigpakkede produkter til barn under tre år, som middager, desserter, grøtpulver, mellommåltidsprodukter og snacks. Produktene kommer fra EØS-land og selges i de største dagligvare- og helsekostbutikkene, samt noen større nettbutikker. 21 av 40 produkter hadde feil i merkingen. De fleste merkefeilene var ikke av en slik art at de kunne ha medført helsefare. Allergifremkallende ingredienser (allergener) var i enkelte tilfeller ikke fremhevet i ingredienslisten. Det er svært viktig at foresatte til barn med allergier eller intoleranser raskt får en oversikt over allergener, som skal fremheves visuelt i ingredienslisten. Småbarn er en sårbar gruppe, og riktig merking av barnemat er viktig for at foreldre skal ha mulighet til å ta gode og riktige valg. Funnene gir grunnlag for at næringen selv kan sjekke om dette er avvik som også er gjeldene for andre barnematprodukter.

STADIG ØKENDE ETTERSPORSEL ETTER KOSMETIKK OG KROPPSPLEIEPRODUKTER

Kosmetikk utgjør et betydelig marked, med en omsetning i Norge anslått til 15,8 milliarder i 2021 ifølge tall fra kosmetikkleverandørenes forening (KLF). Den generelle kosmetikktryggheten er stort sett tilfredsstillende for produkter fra den seriøse delen av bransjen. 2 806 tilsynsobjekter (produsenter og importører) er registrert hos Mattilsynet. Vår erfaring tilsier at det er en underregistrering, da vi svært ofte kommer over uregistrert drift. Mange av tilsynene vi utfører ender også opp med alvorlig og inngripende virkemiddelbruk. Her er det dessverre en del virksomheter som ikke kjenner til eller følger regelverket, og vi trenger å nå bredere ut med informasjon og veiledning.

I et nasjonalt tilsyn med 65 kosmetiske produkter rettet mot barn og unge, fant vi spornivåer av tungmetaller i flere produkter som omfattet ansiktsmaling, karnevalsminke, badebomber, sminke, og leppeprodukter (tatt ut hos importør eller distributør).

Vi fjernet seks produkter for salg etter påvisning av ulovlige stoffer, og ila elleve varsler om vedtak på grunn av feilmerking. Kartleggingen gir datagrunnlag til å få vurdert om nivåene vi finner av blant annet tungmetaller i kosmetikk/sminke til barn og unge kan være av helsemessig bekymring.

NASJONALT PSEUDOMONAS-UTBRUDD I NORSKE SYKEHUS

Et nasjonalt utbrudd med bakterien *Pseudomonas aeruginosa* var en stor hendelse i året som gikk, og er det største dokumenterte utbruddet i sykehus både i Norge og internasjonalt. Totalt ble minst 388 pasienter smittet ved 40 sykehus i Norge. Kontaminerte engangsvaskekluter ble identifisert som smittekilde, og som sterkt medvirkende årsak til død hos totalt åtte pasienter. Vi notifiserte sammen med Helsetilsynet (om?) 14 alvorlig uønskede hendelser til EU. Påviste tilfeller falt raskt etter at smitekilden ble identifisert. Utbruddet ble erklært over i juni 2022. I oppklaring av hendelsen avdekket vi svikt i produsentens kvalitetskontroll og rutiner, og varslet EU/EØS om de kontaminerte produktene via «Rapid alert system for non-food dangerous products» (RAPEX).

KOSMETIKK OG KROPPSPLEIEPRODUKTER

er stoffer/blandinger som er i kontakt med kroppsoverflater, tenner og slimhinner. Flere av disse produktene (tannkrem, deodorant, sjampo, såpe m.m.) brukes daglig av både kvinner og menn livet gjennom.

VARSLING AV UØNSKEDE HENDELSER OG BIVIRKNINGER AV KOSMETIKK OG KOSTTILSKUDD

Kosmetikk og kosttilskudd er nå inkludert i nettsystemet [melde.no](#), hvor helsepersonell og andre ansatte i helse- og omsorgstjenesten samt apotekfarmasøyter kan melde fra om uønskede hendelser/bivirkninger på vegne av privatpersoner. Kosmetikk har vært med i ordningen fra 2019 mens kosttilskudd ble lansert 24. mai 2022. Det pågår nå videreutvikling av tjenesten, blant annet lovpålagt krav til universell utforming.

Vi mottok i 2022 totalt 122 bivirkningsmeldinger for kosmetikk, 84 fra helsepersonell (melde.no) og 38 direkte fra privatpersoner (altinn.no). De hyppigst rapporterte bivirkningene er svie, kløe, rødhet, hevelse og eksem/utslett.

// 3.5

Ivareta miljøvennlig produksjon

FNs bærekraftsmål og EUs Green Deal legger i stigende grad premisser også for maten vi spiser. Mye skal endres, og verden har dårlig tid. EUs aksjonsplan Farm to Fork har 27 delmål som skal svares ut innen utgangen av 2023. Mer sirkulær tankegang skal sikre bærekraftig ressursbruk, *matkjeden* erstattes av *matsystemene*. Samtidig skal dette ikke gå på bekostning av mattryggheten. Vi trenger ny kunnskap og dokumentasjon på at maten fortsatt er sunn og trygg når vi skal ta i bruk nye råvarekilder, endre produksjonsmåter og endre kostholdet vårt.

Mye regelverk oppdateres, og mye nytt regelverk utvikles. Vi deltar i arbeids- og ekspertgrupper under EU-kommisjonen som tidligere. Mange av rammebetingelsene for nytt regelverk utvikles imidlertid i EUs råd og parlament, hvor vi ikke har tilgang. EU gjør også endringer i sin felles landbrukspolitikk (CAP) og fiskeripolitikk for å fremme bærekraftige løsninger. Landbruks- og fiskeripolitikk omfattes ikke av EØS-avtalen, men EUs tiltak vil likevel få betydning i Norge siden vi deltar i samme marked. Vi legger vekt på dialog med interessenter for forutsigbarhet, forbrukerinformasjon og best mulig deltakelse i prosessene.

Se også omtale av det grønne skiftet under kapittel 3.4.

ØKOLOGISK PRODUKSJON

Nytt regelverk for økologisk produksjon ble gjeldende i Norge fra 25. juni 2022. Økologiregelverket regulerer vilkår for at landbruks- og akvakulturprodukter, næringsmidler og fôr kan merkes som økologiske. Regelverket omfatter krav som ivaretar hensynet til forbrukertillit, plantehelse, dyre- og fiskehelse, dyre- og fiskevelferd og miljø. Den økologiske sektoren er i vekst og utvikling, og regelverket er videreutviklet i samsvar med mål og prinsipper for å fremme forbrukertillit til økologiske produkter. Muligheten for visse unntak er utfaset, og endringer er gjennomført for å fremme et tydeligere regelverk.

Regelverksutvalget for økologisk produksjon har lagt til rette for et godt samarbeid mellom myndigheter, næring og andre berørte parter i regelverksprosessen til det nye økologiregelverket.

SIRKULÆR BIOØKONOMI

Det er stor interesse for bedre utnyttelse av bioressursene, og vi svarer på mange henvendelser og veileder mange virksomheter som ønsker å ta i bruk nye råvarer på nye måter. Flere ganger opplever vi at virksomheter ønsker å utføre aktiviteter som ikke er forenelig med gjeldende regelverk for fôr og animalske biprodukter.

Animaliebiproduktregelverket har mange detaljerte metodekrav knyttet til bearbeiding av animalske biprodukter. Det er ikke alltid metodene passer til det virksomhetene ønsker å gjøre, og det er utfordrende å få alt til å passe mot regelverket. Det er derfor viktig med god dialog med de som bevilger penger til ny virksomhet slik at de har kunnskap om begrensningene som regelverket setter. Slik kan vi unngå at det settes i gang ny virksomhet som ikke kan få de godkjenningene som er nødvendig fra Mattilsynet. Det er også viktig med god dialog med næring, forskningsmiljøer og Forskningsrådet slik at forskningen som utføres inkluderer trygghet for matkjeden og fremskaffer kunnskap som vi kan benytte i utvikling av regelverket.

Figur 13: Se [Farm to Fork Strategy \(europa.eu\)](https://europa.eu)

ØKOLOGISK PRODUKSJON

Økologiske driftsformer, uten bruk av kjemisk-syntetiske plantevernmidler og mineralgjødning, kombinert med vekstskifte, har positiv effekt på biologisk mangfold, jordkvalitet og jordstruktur. I økologisk produksjon stilles ekstra krav til miljø og dyrevelferd i produksjonen. I den nasjonale strategien for økologisk jordbruk 2018-2030 vises det til at økologisk jordbruk inngår som en naturlig del av et mangfoldig og bærekraftig norsk jordbruk.

PÅVIRKNING FRA OPPDRETT PÅ VILL LAKSEFIS

Lakselus smitte fra oppdrett på vill laksefisk gir fortsatt grunn til bekymring (HI sin risikoreport, 2023)

EUs vannrammedirektiv er gjennomført i Norsk rett gjennom vannforskriften. Lakselus er nå definert som en påvirkningsfaktor på ville laksebestander i vannforvaltningsplanene for 2022-2027.

I vannforekomster som ikke oppnår miljømålene i vannforskriften på bakgrunn av lakselus sin påvirkning på vill laksefisk, skal Mattilsynet som forvaltningsmyndighet etter lakselusforskriften, iverksette tiltak og virkemidler for å nå målene om bedre enn god tilstand innen planperioden. Mattilsynet bruker her den årlige rapporten fra Havforskningsinstituttet med modellering av lakselusindusert dødelighet på utvandrende postsmolt som estimerer lakselusindusert smoltdødelighet i 401 lakseførende norske elver. Kunnskapsgrunnlaget om tilstanden for hver av disse 401 bestandene skal legges inn i Vann-Nett.

Mattilsynet følger opp alle lokaliteter som overskrider lusegrensen. Til tross for at de fleste lokaliteter drives i henhold til regelverket er smittepresset på vill laksefisk fortsatt for stort. Det kan derfor være behov for tiltak utover det Mattilsynet har mulighet for å iverksette innenfor vårt myndighetsområde.

OVERVÅKNING AV LAKSELUS PÅ VILLE BESTANDER OG RESISTENS

Mattilsynets kunnskapsgrunnlag om lakselus sin påvirkning på ville laksebestander, og resistens mot ulike legemidler og ferskvann, blir innhentet fra Havforskningsinstituttet og Veterinærinstituttet gjennom vår OK-overvåkning. Rapportene fra overvåkingen gir Mattilsynet et kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag som brukes i vår forvaltning.

Bruk av ferskvann som avlusing har økt i 2022 sammenlignet med 2021. Ferskvann er vill laksefisk sin naturlige avlusningsmetode. Toleranse for ferskvann vil være særlig kritisk for sjøørret som bruker prematur tilbakevandring som avlusningsmetode. Overvåkingen av ferskvannstoleranse viste i 2021, som tidligere år, at lakselus har noe høyere ferskvannstoleranse på de undersøkte lokalitetene som ligger i områdene der ferskvannsbehandling er en mer brukt metode. Basert på resultatene fra overvåkingen i 2022 vil Mattilsynet ha en videre dialog med forskningsinstitusjonene for å oppdatere tidligere risikovurdering og vurdere videre behov for tiltak.

UKENTLIGE LUSERAPPORTER

Mattilsynet har de siste to årene sendt ut ukentlige lakselusrapporter til næringen og andre interessenter, utarbeidet på bestilling til Havforskningsinstituttet. Dette er et bidrag til næringen i det forebyggende arbeidet og kan brukes til å predikere lusesmitte i hvert av de 13 produksjonsområdene.

// 3.6

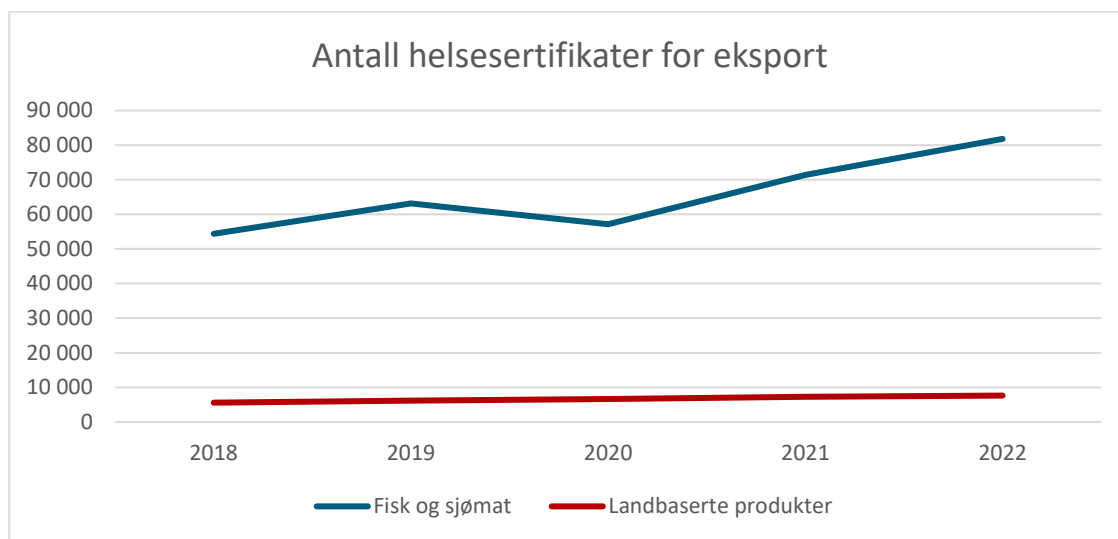
Ivareta hensynet til aktørene langs hele matproduksjonskjeden, herunder markedsadgang i utlandet

ADGANG FOR NORSKE PRODUKTER TIL MARKEDER UTENFOR EU

I 2022 eksporterte Norge 2,9 millioner tonn sjømat til en verdi av 151,4 milliarder kroner (Sjømatrådet: [Nøkkeltall \(seafood.no\)](https://www.seafood.no)). Dette gjør Norge til verdens nest største eksportør av sjømat. Sjømaten eksporteres til over 140 land. Eksporten av andre varer og dyr er liten, men det eksporteres noe planter og plantemateriale, meieriprodukter og levende dyr. Norske avlsprodukter fra storfe og svin er etterspurt i utlandet. Mattilsynet spiller en viktig rolle for norske varers tilgang til markeder utenfor EØS. Arbeidet er uforutsigbart, har stor politisk interesse, og har direkte innvirkning på verdiskapningen.

Utstedelse av helsesertifikater er et av Mattilsynets viktige og lett målbare resultater knyttet til markedsadgangsarbeidet. Antallet utstedte helsesertifikater totalt i 2022 økte med 10 738 sammenlignet med 2021, til 89 448. For sjømat alene ble det utstedt 81 818 helsesertifikater.

Figur 24. Utvikling i antall helsesertifikater for eksport av fisk og sjømat, og landbaserte produkter. Kilde: Mattilsynet

Vi opplever stadige endringer i importregelverk, sertifikatkrav og listeføring i importland der norske varer allerede er etablert. For å opprettholde eksisterende handel, har Mattilsynet i stor grad prioritert oppgaver knyttet til å holde etablert handel i gang, foran åpning av nye markeder.

I 2022 har arbeid med følgende markeder vært prioritert:

- Kina: Vi har styrket arbeidet med sjømat til Kina for å komme gjennom regodkjenningsperioden. Innføringen av nytt kinesisk importregelverk og digitalt registreringssystem, Single Window, medførte et større oppfølgingsarbeid. Det har også vært gjennomført videoinspeksjoner etter påvisninger av koronavirus på emballasje i Kina.
- Storbritannia: Mattilsynet har hatt jevnlige møter med britiske myndigheter om sjømathandelen og annen eksport. Dialogen inkluderer arbeid for alternativer til tradisjonelle papirsertifikater.
- Sør-Korea: Det ble inngått avtale med Sør-Korea om elektroniske sertifikater, og mot slutten av året ble elektroniske sertifikater for sjømat utviklet og testet. Videre har det vært gjennomført inspeksjoner av sjømatprodusenter. Etter krav fra sørkoreanske myndigheter har vi sammenstilt og oversendt resultater og planer for prøvetaking av meieriprodukter. Vi har også gjennomført fortløpende registrering av meierier til Sør-Korea.
- Brasil: Det er gjort en rekke fremstøt mot brasilianske myndigheter for å få oppdatert listen over norske virksomheter som kan eksportere dit, men vi har ikke lyktes med å få brasilianske myndighetene til å oppdatere listene.
- Vietnam: Det er jobbet med oppdatering av listene over virksomheter som kan eksportere til Vietnam. Mattilsynet besøkte vietnamesiske myndigheter for å diskutere muligheten for å forenkle listeføringsprosedyren. Eksport av plussprodukter av svin og kylling ble også diskutert.
- Indonesia: Vi kom til enighet med Indonesia om importvilkår for norsk sjømat. Markedet ble åpnet for norsk sjømat, og handelen har tatt seg opp.

VIRKSOMHETSLISTER OG LISTEFØRING

Myndigheter i noen importland må godkjenne norske produsenter før varer fra disse produsentene aksepteres av importlandets myndigheter. Prosessen for å bli godkjent i importlandet kaller vi listeføring. Mattilsynet sammenstiller og oversender informasjon om produsentene til det aktuelle importlandet etter at produsentene har meldt ifra til oss - virksomhetslister.

- Taiwan: Det er satt i gang et arbeid for å lage virksomhetsliste, etter at taiwanske myndigheter varslet krav om virksomhetslister og nye sertifikater.
- India: Mot slutten av året ble det gjennomført møte med indiske myndigheter og satt i gang et arbeid for å vurdere de nye kravene om listeføring og sertifikat for eksport av svin, sjømat og meieriprodukter.

I tillegg ble det blant annet laget nye helsesertifikater for sjømat til Serbia, avlsprodukter til New Zealand, og egg og rogn til Georgia. Vi har også oppdatert helsesertifikatene for hud og skinn til Tyrkia, fiskemel til Tyrkia, krillmel til dyrefor til Argentina, avlsprodukter fra storfe til Canada og meieriprodukter til Mexico.

EFFEKTIVISERING AV UTSTEDELSE AV EKSPORTSERTIFIKATER

I 2022 har produktteam eksport lansert en ny løsning for utstedelse av helsesertifikater. De to største sertifikatene, målt i antall utstedte sertifikater, ble lagt inn i den nye løsningen. Det er generelt engelsk sertifikat og helsesertifikatet for fiskerivarer til Sør-Korea.

Løsningen automatiserer mye av saksbehandlingsprosessen, standardiserer informasjonen i sertifikatene og tilpasser den til internasjonale standarder. Sertifikatene blir dermed klare for helelektronisk utveksling når andre land blir klare til å ta dem imot. Vi jobber kontinuerlig med å finne importland som ønsker å inngå slike avtaler.

Bransjen gis et valg om å enten koble seg til løsningen via en egen søkeportal eller om å søke om helsesertifikatene direkte fra sine egne fagsystemer. Noen virksomheter har valgt å koble seg på via fagsystemene, mens de aller fleste benytter seg av søkeportalen.

Det ble også inngått en avtale om utveksling av elektroniske sertifikater med Sør-Korea. Det planlegges å starte helelektronisk utveksling av sertifikatene våren 2023. Når elektronisk sertifikatutveksling blir tatt i bruk, vil hele saksbehandlingsprosessen bli automatisert og sertifikatutveksling vil skje helelektronisk mellom myndighetene i Norge og i Sør-Korea.

ENDRINGER I GRENSEKONTROLL OG MELDEPLIKTIG IMPORT

Norge er gjennom EØS-avtalen en del av EUs ytre grense for import av varer og dyr fra tredjestater. Kontrollpliktige forsendelser skal fremstilles for kontroll ved utpekte grensekontrollstasjoner (GKS) ved grensepassering til EUs indre marked. Av våre 13 grensekontrollstasjoner er tre offentlige og ti lagt til private virksomheter. GKS Haugesund Havn forventes åpnet i løpet av første tertial 2023, og vil bli den ellefte stasjonen lagt til privat virksomhet. Det er satt i gang arbeid med endring og ombygging av eksisterende stasjoner i Kristiansund, Måløy og Ålesund.

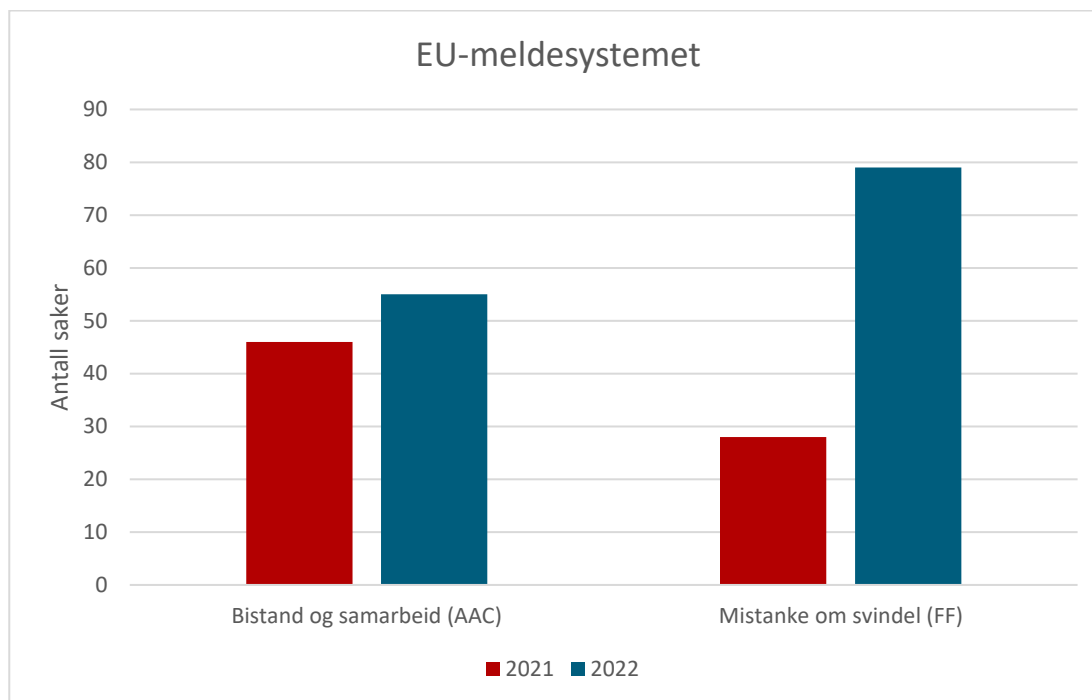
GRENSEKONTROLL

Grensekontrollen gjør det mulig å importere grensekontrollpliktige varer og dyr uten at det medfører risiko for folke- og dyrehelse i Norge og EUs indre marked. Mattilsynet stiller med utpekt personell som kan gjennomføre kontroller - også utenom ordinær kontortid når logistikkhensyn gjør det nødvendig

Økningen i antall importere etter Brexit har stabilisert seg, og antall kontrollerte forsendelser ligger omtrent på det samme som i 2021 (jf. vedlegg 3, tabell 6). Koordinerings-, opplærings- og informasjonsbehovet ved grensekontrollstasjonene er stort, og etableringen av ny GKS i Haugesund har vært ressurskrevende. Denne stasjonen vil kunne ta imot varer fra Storbritannia, og er den første grensekontrollstasjonen som er bygget for å ta imot båter med fiskefôr i storsekk. Dette har vært et sterkt ønske fra interessentene og medfører en enklere transportvei til mottakerne i Norge.

I forkant av en ESA-inspeksjon av grensekontrollstasjoner godkjent for import av ikke-animalske varer (september 2022), ble det gjennomført andrelinjekontroll ved alle de fire stasjonene som er godkjent for denne kontrollen. Det ble funnet mindre avvik.

Vi koordinerer norsk deltakelse i EU-meldesystemet for grenseoverskridende samarbeid, både for saker hvor man søker bistand og samarbeid med andre medlemsstater (AAC) og saker med mistanke om svindel (FF). Antall FF- og AAC-meldinger som Norge har håndtert, er høyere i 2022 enn i 2021.

Figur 135. Antall bistand- og samarbeidssaker og mistanke om svindel som Norge har håndtert i årene 2021 og 2022. Kilde: Mattilsynet

BEKJEMPELSE AV KRIMINALITET VED OMSETNING AV PLANTER, DYR OG MAT

Det finnes mange ulike former for kriminalitet, og disse forekommer på stadig flere av våre forvaltningsområder. Omsetning av planter, dyr, innsatsvarer, næringsmidler, fôr og kosmetikk foregår i komplekse, globale markeder, der kriminelle aktører greier å infiltrere omsetningsleddene. Vi har derfor behov for mer kunnskap, nye arbeidsmetoder, tett samarbeid med de lovlidige virksomhetene, og godt samarbeid og kunnskapsdeling mellom offentlige etater, herunder politi, toll og A-krim-enhetene. Vi har også behov for aktiv kommunikasjon om det vi vet for å gjøre det enklere for innbyggere og lovlidige virksomheter å orientere seg i dette landskapet.

KRIMINALITET

Kriminalitet for oss i Mattilsynet er saker der den som bryter regelverket gjør det med overlegg, bedrar kunden og har til hensikt å oppnå økonomisk gevinst. Dette kan enten være engangstilfeller eller organisert kriminalitet. Mattilsynet er forpliktet til å gjennomføre risikobaserte kontroller av slik aktivitet jf. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/625 (kontrollforordningen) art 9(2)(b). Bekjempelse av kriminalitet i matproduksjonskjeden er også et prioritert område innen Farm to Fork-strategien i EU.

Norge ledet et nordisk prosjekt for utvikling av trusselvurdering for kriminalitet i matkjeden. Vurderingen ble publisert i 2022 etter en del forsinkelser som følge av koronapandemien og krigen i Ukraina. [Publikasjonen](#) er tilgjengelig på nettsiden til Nordisk Ministerråd.

Vi er en del av et pågående etatssamarbeid med Politihøgskolen om etterutdanning i etterforskning av økonomisk kriminalitet. Vi har i tidligere år hatt flere inspektører og fagrådgivere med på dette tilbudet. Gjennom EU/EØS samarbeidet har flere inspektører fått anledning til å delta i EU-koordinert opplæring (Better Training for Safer Food, BTSF) om bekjempelse av kriminalitet og om kontroll av netthandel.

Kontroll av produkter som det kan være svindlet med, krever stadig bedre og mer avanserte analysemetoder, og vi må i en del tilfeller ty til analyser som er validert, men ikke endelig akkrediterte. Derfor har vi sett behov for å jobbe med veiledere både til næringen og for egne inspektører om hvordan kontrollere visse produkter.

Vi startet i 2022 et stort samarbeid med næringen for å utvikle en veileder om kontroll av autenticitet på krydder.

Vi fortsetter å samarbeide med internasjonale partnere gjennom Europol og EU-kommisjonen i koordinerte aksjoner. Vi har deltatt i møter med EU-nettverket for bekjempelse av kriminalitet, i EU nettverket for kontroll av netthandel, i arbeidsgruppe under Heads of Agencies for beste praksis for kontroll av netthandel og i Codex Alimentarius arbeidsgruppe for utvikling av standard for kontroll av matsvindel.

Gjennom slik deltakelse får vi spilt inn norsk tilnærming til disse vanskelige temaene, hører om beste praksis fra andre land, og bygger nettverk med gode internasjonale samarbeidspartnere.

EU-kommisjonen koordinerte en stor aksjon om ulovlig omsetning av hunder og katter. Dette var en aksjon på tvers av alle EØS-landene, og var utløst av stadig flere enkeltsaker som ble utvekslet i EUs meldesystem for svindelnotifikasjoner (FF). Ulovlig import av hunder og katter representerer en alvorlig trussel mot vår gode dyrehelse, og er i tillegg en fare for folkehelsen ved mulig innførsel av alvorlig zoonotiske sykdommer (sykdommer som overføres fra dyr til mennesker). Disse sakene kan representere alvorlig brudd på dyrevelferden, både der dyrene holdes og under transport. Den ulovlige omsetningen av disse dyrene representerer et stort økonomisk svart marked i hele Europa⁷. Vi opprettet en dedikert regional aksjonsgruppe og gjennomførte målrettet nettsøk i åpne kilder. Europol har vært samarbeidspartner, og i Norge har det vært tett samarbeid med Økokrim og Tolletaten. Vi gikk aktivt ut med informasjon om aksjonen, både på nett og i radio for å fortelle om hva vi gjør og hvorfor vi gjør det.

Vår tilnærming til plan, kommunikasjon og internt samarbeid på tvers av offentlige etater fikk mye oppmerksomhet også hos våre internasjonale samarbeidspartnere. EU-kommisjonen har ikke publisert alle resultatene enda, men det er på det rene at flere land har hatt omfattende treff.

Vi har i 2022 avsluttet en EU koordinert aksjon på ulovlig tilsatte søtstoffer i importert honning. Resultatet var for Norges del ingen endelige funn, men følges opp videre da det var et lavt antall importere i angitt aksjonsperiode.

Vi deltok også i en EU-aksjon på matkontaktmaterialer som startet i 2021. Det ble i hele EØS rapportert inn 748 saker der melaminplast var tilsatt det ikke-tillatte plantebaserte tilsetningsstoffet bambus. Mattilsynet har observert en nedgang i markedsføring av slike produkter etter aksjonen startet.

Vi deltok i Europol aksjonen OPSON 2021/2022 med en aksjon på kontroll av ulovlig bruk av nitritt i sjømat, der resultatet var positivt. Ingen saker på ulovlig bruk av nitritt ble avdekket.

Vi har planlagt nye aksjoner for 2023 innenfor tilsynsområdene sjømat, plantehelse og kosmetikk. Noen er nasjonale aksjoner og noen koordinert med internasjonale partnere.

---

⁷ https://food.ec.europa.eu/safety/eu-agri-food-fraud-network/eu-coordinated-actions/illegal-movement-pets_en

4 Styring og kontroll

Overordnet vurdering av styring og kontroll i Mattilsynet

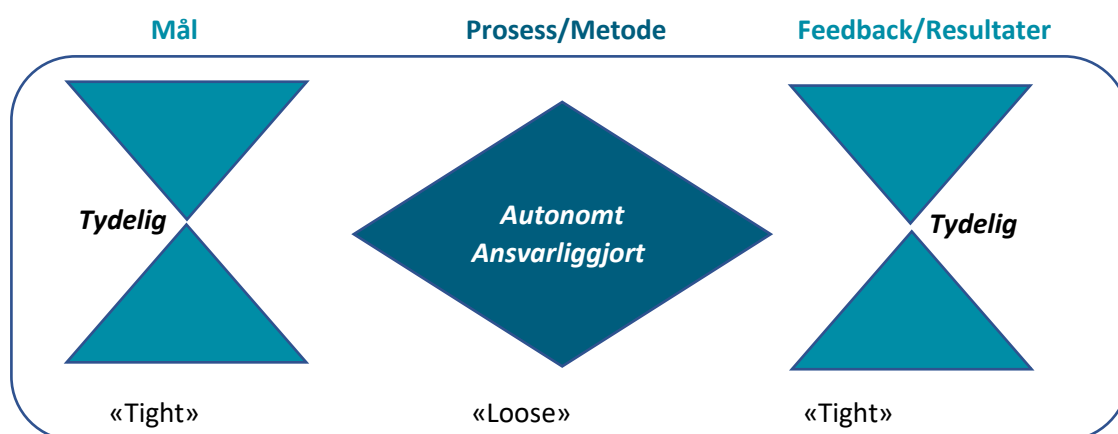
Vi vurderer samlet måloppnåelse som god, selv om det fremdeles er utviklingsbehov innen virksomhetsstyring, risikostyring og internkontroll. Dette er noe vi jobber med som et ledd i forbedringsarbeidet vårt.

MÅL- OG RESULTATSTYRING I MATTILSYNET

For å realisere tillitsreformen, er det behov for å videreutvikle målstyringen i Mattilsynet. Vi påvirker ikke direkte de overordnede målene på samfunnsnivå. For å jobbe målrettet, må vi bryte ned samfunnsmålene med bakgrunn i hvilke aktører som har de største utfordringene, og formulere *Mål* på innbygger- og virksomhetsnivå. Det er gjennom brukerne våre vi bidrar til måloppnåelse.

Våre egne fagmiljøer skal i størst mulig grad ha handlingsrom og finne formålstjenlig *Prosess/Metode* for å bevege brukerne i riktig retning i form av bedre regelverksetterlevelse og dermed nå brukermålene. Dette må imidlertid skje i dialog med aktørene vi ønsker å påvirke.

Rapportering på måloppnåelse opp mot *Feedback/Resultater* vi styrer mot, er allerede godt etablert i styringen av våre produktteam.

Figur 16. Mål- og resultatstyring etter tight-loose-tight-modellen.

Vi jobber videre med å forbedre risikobasering av den offentlige kontrollen gjennom områdeanalyser og ny planprosess for tilsyn, som i mye større grad skal være direkte anvendbar for regionene enn tidligere.

VI VEKTLIGGER DIGITALISERING OG UTVIKLING

Fra IT-prosjekter til smidig produktutvikling

For å få fart på digitaliseringsarbeidet vårt har vi i 2022 etablert ni produktteam og ett plattformteam. Produktteamene er tverrfaglige og har ansvaret for ulike fagdomener. Innenfor sitt område skal de levere gode verktøy og bedre tjenester for interne og eksterne brukere, samt være med på å endre måten vi løser samfunnsoppdraget på. Vi ser allerede gode resultater knyttet til dette arbeidet. Å ha dedikerte utviklingsressurser med inngående innsikt i viktige fagområder er av stor verdi. Vi ser klare fordeler av å ha flere egne ansatte som løser digitaliseringsoppgavene, blant annet gjennom en økt forutsigbarhet for hvilken kompetanse og hvilke ressurser vi har tilgjengelig.

Smidigheten som ligger i måten å jobbe på, gjør at vi kan reagere mye raskere på endring og sette søkelyset på å forstå brukernes behov. Tett dialog med interessenter og partnere bidrar til å bygge tillit, forståelse og å sikre at vi leverer de rette produktene.

I 2022 hadde vi disse produktteamene i 2022:

- Team akvakultur
- Team applikasjonsplattform
- Team datadrevet risikobasering
- Team eksport
- Team gebyr
- Team inspektørhverdag
- Team Mats
- Team nettløsninger
- Team produksjonsdyr
- Team prøvetaking
- Team slakting av produksjonsdyr

Digitalisering av tjenester

Brukerrettede digitale tjenester er en av grunnpilarene i den digitale utviklingen av Mattilsynet. Tidligere har tjenestene i hovedsak bestått av nettsidene og skjematjenestene våre. Nå utvikler eller videreutvikler vi tjenester der brukerne våre kan løse utfordringer på bedre måter, for eksempel hvordan de melder inn bekymringsmeldinger, eller som direkte effektiviserer hverdagen deres, noe vi har tilrettelagt for gjennom elektroniske eksportsertifikater.

Tabell 2. Oversikt over arbeidsprosesser med og uten IKT-støtte i Mattilsynet. Kilde: Mattilsynet

Hovedgrupper av tjenester	2020	2021	2022
Innhente kunnskap og analysere tilstand	SAS VA kun internt i Mattilsynet	SAS VA kun internt i Mattilsynet	Power-BI foreløpig kun internt i Mattilsynet
Regelverksarbeid	Høringer på Mattilsynet.no	Høringer på Mattilsynet.no	Høringer på Mattilsynet.no
Kommunikasjon og veiledning *			
Antall besøk Matportalen.no	1 041 730	1 187 505	842 234
Antall besøk Mattilsynet.no	1 901 513	2 017 895	1 872 995
Antall besøk Kostholdsplanleggeren	565 638	601 386	-
Antall besøk Matvaretabellen	426 441	342 126	310 428
Offentlig kontroll og annen offentlig aktivitet⁸			
Antall offentlig kontroller	25 357	28 467	32 558
Antall annen offentlig aktivitet	27 910	27 140	35 484
Antall klagesaker **	309	296	444
Antall eksportsertifikater	63 858	75 368	89 443

⁸ **Offentlig kontroll** gjennomført av kompetente myndigheter for å verifisere regelverksetterlevelse hos driftsansvarlige, eller at varer eller dyr oppfyller krav i regelverk, inkludert krav ved utstedelse

Annen offentlig aktivitet utført av kompetente myndigheter, eller de som har fått delegert myndighet. Aktiviteter som å stadfeste forekomst av dyresykdommer eller planteskadegjørere, forebygge eller begrense spredningen av slike sykdommer/skadegjørere, utrydde disse, tildele tillatelser eller godkjenninger og utstede offisielle sertifikater eller offisielle.

Hovedgrupper av tjenester	2020	2021	2022
Beredskap og håndtering			
Antall hendelser håndtert i MatCIM	242	274	227

* Mattilsynet har byttet analyseverktøy fra en gratisversjon som estimerer trafikken ut fra et utvalg, til et verktøy som analyserer den faktiske trafikken. De estimerte tallene har ligget for høyt (frem til 2022).

** Ny tellemåte fra og med 2021. Klagesaksenheten har ikke klart å finne ut hvor mange klagesaker som kom til hovedkontoret i første tertial 2021.

UTVIKLINGSARBEID PÅ ARKIVOMRÅDET

Forvaltningskvalitet i kombinasjon med god dokumentasjon og arkivering er viktig og tillitsskapende. Systemene vi har i dag for å håndtere saksbehandling og arkiv er utdaterte og hindrer fremdrift for mer brukervennlige og digitaliserte løsninger. Mattilsynet trenger bedre verktøy for å sikre mer effektiv arkivdanning. Vi ønsker å digitalisere og automatisere arkivoppgaver for å effektivisere produksjonsoppgaver, øke datakvaliteten og forenkle og øke innsyn.

KONTROLLFORORDNINGENS KRAV TIL KOMPETANSEUTVIKLING

For å oppfylle kontrollforordningens krav om opplæring blant annet i revisjonsmetodikk og kjøttkontroll, er vi i sluttfasen med å inngå en rammeavtale om kurs i revisjonsmetodikk som vil brukes i tillegg til erfaringsutveksling. Det er gjennomført flere nye kurs for opplæring av slakteriansatte i båndkontroll i 2022. Mattilsynets veterinærer i kjøttkontrollen har påbegynt kurs i 2022, og avslutning av kurs med eksamen planlegges i 2023. Kurs for annet personell i kjøttkontrollen skal utarbeides. I samarbeid med NMBU har vi utviklet kurs for privatpraktiserende veterinærer som utfører offentlig kontroll i felt. Opplæringen vil starte opp i 2023.

Økonomistyring og effektiv ressursbruk, inkl. gebyrforvaltning

ØKONOMISKE NØKKELTALL

Utvalgte økonomiske nøkkeltall og indikatorene for effektiv drift og produktivitet i tildelingsbrevet er utgangspunktet for vår rapportering om økonomi og ressursbruk.

Tabell 3. Økonomiske nøkkeltall. Kilde: Mattilsynet

Nøkkeltall	2020	2021	2022
Utnyttelsesgrad post 01-29	96 %	98 %	97 %
Driftsutgifter	1 361 277 672	1 431 558 256	1 460 796 690
Lønnsandel av driftsutgifter	68 %	67 %	66 %
Lønnsutgifter per årsverk ⁹	829 985	886 165	893 722
Gebyrinntekter	178 269 153	188 291 029	195 942 929
Andel gebyrinntekt av totale utgifter (%)	13,0	13,2	13,4
Andel gebyrinntekt av beregnet selvkost (%)	42,2	44,6	44,5

* Tall er eksklusive inntekter fra tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, og avviker derfor fra regnskapstall for kap. 4115.01, jf. Årsregnskapet.

Utnyttelsesgrad (post 01-29) er noe lavere enn i 2021. Utnyttelsesgraden vurderes som tilfredsstillende.

Driftsutgiftene har økt med 2 prosent. Sammenlignet med prisstigningen på 5,9 prosent i 2022¹⁰, er det ikke en reell økning i aktivitet. Reiseaktiviteten i 2022 har økt sammenlignet med de siste to årene med koronapandemi.

⁹ I tidligere årsrapporter er dette beregnet ved å dividere summen av kontoklasse 5 på antall årsverk. Fra og med 2022 er dette beregnet i henhold til DFØs anbefalte metodikk. Alle tre årene er beregnet i henhold til ny metodikk.

¹⁰ Kilde: Statistisk sentralbyrå, endringer i konsumprisindeks fra desember 2021 til desember 2022

Økningen skyldes at den fysiske møteaktiviteten har tatt seg opp, inkludert internasjonal møtevirksomhet. Selv om reiseaktiviteten har økt, er kostnaden i 2022 på et lavere nivå enn før koronapandemien inntraff.

Lønnsandel av driftsutgifter har hatt en liten nedgang, da ny premiemodell for pensjon førte til at utbetalingene til SPK ble lavere enn i 2021. Lønnsandel eksklusive pensjonsutbetalinger, viser en økning sett opp mot totale driftsutgifter. For nærmere omtale av utgiftene vises til ledelseskomentaren til årsregnskapet.

Gebyrinntektene økte med 4,1 prosent sammenlignet med 2021. Gebyrinntektene som andel av driftsutgiftene økte også, mens andel av beregnet selvkost for gebyrpliktige tjenester og kontroller er på tilnærmet samme nivå som i 2022. For nærmere omtale av sammenhengen mellom ressursbruk og gebyrinntekter, viser vi til vedlegg 3, figur 4.

RESSURSBRUK

Tabellen nedenfor viser registrert tidsbruk fordelt på hovedprosesser/-aktiviteter. Det er mest hensiktsmessig å sammenligne år 2022 med år 2019, da mellomårene ikke kan ses på som «normalår» grunnet endring i aktivitetsmønsteret under pandemien.

Vi ønsker å forbedre styringsinformasjonen fra tidsregistreringssystemet vårt. Det er behov for å være tydeligere på hvordan ressursbruk innenfor for eksempel administrasjon og utvikling skal registreres slik at Mattilsynet får et mer presist bilde av ressursbruken. I den forbindelse er det planlagt en revisjon av tiltaksstrukturen i 2023.

Tabell 4. Tidsbruk på kjerne- og utviklingsaktiviteter, samt administrasjon og ledelse (andel av disponible årsverk) for årene 2019-2022.

Ressursbruk (årsverk)	2019	2020	2021	2022
Utvikle regelverk og internasjonalt samarbeid	3,1 %	2,8 %	3,1 %	3,1 %
Føre tilsyn	49,0 %	45,5 %	45,6 %	43,5 %
Kommunisere og veilede	7,5 %	6,9 %	7,0 %	6,6 %
Innhente kunnskap og analysere tilstand	4,3 %	4,7 %	4,8 %	5,6 %
Beredskap og hendelseshåndtering	2,8 %	5,2 %	4,6 %	5,2 %
Utviklingsaktiviteter	8,8 %	11,1 %	9,8 %	11,2 %
Administrasjon og ledelse	24,4 %	23,8 %	25,1 %	24,9 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Mattilsynet har en målsetning om å redusere tidsbruken til oppsøkende tilsyn, og å øke ressursbruken på å kommunisere og veilede. Det har imidlertid vært en nedgang både innen tilsyn og innen kommunikasjon og veiledning.

Dette må ses i sammenheng med at vi har økt ressursbruken innen utviklingsaktiviteter, og at det har vært nødvendig å bruke mer tid på beredskap og hendelseshåndtering, der vi i stor grad kommuniserer og veileder virksomheter og innbyggere.

Ressursbruken innen innhenting av kunnskap og analysing av tilstand har en liten økning siden 2021. Dette er i hovedsak aktivitet knyttet til OK-program.

Fra 2019 til 2022 har ressursbruken til beredskap og hendelseshåndtering økt med 85 prosent. I 2022 har det blant annet vært betydelig ressursbruk med håndtering av kjæledyr fra Ukraina, utbruddet av Newcastle-syke, og fugleinfluensa.

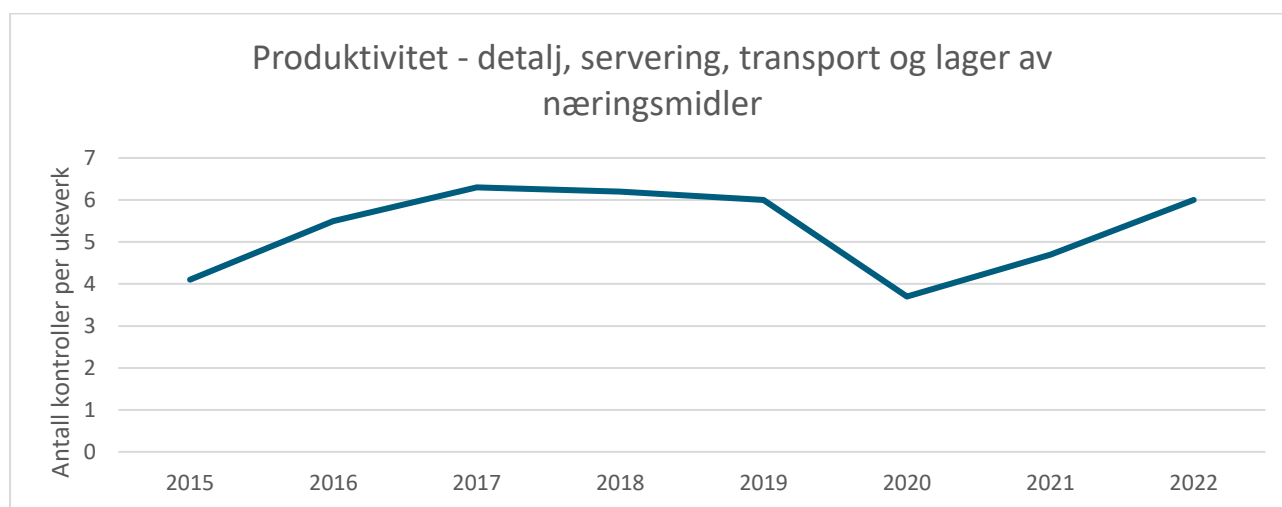

I 2022 er ressursbruken på utviklingsaktiviteter på cirka samme nivå som i 2020. Det arbeides med å erstatte konsulenter med egne ansatte. Andelen av disponible årsverk som arbeider med produktutvikling forventes derfor å øke.

Ressursbruk innen administrasjon inkluderer alle økonomitjenestene, ledelse, IKT-tjenester og innkjøp. Videre omfatter dataene all aktivitet knyttet til interne og eksterne leveranser gjennom årets som for eksempel tertial- og årsrapportering, mål- og disponeringsskriv, og særskilt rapportering til departementene.

Vi måler produktivitet (antall kontroller per ukeverk) på området *Detalj, servering, transport og lager av næringsmidler*. Dette området inkluderer smilefjes-inspeksjoner, vår mest standardiserte tilsynsform, og er derfor egnet for å illustrere pandemiens effekt på tilsynsaktiviteten vår.

Figuren nedenfor viser at produktiviteten på området økte i 2016-2017 som følge av innføringen av smilefjestilsyn¹¹. Lavere tall i 2020-2021 skyldes for en stor del pandemien som har medført at smilefjestilsyn har vært innstilt deler av årene. Tallene i 2022 er på samme nivå som før pandemien.

Figur 174. Produktivitet på området detalj, servering, transport og lager av næringsmidler i perioden 2015-2021. Kilde: Mattilsynet

VI UTVIKLER GEBYRFORVALTNINGEN

Det pågår et arbeid for å utvikle en mer effektiv gebyrforvaltning med høyere kvalitet, og som i større grad enn i dag vil være automatisert. Riksrevisjonen har tidligere påpekt mangler i systemene og rutinene som skal sikre at inntektskrav følges og at riktig gebyr kreves inn. Vi har etablert foreløpige tiltak som styrker internkontrollen på området, men denne kontrollen er ressurskrevende og ikke bærekraftig på sikt.

Produktteam gebyr er opprettet for å sikre en effektiv gebyrforvaltning av høy kvalitet som ivaretar ytre krav. Produktteamet har startet utviklingen av en digital løsning for dokumentasjon av gebyr, og en mer automatisert gebyrhåndtering.

Teamet har også vært sentral i arbeidet med å utvikle et mer standardisert og digitaliseringsvennlig gebyrregelverk på Mattilsynets område. Dette er en viktig forutsetning for å kunne oppnå ønskede effekter på sikt. Revidert forslag til ny gebyrforskrift ble oversendt departementene 1. desember 2022 med tanke på høring i 2023.

Målet er at nye løsninger kan tas i bruk forutsatt at det gjøres nødvendige endringer av gebyrregelverket som legger til rette for digitalisering og automatisering.

¹¹ Dette er beregnet ut fra total tilsynstid registrert på denne type tilsyn, dividert på antall tilsyn utført.

Internkontroll og revisjoner

INGEN VESENTLIGE MERKNADER FRA RIKSREVISJONEN

Riksrevisjonen hadde ingen vesentlige merknader til Mattilsynets årsregnskap for 2021. Riksrevisjonen gjennomførte i 2022 forvaltningsrevisjon på drikkevannsområdet. Det gjennomføres også forvaltningsrevisjoner på fiskehelse og fiskevelferd i akvakultur. Disse revisjonene har pågått i hele 2022 og er enda ikke avsluttet. Rapporter forventes i 2023.

FLERE AVVIK ETTER ESA-REVISJONER

ESA gjennomførte fire fysiske revisjoner av Mattilsynet i 2022 og registrerte totalt 23 avvik. Vi har lukket noen av disse avvikene og har utarbeidet handlingsplaner for å lukke gjenstående. Av de registrerte avvikene var fem «horisontale». Det vil si avvik som gjelder prosedyrer og systematisk oppfølging på tvers av fagområdene og ikke bare innenfor området som var gjenstand for revisjon.

De horisontale avvikene er viktig å lukke, da det vil forbedre den offentlige kontrollen generelt og ikke bare innenfor det området hvor ESA-revisjonen hadde oppmerksomhet.

Et avvik som går igjen, er manglende system for å verifisere den offentlige kontrollen (tre avvik). Det tas sikte på å få lukket dette avviket i løpet av 2023. Et annet avvik er effektiv og enhetlig bruk av virkemidler. Dette er et avvik vi også har hatt tidligere og det jobbes nå med revidering av virkemiddelveileder og utarbeidelse av kontrollveileder.

INTERNREVISJON

Internrevisjonsprogrammet gjennomføres iht. plan/ revidert plan og tilpasses aktuelt behov og endret risikobilde. For å utnytte potensialet jobbes det med forbedringer slik at funksjonen kan gi mest mulig merverdi til linjeledelsen.

Resultatene fra årets undersøkelser er overført til linjeledelsen som innspill til det pågående utviklings- og forbedringsarbeidet.

Internrevisjonens årsrapport 2022 finnes i sin helhet som vedlegg til denne årsrapporten.

KLAGESAKER

Vi bruker erfaringer fra klagesaksbehandlingen til læring og forbedring av forvaltningskvaliteten.

Klagesaksenheten kan overprøve regionens vurderinger av de faktiske og juridiske sidene av saken, og skjønnet som er lagt til grunn for vedtaket som er klaget på. Det blir i hver klagesak gjort en ny, selvstendig vurdering av saken.

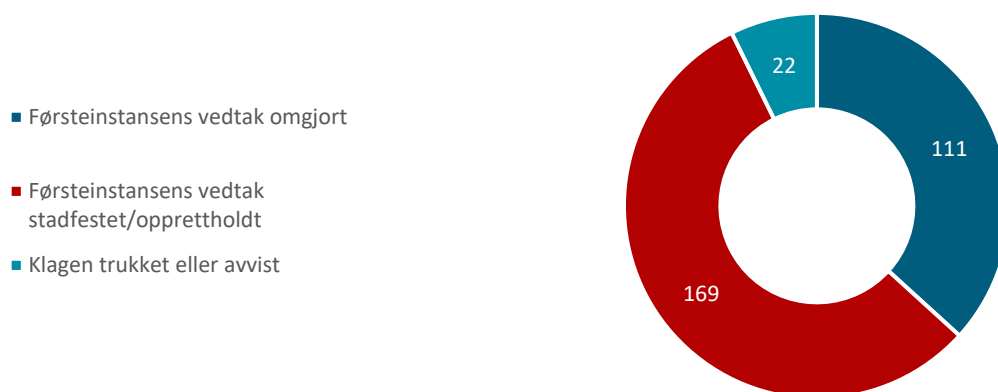
KLAGEINSTANSER

Mattilsynet er organisert med to nivåer, regionene og hovedkontoret. Klagesaksenheten er plassert på hovedkontoret, som er overordnet regionene. Klagesaksenheten er Mattilsynets klageinstans, og behandler klager på regionens vedtak.

Det ble i 2022 lagt ned et stort arbeid med å kategorisere alle sakene, slik at vi nå har bedre oversikt og kan følge med på endringer i mottatte klager på ulike områder over tid. Klagesaksenheten har også arbeidet med å dele informasjon om avgjorte klagesaker med resten av organisasjonen, slik at vi kan hente ut læringspunkter fra sakene.

I 2022 har klagesaksenheten løst 302 klagesaker. Vi mottok flere klager enn vi avgjorde, i alt 444 nye klagesaker i 2022. Sammenliknet med 2020 har antallet nye klagesaker gått opp fra 309 i 2020 til 444 i 2022. Det er innsynsklagesakene som trekker dette tallet opp. Vi ser de siste to årene omtrent seks prosent nedgang i antallet nye klagesaker på alle områder unntatt innsyn.

Utfall av klagesaker i 2022

Figur 158. Utfall av klagesaker i 2022. Kilde: Mattilsynet

Tabell 5. Fordeling av klagesakene etter fagområdet i 2022 sammenlignet med tall fra 2020. Før 2022 var de fleste innsynsklagesakene rapportert sammen med dyrevelferdssakene. Kilde: Mattilsynet

	2020		2022	
	Mottatt	Avgjort	Mottatt	Avgjort
Fiskehelse og fiskevelferd	69	51	39	47
Dyrehelse landdyr	54	52	31	10
Dyrevelferd landdyr*			57	32
Kjemisk og biologisk mattrygghet	54	44	35	13
Annet	12	12	15	6
Innsyn*			267	194
Innsyn + dyrevelferd*	120	129		
Sum saker	309	288	444	302

* Dyrevelferd landdyr og Innsyn var tidligere slått sammen, men ble i 2022 splittet.

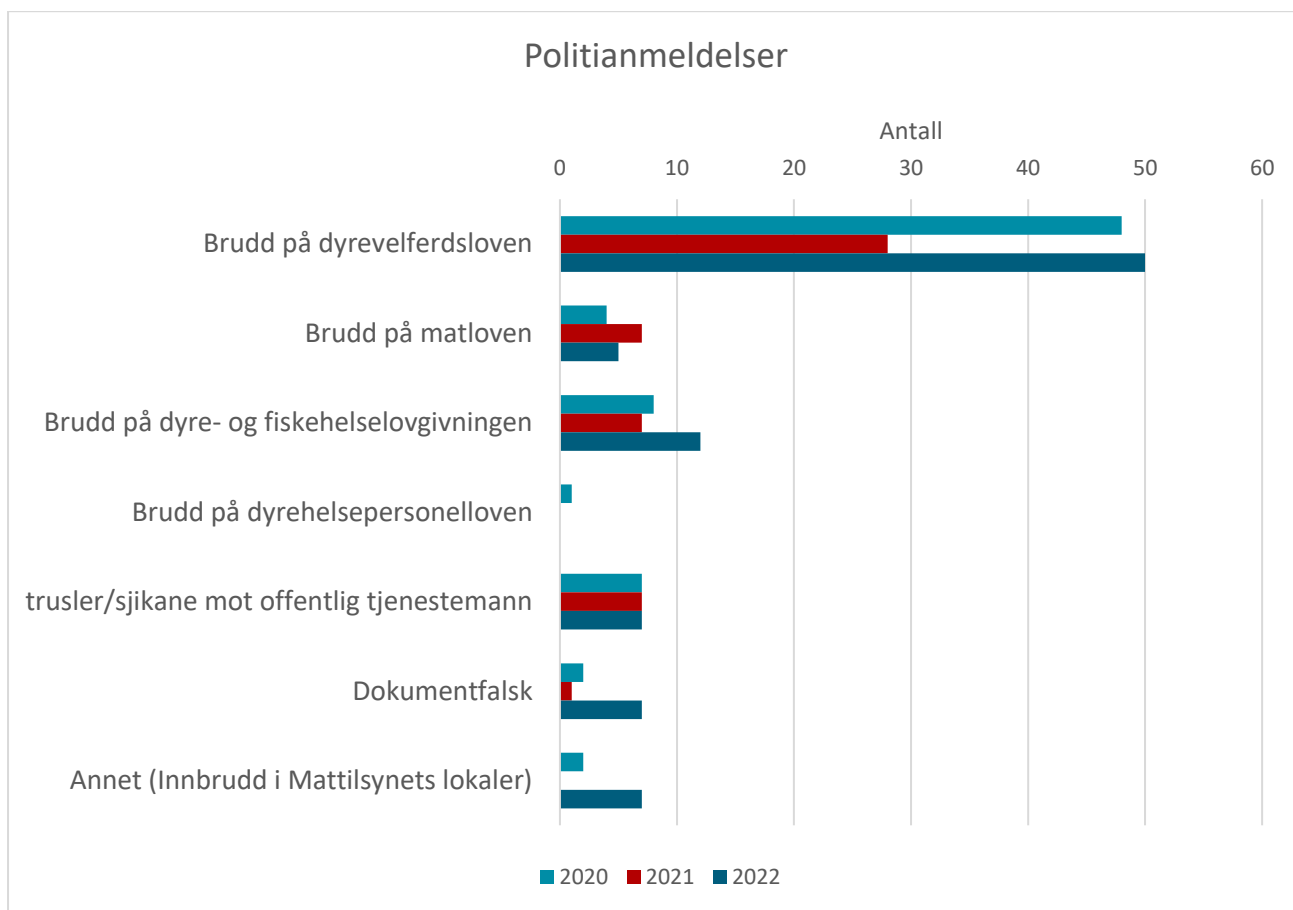
Mattilsynet har som ambisjon at 9 av 10 påklagede førsteinstansvedtak er fattet på riktig måte med gode begrunnelser, godt dokumenterte fakta og korrekt regelverksforståelse. Andelen var 7,2 av 10 i 2022. På sikt skal blant annet læringen fra klagesakene bidra til at andelen øker.

Omgjøringsandelen er på 40 prosent i 2022, opp fra 19 prosent i 2020. Omgjøringsandelen er særlig stor på innsynsklagesakene med 73 prosent og henger blant annet sammen med en praksisendring høsten 2022 som innebar å gi mer innsyn i en type dokumenter som tidligere i stor grad har blitt unntatt offentlighet. For klagesakene på de andre sektorene er omgjøringsandelen i 2022 27 prosent.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2022 var 375 dager. I 2023 blir det viktig for Mattilsynet å få ned saksbehandlingstiden for klagesakene. Klagesaksenheten har fått økte ressurser for å håndtere omfanget av saker i 2023.

POLITIANMELDELSER OG STRAFFESAKER

Antallet politianmeldelser har økt fra foregående år, og økningen gjelder stort sett på dyrevelferdsområdet, som er tilbake til nivået fra 2020. Figuren nedenfor viser hvordan anmeldelsene fordeler seg på saksområdene våre. I domstolen er det behandlet 54 straffesaker, men disse kan være behandlet på bakgrunn av anmeldelser som også har kommet inn tidligere år.

Figur 169. Fordeling av politianmeldelser mellom ulike saksområder i perioden 2020-2022. Kilde: Mattilsynet

Det foreligger 18 avgjørelser fra domstolene etter stevninger/forføyninger rettet mot Staten v/Mattilsynet. 8 av avgjørelsene ble avsagt i tingretten, 7 avgjørelser i lagmannsretten og 3 saker i Høyesterett. 13 avgjørelser gjaldt stevninger, og 5 avgjørelser gjaldt begjæring om midlertidig forføyning.

3 av forføyningene og 1 av stevningene ble avgjort ved hevingskjennelse, det vil at sakene ikke ble realitetsbehandlet av domstolen (fordi iverksettelse av et vedtak ble utsatt, eller at saksøker trakk søksmålet).

Ved ett tilfelle fikk saksøker medhold i sin begjæring om midlertidig forføyning, men denne avgjørelsen ble senere opphevet etter at Statens anke til Lagmannsretten førte fram. I de øvrige avgjørelsene fikk Staten medhold.

Alle de tre avgjørelsene i Høyesterett inneholdt konklusjonen om at saken ble nektet fremmet.

Fortsatt er det slik at brudd på dyrevelferdsregelverket dominerer både i sivile og strafferettslige saker.

Hovedkontoret har samarbeidet godt med Økokrim og Politidirektoratet i 2022. Arbeidet med å utforme en retningslinje for samarbeid mellom politi og Mattilsynet i dyrevelferdssaker ble slutført i mars 2022. Det ble i denne forbindelse arrangert en stor samling med deltakere fra alle politidistriktene og Mattilsynets regioner for å gjennomgå den nye retningslinjen. Mattilsynet har bidratt med flere artikler i fagbladet «Miljøkrim», og har deltatt i Miljøforum (årlig møte for tilsynsetater som arrangeres av Økokrim). Vi har også samarbeidet med politiet i enkeltsaker.

Sikkerhet

SAMFUNNSSIKKERHET ER IVARETATT

Matloven definerer vårt ansvar for å håndtere hendelser, og dette er godt ivaretatt i våre beredskapsplaner. Vi har ikke gjennomført større øvelser på grunn av håndtering av et stort antall reelle hendelser.

PERSONELLSIKKERHET ER UTVIDET

Grunnet sikkerhetssituasjonen er det større grad av sivil-militært samvirke, og også mellom sivile etater regionalt og sentralt. Det er et økende antall medarbeidere som må klareres, og vi har bestilt Nasjonalt Begrenset Nett til de regionene som ikke har hatt tilgang før.

INFORMASJONSSIKKERHET OG PERSONVERN PÅ DAGSORDEN

IKT-sikkerheten i Mattilsynet er god, men krigen i Ukraina og en rask teknologisk utvikling har ført til et mer komplekst sikkerhets- og risikobilde. I tillegg tar vi i bruk skyløsninger i stadig større grad, og oppfølging av databehandlere og leverandører av skytjenester har vært utfordrende for Mattilsynet. Det gjenstår betydelig arbeid knyttet til dette området, men vi har gjennomført en rekke tekniske og organisatoriske sikkerhetstiltak for å redusere risiko. Det er blant annet etablert en fast stabsfunksjon med et overordnet ansvar for informasjonssikkerhet.

Et annet viktig tiltak er inngåelse av IRT-avtale (Incident Response Team) for bistand ved alvorlige IKT-hendelser. Denne avtalen sikrer Mattilsynet en god beredskap med tanke på dagens og morgendagens trusselbilde.

Vi kommer til å styrke kompetansen ytterligere innenfor informasjonssikkerhet og skyløsninger gjennom kursing og nyansettelser.

STRENGE KRAV TIL PERSONVERN (GDPR)

Det gjenstår å etablere et effektivt styrings-/etterlevelsessystem som kan håndtere de stadig økende kravene til dokumentasjon på etterlevelse som følger av blant annet GDPR og andre EU-forordninger. DigDir's *Felles Datakatalog*, som vi benytter for protokollføring av personopplysninger, har potensiale til å kunne inngå i et slikt system. Vi har tatt initiativ overfor Digitaliseringsdirektoratet til å etablere et felles system for offentlig sektor. Offentlig sektor har i stor utstrekning overlappende etterlevelsescrav og felles system vil være kostnadsbesparende.

Mattilsynet har meldt 40 avvik på personopplysningssikkerheten til Datatilsynet i 2022. Til sammenligning ble det meldt 19 avvik året før. Avvikene knytter seg i hovedsak til manglende skjerming av personopplysninger på e-innsyn og mangelfull sladding ved utleveringer av dokumenter i forbindelse med innsynskrav. Vi mottar nå mer enn 30 000 innsynskrav i året og det er betydelig risiko for menneskelig svikt når sladding av taushetsbelagt informasjon skal gjøres manuelt. Et av avvikene knytter seg til saksbehandlingssystemet MATS.

Vårt arbeid med anskaffelser

Vi har etablerte rutiner og maler for oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår i våre kontrakter, og har gjennomført én kontroll av lønns og arbeidsvilkår for kontrakt på renhold ved hovedkontoret. Vi planlegger kontroller av renholdskontrakter og kontrakter for kjøp av kurs og konferansetjenester, som omfattes av forskrift om lønns- og arbeidsvilkår.

ENERGIREDUSERENDE TILTAK

Mattilsynet har 69 husleieavtaler hvorav 53 er inngått i løpet av de siste årene. Disse 53 lokalene har oppgraderte styringssystemer for varme, luftsirkulasjon og belysning. Vi har gjennomført og planlagt møter med huseierne for å se på mulige energireduserende tiltak. Enkelte tiltak som tidsstyring av varme og lys er gjennomført på flere av lokasjonene.

Vi vil jobbe videre med gjennomføring av energireducerende tiltak i 2023.

Vurdering av bærekraft vil fortsatt være viktig i alle Mattilsynets anskaffelser. Vi stiller miljøkrav og krav til etisk og sosialt ansvar enten i kvalifisering av leverandører og/eller som krav til selve anskaffelsen.

Faste rapporteringskrav

SIKKERHET OG BEREDSKAP

- Vi har deltatt på en øvelse i regi av Landbruks- og matdepartementet med cybersikkerhet som tema.
- Det ble gjennomført følgende ROS-analyser i fjor:
  - Figma: Webbasert designverktøy for å tegne prototyper og skisser
  - Adaptive: Kartløsning for MatCIM
  - Atlassian Cloud: Skyløsning for Confluence og Jira
  - Slack: Kommunikasjonsplattform

PERSONALFORVALTNING

I vedlagte Aktivitets- og redegjørelsesrapport har vi redegjort for vårt arbeid for å oppfylle aktivitetsplikten, både som offentlig myndighet og som arbeidsgiver. Status og utvikling på blant annet antall ansatte, antall avtalte årsverk og antall utførte årsverk m.m. er lagt i vedlegg 3, Statistikk, Ressursbruk.

HELSE-, MILJØ OG SIKKERHET (HMS)

Vi skal ha en helsefremmende arbeidsplass der medarbeiderne trives, og målet for sykefraværet er under 4,9 prosent.

Vi har HMS-handlingsplaner som skal bidra til at vi når målet om redusert sykefravær, og utvikler et godt og trygt arbeidsmiljø. Sykefraværet ble fulgt opp i arbeidsmiljøutvalgene både sentralt og lokalt. Sykefraværet totalt for året gikk noe opp fra 5,3 prosent i 2021 til 6,2 prosent i 2022, som er på tilnærmet samme nivå som før korona-pandemien. Det totale sykefraværet har variert mye gjennom året, og 1. kvartal var høyest med 7,5 prosent. Vi skal fortsette å arbeide planmessig med oppfølging av sykefraværet. Det er et langsiktig arbeid som det vil ta tid å se effektene av.

Vi forbedrer arbeidet med HMS kontinuerlig, og har en nullvisjon for skader og ulykker. Mange av våre ansatte har risiko for å bli utsatt for både fysiske ulykker, trakassering, trusler eller vold i utførelsen av arbeidet for Mattilsynet. Vi har behov for å jobbe mer systematisk med gjennomføring av risikovurderinger før tilsyn skal utføres, og bygge opp en gjennomgående sikkerhetskultur i virksomheten. Dette er vesentlige elementer i Mattilsynets HMS-handlingsplan. Alle tilfeller av ulykker og uønskede hendelser skal rapporteres og følges opp. Vi ser også et behov for å utvikle en bedre kultur der flere melder avvik, både når det gjelder ulykker, vold og trusler. Hensikten med avviksregistreringen er å lære av hendelsene for å unngå gjentagelser, og på den måten virke forebyggende.

Vi har fortsatt arbeidet med revisjon av hele HMS-systemet. Det er gjennomført kurs i «sikkerhet på sjø», og det er utviklet og gjennomført piloter for «case-trening» knyttet til trakassering, trusler og vold, for å øke kompetansen til ledere og medarbeidere om disse utfordringene. Denne opplæringen vil være løpende og videreføres fra og med 2023, og innlemmes i introduksjonsprogrammet for nyansatte.

Fellesføringer 2022

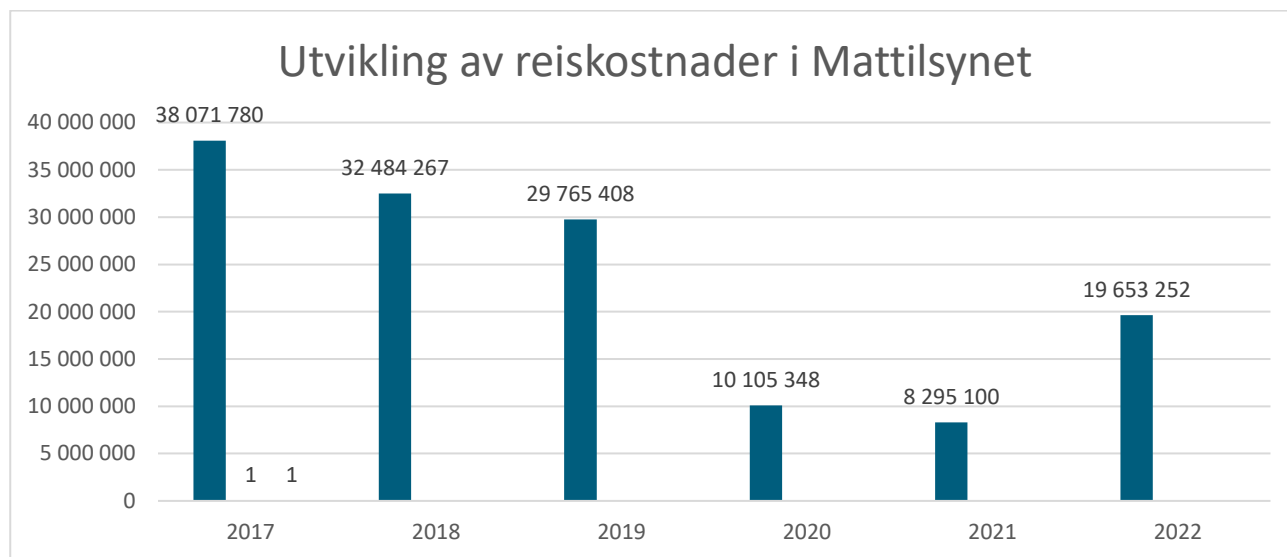
UTVIKLING I KONSULENTBRUK

Mattilsynet har et betydelig etterslep innen teknologisk utvikling, og vi har vært avhengige av å bruke konsulenter, i hovedsak knyttet til utvikling av programvare og IKT-tjenester. Vi ønsker i så stor grad som mulig å utføre disse oppgavene med egne ansatte, og jobber derfor aktivt med rekruttering på området. Etterspørselen i arbeidsmarkedet etter erfaren IT-utviklingskompetanse er imidlertid svært stor, noe som gjør at vi ikke har mulighet til å erstatte all konsulentbruk med egne ansatte.

Våre beregninger viser at andelen konsulentbruk til utvikling av programvare og IKT-løsninger er redusert fra cirka 70 prosent i 2021 til cirka 65 prosent i 2022. I budsjettet for 2023 er det planlagt at andelen konsulentbruk reduseres ytterligere, til 56 prosent.

REISEKOSTNADER

Det er en relativt stor økning i reisekostnader etter koronapandemien sett opp mot årene 2020 og 2021. Økningen skyldes at den fysiske møteaktiviteten og tilsynsaktiviteten har tatt seg opp igjen. Til tross for dette, er kostnadene i 2022 på et lavere nivå enn før pandemien. Reisemønsteret vårt har endret seg. Vi gjennomfører flere møter digitalt, og vi bruker alternative tilsynsmetoder utover fysisk tilstedeværelse - som for eksempel kjede- og konserntilsyn og dokumentkontroll. Vi forventer en økning i fysiske møter internasjonalt i 2023.

Figur 20. Årlig utvikling av reisekostnader i perioden 2017-2022. Kilde Mattilsynet.

Prioriteringer innenfor styring og kontroll

Større utviklingsoppgaver fremover er

- Videreutvikling av system for kvalitet og internkontroll
- Styrking av beredskapsarbeidet
- Plan for innføring av SRS frem mot 2026
- Enkel tilgang til relevant styringsinformasjon, herunder revisjon av tiltaksstrukturen for mer målrettede data til ressursstyringen
- Utvikling av langsiktig faglig plan som utgangspunkt for regionenes operasjonalisering og utarbeidelse av operativ plan for året
- Konkretisering av tillitsreformen og hva det betyr for intern og ekstern styring
- Utbygging av sikkerhetskulturen i Mattilsynet
- Kompetanseheving innenfor cybersikkerhet, skyløsninger og GDPR

Følgende nye produktteam skal etableres:

- Team mattrygghet og næringsmidler
- Team planter
- Team regelverksutvikling
- Team økonomi- og virksomhetsstyring

5 Vurdering av framtidsutsikter

I årene fremover står Norge overfor både nye og kjente utfordringer (Perspektivmeldingen 2021).

Både virksomhetene vi fører tilsyn med og Mattilsynet selv må være beredt til å møte klimaendringer, en ny sikkerhetspolitisk situasjon, nye krav til bærekraftige løsninger og nye internasjonale rammebetingelser. Dette krever kunnskap om, og oppmerksomhet rettet mot raske samfunnsendringer, globale utviklingstrekk og hendelser, og tilstrekkelig fleksibilitet i hvordan vi jobber, samarbeider og prioriterer. Vi ønsker å være i forkant av utviklingen for å nå våre overordnede mål om å bevare den gode statusen vi har på mattrygghet, drikkevann og god dyre- og plantehelse og dyrevelferd.

ENDRET SIKKERHETSPOLITISK SITUASJON

Den endrede sikkerhetspolitiske situasjon i Europa og Norden innebærer langvarige konsekvenser som berører Mattilsynet og våre forvaltningsområder. Usikkerheten og truslene vi står overfor er komplekse. Flere forsynings- og verdikjeder påvirkes av forstyrrelser og usikkerhet som vil ha varige konsekvenser for mange næringer og virksomheter innenfor våre forvaltningsområder. Dette vil igjen påvirke innretningen av vår offentlige kontroll og samhandling med våre interessenter og brukere.

Fordi omgivelsene våre endrer seg, er vi selv nødt til å være aktive og vurdere hvilke strategiske grep vi må ta. En styrket beredskapsevne og cyber- og IKT-sikkerhet vil ha en naturlig plass i fremtidige prioriteringer.

BÆREKRAFT OG SAMFUNNSOPPDRAGET

Vi trenger ny kunnskap på tvers av sektorer for å gjennomføre det grønne skiftet og overgangen til bærekraftig matproduksjon på en sikker og trygg måte. Det viser uttalelsen om framtidige [kunnskapsbehov](#), som Vitenskapskomiteen for mat og miljø, VKM, har utarbeidet etter bestilling fra Mattilsynet og Miljødirektoratet i 2022. Nye innovative metoder blir trukket fram for å øke bærekraften innen matproduksjon.

FNs bærekraftsmål mot 2030 påvirker hvordan privat og offentlig sektor verden over bør jobbe systematisk for å skape en mer bærekraftig utvikling. Å reversere klimaendringer, utrydde sult, sikre rent vann, sikre bærekraftig forbruk og bevare biologisk mangfold og liv i sjøen og på land, er mål som er direkte relatert til vårt samfunnsoppdrag. Vi trenger å jobbe sammen nasjonalt og internasjonalt om å løse felles utfordringer.

Figur 21. FNs bærekraftsmål

EUs Green Deal omtales som den største endringen i EU siden det indre marked ble etablert, og EU har ambisjoner om å utvikle «den globale gullstandard» både miljømessig, økonomisk og sosialt. Siden det meste av vårt regelverk utvikles i EU, omfatter dette også i stor grad Mattilsynets samfunnsoppdrag. Bærekraftsmålene og klimamålene er premisser for vårt videre arbeid.

EU har samtidig presisert at mer effektiv ressursutnyttelse og mer sirkulær bioøkonomi ikke skal skje på bekostning av mattrygghet og dyrevelferd. Vi må være forberedt på at motstridende interesser vil måtte veies mot hverandre, og bidra til nødvendige politiske avklaringer, samtidig som maten fortsatt skal være trygg.

KLIMAENDRINGER OG ÉN-HELSE

Norske myndigheter har satt seg som mål å kutte opp mot 55 prosent av klimautslippene innen 2030.

Klimaendringer vil i tiden fremover i enda større grad påvirke avlinger og husdyrproduktivitet negativt. Global matproduksjon vil bli utsatt for klimarelaterte påkjenninger i form av reduserte og mindre fiskefangster og avlinger, svakere og mer usikker produktivitetsutvikling i jordbruk og akvakultur, og økt forekomst av planteskadegjørere og husdyrsykdommer. Dermed truer klimaendringene en sentral samfunnsfunksjon også for Norge. Effektene er usikre, og når de vil inntreffe er også usikkert.

Kunnskapsfeltet [én-helse](#) viser hvor nødvendig det er å se mennesker, dyr og miljø i sammenheng for å forstå og håndtere globale utfordringer innen helse og biosikkerhet. Nasjonalt og internasjonalt jobbes det med å øke kunnskap om og evne til å håndtere biologiske trusler. Klimaendringene åpner også opp for at flere fremmede arter etablerer seg i Norge og øker risikoen for at plante- og dyresykdommer vi ikke har hatt før, kommer inn i landet. På den annen side kan også et varmere klima åpne for dyrking av nye sorter som er ønsket av forbrukerne. Vi skal styrke rollen som faglig rådgiver for politiske myndigheter ved å delta aktivt i det nasjonale og internasjonale samarbeidet omkring slike spørsmål.

EU har utarbeidet en klimatilpasningsstrategi som en del av Green Deal. Næringsliv, innbyggere og forvaltning må forberede seg på forventede endringer som følge av økt temperatur, og dette berører i stor grad matsystemene.

Nye sykdommer hos planter og dyr, sorter av kulturvekster som er tilpasset klimaendringene og større utfordringer for drikkevannsforsyning, er eksempler på områder hvor det kan være aktuelt med nye risikovurderinger og kanskje endret regelverk.

EU vil blant annet lage felles regler for datainnsamling om klimarelaterte tap og fysisk klimarisiko, i et samarbeid mellom offentlige og private aktører.

Samarbeid på tvers av sektorer om blant annet ny kunnskapsinnhenting er aktuelt både nasjonalt og internasjonalt. Dette vil trolig kreve mer oppmerksomhet i tiden som kommer.

TEKNOLOGI OG DATA SOM RESSURS

Utstrakt bruk av kunstig intelligens, maskinlæring og presise genredigerings-teknologier blir mer utbredt i flere næringer og sektorer. Slik teknologi kan bidra til å gjøre matproduksjonen mer bærekraftig i en verden med stigende befolkningstall. Vi skal kontinuerlig jobbe for helsemessig trygg mat og god helse hos planter, landdyr og fisk, og god dyrevelferd, samtidig som vi legger til rette for innovasjon i utviklingen av nytt regelverk og offentlig kontroll.

Hvilke data vi samler inn og får tilgang til fra andre, blir viktig for å forstå tilstanden i norske dyrehold, i havbruksnæringen, i matproduksjon og i vannforsynings-systemer. På denne måten kan vi i større grad jobbe forebyggende og dermed basere den offentlige kontrollen på risiko, slik at vi bruker samfunnets ressurser på en mest mulig målrettet og effektiv måte.

Trygg og kostnadseffektiv elektronisk datafangst og –deling, og god datakvalitet, er en kritisk suksessfaktor for Mattilsynets bidrag til norsk verdiskaping og bærekraftig vekst i landdyr- og havbruksnæringene. Digital teknologi gir mulighet til effektiv og sikker brukerdiallog. Vi vil arbeide for å bli en mer kompetent og aktiv bidragsyter til et digitaliseringsvennlig regelverk og smidige utviklingsprosesser. Innovasjon og teknologiske nyvinninger skjer også på den andre siden av loven, og vi må være forberedt på å møte og bidra til å redusere økt kriminalitet i omsetning av mat, dyr og planter.

6 Årsregnskapet

Ledelseskommentar

FORMÅL

Mattilsynet arbeider etter følgende mål:

- Sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevann
- Fremme god helse hos planter, landdyr og fisk
- Fremme god dyrevelferd og respekt for dyr
- Fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn
- Ivareta miljøvennlig produksjon

Hensynet til aktørene langs hele matproduksjonskjeden skal ivaretas, herunder markedsadgang i utlandet. Vi skal i tillegg arbeide for målene i annen lovgivning som Mattilsynet forvalter.

Mattilsynet har tre eierdepartement; Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, og er administrativt underlagt Landbruks- og matdepartementet. Mattilsynet er et ordinært statlig forvaltningsorgan, og fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, jf. prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør kapittel VI i årsrapporten til Mattilsynet.

VURDERINGER AV VESENTLIGE FORHOLD SAMMENLIGNET MOT FJORÅRET

Mattilsynets driftsutgifter på kapittel 1115 post 01 var på 1 460 millioner kroner i 2022 mot 1 418 millioner kroner i 2021. I 2022 har vi redusert utgiftene til kjøp av tjenester til utvikling og løpende driftsoppgaver IKT, fra 85,6 millioner kroner i 2021 til 69,9 millioner kroner i 2022. Reduksjonen skyldes at Mattilsynet har ansatt egne utviklere og redusert kjøp av konsulenttjenester. Reiseaktiviteten i 2022 har økt betydelig sammenlignet med de siste to årene med koronapandemi. Økningen skyldes at den fysiske møteaktiviteten har tatt seg opp. Selv om reiseaktivitet har økt betydelig, er kostnaden i 2022 på et lavere nivå enn før koronapandemien inntraff.

ÅRSVERK, LØNN OG SOSIALE UTGIFTER

Antall utførte årsverk i Mattilsynet i 2022 var 1 076, noe som er 1 årsverk mer enn 2021. Dette er beregnet i henhold til definisjonen av utførte årsverk i personalmelding fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 27. november 2019. Økning i utbetalinger til lønn skyldes lønnsjustering knyttet til lønnsoppgjørene og økt overtidsbruk.

ANDRE UTBETALINGER TIL DRIFT

Det er en økning i andre utbetalinger til drift på 19,3 millioner kroner, fra 470,3 millioner kroner i 2021 til 489,6 millioner kroner i 2022. Økningen skyldes i hovedsak reisekostnader som er økt med over 15 millioner kroner.

VURDERINGER AV VESENTLIGE FORHOLD MELLOM TILDELING OG REGNSKAP

Kap. 1115 post 01 Driftsutgifter

Mattilsynet disponerte 1 479 millioner kroner på posten for driftsutgifter i 2022. Mindreutgiften på 18,9 millioner kroner utgjør totalt 1,3 prosent av samlet bevilgning. Korrigerer en for merinntektene på kapittel 4115 post 02 på 4,3 millioner kroner, var det en mindreutgift på 23 millioner kroner i 2022, som tilsvarer 1,6 prosent av disponibel bevilgning. 2 millioner kroner av bevilgningen ble holdt tilbake av Landbruks- og matdepartementet til dekning av utgifter til nasjonal ekspertise i internasjonale organer. Disse utgiftene er ikke inkludert i Mattilsynets årsregnskap.

Kap. 1115 post 22 Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser

Samlet tildeling for reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser var i 2022 på 13,3 millioner kroner. Posten gjelder oppregulering av pensjonspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser for tidligere kommunalt ansatte, som i 2004 ble en del av Mattilsynet. Mattilsynet har avtale med KLP om selvrisko. En slik selvriskoavtale er uforutsigbar i den forstand at premien varierer i takt med kommende pensjonsuttak. Mattilsynet hadde en mindreutgift på 2,2 millioner kroner på posten i 2022.

Kap. 1115 post 71 tilskudd til erstatninger

Mattilsynet er i 2022 tildelt 49,2 millioner kroner på kap. 1115 post 71. Av dette beløpet har Mattilsynet fått tildelt 45 millioner kroner i bevilgning for å dekke utgiftene til nødvendige tiltak knyttet til kjæledyr fra Ukraina. 4,2 millioner kroner gjelder godtgjørelse for nødhjelp til eierløse dyr. I 2022 er utgiftene til nødhjelp for eierløse dyr 3,7 millioner kroner, og utgifter i forbindelse med forbindelse med kjæledyr tilhørende fordrevne fra Ukraina er 36,3 millioner kroner.

Kap. 4115 post 01 Gebyrer mv

Det ble innbetalt 201,5 millioner kroner i gebyrer, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr i 2022, mens bevilgningen var på 202,5 millioner kroner. Dette gir en mindreinntekt på 1 million kroner, noe som utgjør 0,5 prosent av revidert bevilgning.

Kap. 4115 post 02 Driftsinntekter og refusjoner mv.

Driftsinntekter og refusjoner var på 10,5 millioner kroner i 2022, og består hovedsakelig av inntekter knyttet til administrasjonsgebyr, prosjekter med ekstern finansiering og oppgaver som Mattilsynet utfører for andre myndigheter. I tillegg føres inntekter fra tilleggsgebyr ved utstedelse av helsesertifikater på sjømat utenfor normal arbeidstid på denne posten.

Merinntekten på 4,3 millioner kroner skyldes i hovedsak økte inntekter fra nevnte tilleggsgebyr som følge av en vesentlig økning i sertifikatutstedelser utenfor normal arbeidstid.

Kap. 5550 post 70 Miljøavgift på plantevernmidler

Regnskapet viser en merinntekt på 3,9 millioner kroner i 2022. Merinntekten må sees i sammenheng med mindreinntekten på 9,5 millioner i 2021, da miljøavgift på i alt 14,5 millioner kroner ble utfakturert mot slutten av 2021, og innbetalt i januar 2022.

REVISJONSORDNING

Riksrevisjonen er ekstern revisor, og årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Mattilsynet har frist til å publisere det endelige regnskapet innen 1. mai 2023. Revisjonsberetningen og all underliggende korrespondanse knyttet til den finansielle revisjonen er offentlig når revisjonsberetningen er oversendt Mattilsynet.

LEDERS BERETNING

Jeg bekrefter at:

- Årsregnskapet gir et dekkende bilde av Mattilsynets disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld som helhet per 31. desember 2022.
- Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet R-115 og krav fra Landbruks- og matdepartementet.

Oslo, 15. mars 2023

Ingunn Midttun Godal
Administrerende direktør

Prinsippnote

GENERELT OM ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med krav i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015, punkt 3.4, Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av Landbruks- og matdepartement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er satt opp i tråd med grunnleggende prinsipper for årsregnskap og regnskapsføring i staten nedfelt i bestemmelsene punkt 3.4.2 og Stortingets bevilgningsreglement §§ 3, 4 og 13.

Sumlinjen "netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge de to oppstillingene.

Grunnleggende prinsipper for årsregnskap

- Ettårsprinsippet: Regnskapet følger kalenderåret
- Fullstendighetsprinsippet: Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Kontantprinsippet: Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- Bruttoprinsippet: Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Intern fakturering praktiseres ikke

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING

Bevilgningsoppstillingen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen, og en nedre del som viser beholdninger i kapitalregnskapet.

Bevilgningsspesifikasjon viser alle regnskapstall Mattilsynet har rapportert til statsregnskapet og endring i mellomværende med statskassen. Utgiftene og inntektene er gruppert etter kapitler og poster som Mattilsynet har fullmakt til å disponere.

Mottatte fullmakter vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til belastningsfullmaktene er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskapet.

- Note A viser forklaring av samlet tildeling
- Note B viser forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

OPPSTILLING AV ARTSKONTORAPPORTERING

Oppstillingen omfatter en artskontooppstilling, en spesifikasjon av mellomværende med statskassen ved året slutt og viser Mattilsynets rapportering til statsregnskapet på regnskapslinjenivå etter standard kontoplan for statlige virksomheter.

Spesifikasjonen av mellomværende med statskassen vises fordelt på grupper av kontoer. Artskontooppstillingen viser følgende noter i tillegg til prinsippnote:

- Note 1 innbetalinger fra drift
- Note 2 utbetalinger til lønn
- Note 3 andre utbetalinger til drift
- Note 4 finansinntekter og finansutgifter
- Note 5 utbetalinger til investeringer
- Note 6 innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten
- Note 7 tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten
- Note 8 sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

KONTOPLAN

Standard kontoplan blir benyttet til løpende bokføring.

ARBEIDSGIVERAVGIFT, NETTOFØRINGSORDNING, PENSJONSPREMIE OG GRUPPELIV

Arbeidsgiveravgift blir ikke innbetalt, men er regnskapsført og rapportert som utgift på Mattilsynets kapittel og til inntekt på felleskapittel Folketrygden.

Mattilsynet er innenfor nettoføringsordningen og har fra 1. januar 2015 fullmakt til å utgiftsføre betalt merverdiavgift på kap. 1633 Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift, post 01 Driftsutgifter.

Pensjonspremie til Statens Pensjonskasse er fra og med 2017 belastet regnskapet i sin helhet. Pensjonspremien betales 6 ganger per år i henhold til faktura fra Statens Pensjonskasse. Fakturaen inneholder både arbeidsgiverandel og beløp trukket av de ansattes lønn.

Grupplivsforsikring blir ikke utbetalt, men belastet kapittel 5309 post 29, jf. R-101. pkt. 4.3.1.

IMMATERIELLE EIENDELER OG ANLEGGSMIDLER

Driftsmidler med anskaffelsesverdi over kr 50 000 utgiftsføres i kontogruppe 47-49. Driftsmidler med anskaffelsesverdi under kr 50 000, men som Mattilsynet anser å være en del av en pool (pooltilnærming), utgiftsføres likevel i kontogruppe 47-49 (hvis samlet sett anskaffelsesverdien er over kr 50 000).

SELVASSURANDØRPRINSIPP

Staten opererer som selvassurandør. Det er ikke inkludert poster i årsregnskapet som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader.

STATENS KONSERNKONTOORDNING

Mattilsynet tilfører ikke likvider gjennom året. Mattilsynet har en trekkrettighet på vår konsernkonto. Saldoen nullstilles på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Bevilgningsrapportering for regnskapsåret 2022

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2022	Merutgift (-) og mindretgift
1115	Mattilsynet	01	Driftsutgifter	A, B	1 478 912 000	1 460 054 113	18 857 887
1115	Mattilsynet	22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	A, B	13 336 000	11 118 547	2 217 453
1115	"Mattilsynet (overslagsbevilgning)"	71	Tilskudd til erstatninger	A, B	49 200 000	39 983 281	9 216 719
0702	"Beredskap (særskilt belastningsfullmakt)"	21	Spesielle driftsutgifter	B	200 000	199 444	556
0471	Erstatninger	71	Spesielle driftsutgifter	B	0	217 804	-217 804
1100	LMD	21	Spesielle driftsutgifter	A	9 000 000	8 997 626	2 374
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (overslagsbevilgning)	01	Driftsutgifter	B		78 690 142	-78 690 142
Sum utgiftsført					1 550 648 000	1 599 260 957	

Inntekts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2022	Merinnt. og mindreinnt. (-)
4115	Mattilsynet	01	Gebyr m.m		202 465 000	201 463 318	-1 001 682
4115	Mattilsynet	02	Driftsinntekter og refusjoner mv.	B	6 177 000	10 467 876	4 290 876
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	ymse			1 587 086	
5550	"Miljøavgift på plantevernmiddel"	70	Miljøavgift på plantevernmiddel		65 000 000	68 904 794	3 904 794
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			107 232 262	
Sum inntektsført					273 642 000	389 655 336	
Netto rapportert til bevilgnings-regnskapet						1 209 605 622	

Kapitalkontoer

60080701	Norges Bank KK /innbetalinger	326 514 820	
60080702	Norges Bank KK/utbetalinger	-1 500 935 621	
711315	Endring i mellomværende med statskassen	-35 184 820	
Sum rapportert		0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2022	2021	Endring
711315	Mellomværende med statskassen	-74 920 968	-39 736 148	-35 184 820

NOTE A FORKLARING AV SAMLET TILDELING UTGIFTER

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
1115 01	29 587 000	1 449 325 000	1 478 912 000
1115 22	151 000	13 185 000	13 336 000
1115 71		49 200 000	49 200 000
1100 21		9 000 000	9 000 000
0702 21		200 000	200 000

NOTE B FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREGNING AV MULIG OVERFØRBART BELØP TIL NESTE ÅR

Kapittel og post	1115 01	1115 22	1115 71	0702 21
Stikkord			"overslags- bevilgning"	Beredskap
Merutgift(-)/ mindre utgift	18 857 887	2 217 453	9 216 719	556
Utgiftsført av andre i hht avgitte belastnings-fullmakter				
Merutgift(-)/ mindreutgift etter andres utgiftsføringer	18 857 887	2 217 453	9 216 719	556
Merinntekter iht merinntekts-fullmakt	4 290 876			
Innsparinger				
Sum grunnlag for overføring	23 148 762	2 217 453	9 216 719	556
Maks. overførbart beløp *	72 466 250	659 250	2 460 000	10 000
Mulig overførbart beløp beregnet av virksomhet	23 148 762	659 250		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5 prosent av årets bevilgning på driftspostene 01-29. Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

FORKLARING TIL BRUK AV BUDSJETTFULLMAKTER

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Virksomheten har budsjettfullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1115 post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4115 post 02.

Rapportering av betalt merverdiavgift

Mattilsynet er omfattet av nettoføringsordningen og rapporterer betalt merverdiavgift på kap. 1633, post 01. Dette gjelder merverdiavgift knyttet til Mattilsynets utgifter ført på postene 01-49. I 2022 betalte Mattilsynet kr 78 690 142 i statlig merverdiavgift.

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Virksomhetens bevilgning på kapittel/post 1115 71 er gitt med stikkordet "overslagsbevilgning". Bevilgningen skal dekke statens betalingsforpliktelser overfor dem som har ytt nødhjelp etter dyrevelferdsloven §4, samt kostnader for tiltak som settes i verk av Mattilsynet i medhold av matloven, dyrehelsepersonelloven og dyrevelferdsloven i de tilfellene kostnadene ikke kan drives inn fra eier/ansvarlig. I 2022 er kap/post 1115 71 belastet utgifter i forbindelse med kjæledyr tilhørende fordrevne fra Ukraina.

Stikkord "beredskap"

Virksomheten har fått stilt kr 200 000 til disposisjon til beredskapsplanlegging og øvelser knyttet til oppfølging av lov om helsemessig og sosial beredskap hos Helse- og omsorgsdepartementet, kap. 0702 post 21 Beredskap. Virksomheten har benyttet kr 199 444 av belastningsfullmakten.

Stikkord "erstatning"

Virksomheten er gitt fullmakt i tildelingsbrev for 2022 til å belaste 0471 post 71 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning. Det er foretatt 2 utbetalinger i 2022 på til sammen kr 217 804.

Mulig overførbart beløp

Mattilsynets ubrukte bevilgning på kapittel/post 1115/01 er 23 148 762 kroner. Dette beløpet kan overføres i sin helhet.

Mattilsynet har ubrukt bevilgning på kapittel/post 1115/22 og 659 250 kroner regnes som mulig overførbart beløp til neste år.

Artskontorrapporteringen 31.12.2022

	Note	2022	2021
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	195 942 929	188 291 029
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	32 195	676 902
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	165 606
Andre innbetalinger	1	10 353 742	11 483 695
Sum innbetalinger fra drift		206 328 867	200 617 232
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	971 169 952	961 247 782
Andre utbetalinger til drift	3	489 626 738	470 310 474
Sum utbetalinger til drift		1 460 796 690	1 431 558 256
Netto rapporterte driftsutgifter		1 254 467 823	1 230 941 024
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	210 467	247 792
Sum investerings- og finansinntekter		210 467	247 792
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	19 810 710	12 943 242
Utbetaling av finansutgifter	4	26 188	29 750
Sum investerings- og finansutgifter		19 836 898	12 972 992
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		19 626 430	12 725 200
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	74 419 683	58 678 343
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		74 419 683	58 678 343
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	40 060 257	3 282 050
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		40 060 257	3 282 050
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring	2	1 587 086	1 600 170
Arbeidsgiveravgift	2	107 232 262	104 330 787
Nettoføringsordning for merverdiavgift	B	78 690 142	79 771 513
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		30 129 206	26 159 444
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		1 209 605 622	1 162 110 486

OVERSIKT OVER MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Eiendeler og gjeld	Note	2022	2021
Andre langsiktige fordringer (Depositum)	8	-	-
Kortsiktige fordringer (brukes til formel under)	8	349 358	211 455
Leverandørgjeld	8	-	-
Skyldig skattetrekk	8	-41 047 700	-36 666 263
Skyldige offentlige avgifter	8	-1 324 203	-1 249 765
Annen kortsiktig gjeld	8	-32 898 423	-2 031 575
Sum mellomværende med statskassen		-74 920 968	-39 736 148

NOTE 1 INNBETALINGER FRA DRIFT

	31.12.2022	31.12.2021
Innbetalinger fra gebyrer		
Gebyr for særskilte ytelser	52 132 310	45 734 361
Gebyrer for tilsyn og kontroll	143 810 620	142 556 668
Sum innbetalinger fra gebyrer	195 942 929	188 291 029
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Overføringer fra Nordisk Ministerråd (NMDD)	32 195	676 902
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	32 195	676 902
Salgs- og leieinnbetalinger		
Leieinntekter	0	165 606
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	165 606
Andre innbetalinger		
Refusjoner m.m.	9 091 968	10 087 534
Inntekter administrasjonsgebyr	1 127 345	1 168 166
Annen inntekt -viderefakturering	134 430	227 995
Innkomet på tidl.nedskrevne fordringer	0	0
Sum andre innbetalinger	10 353 742	11 483 695
Sum innbetalinger fra drift	206 328 867	200 617 232

NOTE 2 UTBETALINGER TIL LØNN

	31.12.2022	31.12.2021
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter		
Lønn*	813 386 552	776 378 924
Arbeidsgiveravgift	107 232 262	104 340 136
Sykepenger og andre refusjoner	-36 953 393	-35 800 383
Andre ytelser	12 095 002	11 849 162
Reguleringspremie kommunale/fylkeskommunale pensjonskasser/SPK**	75 409 530	104 479 942
Sum utbetalinger til lønn***	971 169 952	961 247 782
Gjennomsnitt antall årsverk:	1 076	1 075

* Økte lønnskostnader skyldes lønnsøkning i tillegg til mange nyansatte med høyere lønnsnivå.

** Reduksjonen i utgifter til pensjon skyldes lavere pensjonspremie i 2022 knyttet til tidligere kommunalt ansatte som i 2004 ble en del av Mattilsynets organisasjon. Mattilsynet bærer selv risikoen knyttet til disse og blir fortløpende belastet ved pensjonsuttak eller endringer. Fra 1.1.2022 gikk SPK over til en ny måte å beregne pensjon på. Tidligere fakturerte SPK etter fast proSENTSATS, nå fakturerer SPK basert på innmeldte hendelser. Den nye modellen medførte lavere utbetalinger.

*** Av virksomhetens samlede utbetalinger til lønn og sosiale utgifter vedrører kr 0,- Nordisk Ministerråd.

NOTE 3 ANDRE UTBETALINGER TIL DRIFT

	31.12.2022	31.12.2021
Andre utbetalinger til drift		
Utgifter lokale	101 079 688	98 591 098
Leie av maskiner, inventar og lignende	33 750 116	26 407 607
Mindre utstysanskaffelser	13 017 741	11 972 346
Reparasjon og vedlikehold bygninger og lokaler	473 342	620 858
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	5 344 025	7 763 289
Regnskaps-revisjon- og økonomitjenester	413 233	610 073
Kjøp av tjenester til utvikling og løpende driftsoppgaver IKT*	69 920 236	85 601 522
Forvaltningsstøtte	51 988 860	50 028 224
Analyse og veterinærtjeneste	126 336 307	123 838 580
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	19 927 926	22 581 833
Reiser og diett**	23 641 692	8 295 100
Utlegg til viderefakturering	0	0
Øvrige driftsutgifter ***	43 733 572	33 999 943
Sum andre utbetalinger til drift	489 626 738	470 310 474

* Reduksjonen skyldes at det i 2022 er ansatt flere medarbeidere som utfører utviklingsarbeid, som tidligere ble løst av innleide konsulenter.

** Økningen i reisekostnader skyldes at den fysiske møteaktiviteten har tatt seg opp i 2022 til sammenligning med 2020 og 2021.

*** Av virksomhetens utbetalinger til øvrige driftsutgifter vedrører kr 32 590 Nordisk Ministerråd. Økning i øvrige driftsutgifter skyldes økt aktivitet knyttet til kurs, seminar og møter.

NOTE 4 FINANSINNTEKTER OG FINANSUTGIFTER

	31.12.2022	31.12.2021
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter	210 467	247 792
Sum innbetaling av finansinntekter	210 467	247 792
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	26 188	29 750
Sum utbetaling av finansutgifter	26 188	29 750

NOTE 5 UTBETALINGER TIL INVESTERING

	31.12.2022	31.12.2021
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	2 116 231	650
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende*	14 899 464	11 392 720
Andre utgiftsførte investeringer**	2 795 014	1 549 872
Sum utbetalt til investeringer	19 810 710	12 943 242

* Utbetaling til driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende gjelder i stor grad investeringer i kontorutstyr til nytt kontorsted i Brumunddal.

**Skyldes investeringer til utstyr i forbindelse med CWD-utbruddet.

NOTE 6 INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN

	31.12.2022	31.12.2021
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m		
Miljøavgift*	68 904 794	55 521 783
Avgifter i matforvaltningen (påløpt før 2012)	0	0
Avgifter planteforedlerrett	231 430	462 960
Overtredelsesgebyr	4 517 381	1 732 553
Tvangsmulkt	766 077	961 047
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	74 419 683	58 678 343

* Miljøavgift kreves på plantevernmidler i grossistleddet. Angrepene av skadegjørere bestemmes i stor grad av klima- og værforhold, noe som gjør at inntektene varierer fra år til år.

NOTE 7 TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN

	31.12.2022	31.12.2021
Utbetalinger av tilskudd og stønader		
Nødhjelp til dyr - utbetalt til AS*	39 735 737	2 933 020
Nødhjelp til dyr - utbetalt til ENK/DA/ANS	324 520	349 030
Nødhjelp til dyr - utbetalt til ideelle organisasjoner	0	0
Nødhjelp til dyr - utbetalt til statsforvaltningen	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	40 060 257	3 282 050

*Beløp som gjelder godtgjørelse for nødhjelp til eierløse dyr er kr 3 724 849, beløp som gjelder eksterne kostnader i forbindelse med kjæledyr tilhørende fordrevne fra Ukraina er kr 36 335 408.

NOTE 8 SAMMENHENG MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

	31.12.2022	31.12.2022	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Anleggsmidler			
Andre langsiktige fordringer	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	62 354 702	0	62 354 702
Andre fordringer	5 470 546	349 358	5 121 188
Sum	67 825 248	349 358	67 475 890
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-45 255 100	0	-45 255 100
Skyldig skattetrekk	-41 047 977	-41 047 700	-277
Skyldige offentlige avgifter	-1 324 203	-1 324 203	0
Annen kortsiktig gjeld	-6 910 351	-32 898 423	25 988 072
Sum	-94 537 630	-75 270 326	-19 267 304
Sum anleggsmidler, omløpsmidler og kortsiktig gjeld	-26 712 383	-74 920 968	48 208 585

7 Vedlegg

Vedlegg 1: Effektindikatorer

Sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevann

Vedlegg 1, tabell 1: Antall og andel undersøkte prøver med ulovlig innhold av fremmedstoffer, som for eksempel plantevernmiddelester, dioksiner, PCB og legemiddelrester. Kilde: Mattilsynet.

Fremmedstoffer		2020	2021	2022
Plantevernmiddelester innenlands	Antall prøver	323	336	353
	Andel prøver med funn over grenseverdi i %	0,6	0,0	0,6
Plantevernmiddelester import	Antall prøver	784	771	789
	Andel prøver med funn over grenseverdi i %	3,2	3,1	4,8
Fremmedstoffer i landdyr innenlands	Antall prøver	4 315	4 000	4 075
	Andel prøver med funn over grenseverdi i %*	3,7	0,0	0,0
Fremmedstoffer i landdyr import	Antall prøver	86	80	80
	Andel prøver med funn over grenseverdi i %	3,4	0,0	0,0
Fremmedstoffer i fisk innenlands	Antall prøver	11 355	13 930	14 771
	Andel prøver med funn over grenseverdi i %	0,0	0,0	0,0
Fremmedstoffer i fisk og sjømat import**	Antall prøver	80	80	80
	Andel prøver med funn over grenseverdi i %	5,0	0,0	0,0

*Inkluderer funn av tungmetaller i lever (For 2021 regnes ikke funn av tungmetaller som overskridelse)

**Disse prøvene blir tatt ut av produkter som vi av erfaring vet at det er en viss risiko ved og funn representerer derfor ikke den generelle tilstanden

Fremmedstoffer i fisk blir undersøkt for miljøgifter, legemiddelrester og ulovlige legemidler.

For plantevernmiddelester i 2019-2021 - oppgitt antall gjelder for konvensjonelle prøver (økologiske prøver er ikke med).

Vedlegg 1, tabell 2: Antall registrerte mat- og vannbårne sykdomstilfeller etter innenlands smitte av *Salmonella*, *Campylobacter*, *Yersinia*, *Shigella*, *Listeria*, EHEC (MSIS). Kilde: Folkehelseinstitutt.

Sykdom	2020	2021	2022*
Campylobacteriose	1 514	1 202	
E. coli EHEC	207	272	
E. coli-enteritt unntatt EHEC	115	191	
Listeriose	29	15	
Salmonellose	172	252	
Shigellose	13	10	
Yersiniose	66	69	
Totalt	2 116	2 011	

* Se oppdatert tall her: [FHI MSIS statistikkbank](#)

Vedlegg 1, Tabell 3: Antall sendte meldinger om påvist helsefare i matvarer og fôr i det norske markedet (RASFF). Kilde: Europeisk meldesystem, Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF).

RASFF meldinger	2020	2021	2022
Antall RASFF-meldinger Mattilsynet har meldt om påvist helsefare i matvarer og fôr	22	40	29
Antall RASFF-meldinger om påvist helsefare i matvarer og fôr som er innført til Norge og som er håndtert av Mattilsynet	123	161	91
Antall RASFF-meldinger for allergener som berører Norge	10	13	12

Vedlegg 1, tabell 4: Andel personer i Norge tilknyttet vannforsyningssystem med tilfredsstillende analyseresultater for drikkevannskvalitet (E. coli, farge og turbiditet) i prosent. Kilde: Mattilsynet.

Drikkevannskvalitet	2020	2021	2022*
E. coli	99,4	99,5	
Farge	99,8	99,8	
Turbiditet	99,7	99,8	

* Tall for 2022 er ikke tilgjengelig pga. pågående arbeid med innrapportering fra vannverkene.

Fremme god helse hos planter, fisk og landdyr

Vedlegg 1, tabell 5: Antall nye lokaliteter med funn av alvorlige planteskadegjørere. Kilde: Mattilsynet.

Skadegjører		2020	2021	2022
Frukt og bær	Sharkavirus	0	0	0
	Heksekost	1	1	1
	Pærevisnesyke	2	0	1
	Strawberry vein banding virus	0	0	0
	Blodlus	2	1	1
	<i>Xanthomonas fragariae</i>	0	0	0
	Rød marg**	0	1	0
	<i>Strawberry crinkle virus</i> (jourdbærbladkrøllevirus)	0	1	0
Grøntanlegg	Ramorum greinvisning	37*	3	4
Veksthus	Tospovirus	2	0	1
	Pepinomosaikkvirus	0	0	0
	Tomatbrunflekkvirus	0	1*	0*
	Pestfagerfly (<i>Helicoverpa amigera</i>)	0	1	1
Poteter og grønnsaker på friland	Gul potetcystenematode	7	8	3
	Potetcystenematode (ikke artsbestemt)	3	0	2
	Koloradobille	0	0	0
	Lys ringråte	0*	0*	2
	Løkhvitråte	0	0	2
SUM		54	17	18

* År der det ble gjennomført overvåking og kartleggingsprogram for skadegjøreren.

** Viser kun funn i planteproduksjon.

Funn av pærebrann inngår ikke i tabellen. Rapport fra Aksjon pærebrann 2021 (ikke utgitt ennå) gir informasjon om påvisninger av pærebrann.

Vedlegg 1, tabell 6: Antall utbrudd og påvisning av alvorlige smittsomme sykdommer hos domestiserte og villlevende landdyr.
Kilde: Veterinærinstituttet.

Dyreart	Sykdom/agens	2020	2021	2022
Liste 1				
Storfe	Blåtunge	0	0	0
Fjørfe, høns	ILT (hobbyflokker i parentes)	0(5)	0(2)	Flyttet til liste 2
	Fugleinfluenza høypatogen	0	2	2
	Aviært paramyxovirus-1 (ND)	0	1	1
Ville fugler	Fugleinfluenza høypatogen	11	40	105
	Aviært paramyxovirus-1 (ND)	0	0	41
Kamelider/geit	<i>Psoroptes ovis</i> (saueskabb)	0	30	Flyttet til liste 2
Liste 2				
Storfe	BVD	0	0	0
	Salmonella	4	0	2
	Paratuberkulose	0	0	0
	Ringorm	18	9	4
	MRSA	0	0	1
	Tuberkulose	0	0	2
Svin	Influenza hos svin*	1	0	0
	Salmonella	0	0	3
	PRCV	182	206	Flyttet til liste 3
	MRSA	0	0	0
	Nekrotiserende enteritt	0	0	0
Sau	Skrapesyke klassisk	0	0	0
	Skrapesyke Nor98	12	8	15
	<i>Salmonella diarizonae</i>	3	1	2
	Paratuberkulose	0	0	0
	Fotråte	0	0	0
	Mædi	3	0	0
	CAE	0	0	0
Geit	Paratuberkulose	0	0	0
	Fotråte	0	0	0
	Skrapesyke Nor98	0	0	0
	CAE	2	8	0
	<i>Psoroptes ovis</i> (saueskabb)	0	30	6
Hest	Kverke	1	11	8
	Salmonella	0	1	0
Pelsdyr	Reveskabb	1	0	0
Høns	IB (hobbyflokker i parentes)	0(4)	0(3)	0(1)
	ILT (hobbyflokker i parentes)	0(5)	0(2)	0(1)
	Hønsekolera	-	1	0
	Mycoplasma (hobbyflokker i parentes)	0(7)	0(2)	0(1)
	Salmonella	1	1	0
Kalkun	Hønsekolera	0	0	0
	Salmonella	0	0	0
Gjess	Salmonella	0	0	0

Dyreart	Sykdom/agens	2020	2021	2022
Kanin	Rabbit Haemorrhagic Disease	0	1	5
Villkanin	Rabbit Haemorrhagic Disease	0	1	0
Katt	Salmonella	396	5	32
Reptiler	Salmonella	29	15	8
Hare	Tularemia	5	12	7
Hund	Leptospirose	0	2	0
	Salmonella	10	3	2
	Leishmaniose	2	1	2
Vilt	CWD	2	3	4
	Salmonella	18	13	3
	<i>Echinococcus canadensis</i> G10	-	-	1
Bier	Lukket yngelr�te	-	-	4

* Antallet i kolonnene er antall PCR-positive prøver for influensa A. Det var 5 positive dyr fra én besetning. Data fra OK-programmet for spesifikke virusinfeksjoner hos svin viser at ca. halvparten av besetningene har antistoffer mot influensa A(H1N1) pm09.

Vedlegg 1, tabell 7: Antall utbrudd og påvisning av alvorlige smittsomme sykdommer hos oppdrettsfisk og villlevende fisk. Kilde: Veterinærinstituttet.

	Sykdom	Liste	2020	2021	2022
Oppdrettsfisk (laksefisk)	ILA	2	23	25	15
	VHS	2	0	0	0
	PD	3	158	101	98
	Furunkulose	3	5	5	2
	BKD	3	1	0	1
Oppdrettsfisk (marine arter)	Francisellose	3	0	0	0
	Furunkulose (rognkjeks)	3	3	0	1
	VNN/VER	3	0	1	0
Villlevende laksefisk (vassdrag)	<i>Gyrodactylus salaris</i>	3	0	0	0
	Furunkulose	3	0	0	0
Krepsdyr	Krepsepest (signalkreps)	3	0	1	0

Sikre god dyrevelferd og respekt for dyr

Vedlegg 1, tabell 8: Fotputesk r slaktekylling – andel flokker som klassifiseres som A, B og C. Kilde: Mattilsynet.

Fotputesk�r slaktekyllinger	2020	2021	2022
Andel flokker med klasse A	98,4 %	97,0 %	97,2 %
Andel flokker med klasse B	1,3 %	1,9 %	1,8 %
Andel flokker med klasse C	0,3 %	1,1 %	1,0 %

Vedlegg 1, tabell 9: Andel slaktegris registrert med korte haler og hales r på slakteri. Kilde: Mattilsynet.

Hales�r p� slaktegris	2020	2021	2022
Andel griser med �pent hales�r/avhelet hales�r eller kort hale p� slakteri	3,1%	2,7 %	2,5 %

Vedlegg 1, tabell 10: Antall dyrehold med alvorlig vanskjøtsel («dyretragedier»). Kilde: Mattilsynet.

Alvorlig vanskjøtsel	2020	2021	2022
Antall dyrehold med alvorlig vanskjøtsel (alle dyrearter)	23	29	41

Fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele matproduksjonskjeden

Vedlegg 1, tabell 11: Antall og andel vedtak med hjemmel i matinformasjonsforskriften for ferdigpakkede næringsmidler. Kilde: Mattilsynet.

Matinformasjonsforskriften - vedtak	2020	2021	2022
Antall vedtak i henhold til matinformasjonsforskriften	196	176	149
Andel vedtak i henhold til matinformasjonsforskriften	9 %	8 %	6 %

Tallene er rettet for 2020 og 2021.

Vedlegg 1, tabell 12: Antall og andel prøver av fôr hvor det er påvist salmonella eller overskridelser av grenseverdier for uønskede stoffer. Kilde: Mattilsynet.

Påvist salmonella eller uønskede stoffer	2020	2021	2022
Antall prøver med påvist salmonella eller uønskede stoffer	1	2	1
Andel prøver med påvist salmonella eller uønskede stoffer	0,3 %	0,4 %	0,3 %

Ivareta miljøvennlig produksjon

Vedlegg 1, tabell 13: Beregnet risiko ved bruk av plantevernmidler. Tabellen viser risikoutvikling med utgangspunkt i omsetningstall for egne risikoindikatorer for helse og miljø. Gjennomsnittet av 1996 og 1997 er satt som et utgangspunkt med 100 prosent. Kilde: Mattilsynet.

Risiko plantevernmidler	2020	2021	2022
Omsetning (tonn virksomt stoff)	718	880	782
Omsetning i % av 1996/1997	98 %	121 %	107 %
Helserisiko i % av 1996/1997	71 %	88 %	88 %
Miljørisiko i % av 1996/1997	80 %	87 %	90 %

Vedlegg 1, tabell 14: Mengde antibiotika brukt til matproduserende dyr inkl. hest og kjæledyr. Kilde: Mattilsynet.

Antibiotika i matproduserende dyr	2019	2020	2021	2022*
Mengde antibiotika brukt til matproduserende dyr inkl. hest	4 493 kg	4 476 kg	4 505 kg	
Mengde antibiotika brukt til kjæledyr	335 kg	360 kg	375 kg	

*NORMVET-rapporten for 2022 blir ferdig i høsten 2023.

Vedlegg 2: Produksjonsindikatorer

Utvikle og påvirke regelverk

Vedlegg 2, tabell 1: Produksjonsindikatorer – utvikle regelverk. Kilde: Mattilsynet.

Produksjonsindikator	2020	2021	2022
Kommenterte dagsordener skrevet i henhold til mal og levert innen frist	95 %	87 %	76 %
EØS-notatene skrevet og videresendt til departementet innen frist	83 %	82 %	88 %
Form 1 sendt departementene innen 2 uker etter EØS-komite møtene	68 %	67 %	62 %

Veilede om regelverk

Vedlegg 2, tabell 2: Produksjonsindikatorer – kommunisere og veilede. Kilde: Mattilsynet.

Indikator	2020	2021	2022
Informasjon og veiledning til brukerne på internettsidene	57 %	55 %	57 %
Informasjon og veiledning til brukere/bransjer/næringer	-	-	Kap 3

*Se avsnitt: Kommunisere og veilede – informasjon og veiledning til næringene

Håndheve regelverk

Vedlegg 2, tabell 3: Produksjonsindikatorer – føre tilsyn. Foreløpige tall som skal kvalitetssikres på grunn av nye definisjoner i kontrollforordningen. Kilde: Mattilsynet.

Produksjonsindikator	2020		2021		2022	
	Offentlig kontroll	Annen offentlig aktivitet	Offentlig kontroll	Annen offentlig aktivitet	Offentlig kontroll	Annen offentlig aktivitet
Tilsynsproduksjon – antall tilsyn	25 357	27 910	28 467	27 140	32 558	35 484
For utvalgte områder:						
Drikkevann	737	48	1 626	64	2 864	93
Dyrevelferd	4 742	117	3 386	842	3 543	1 654
Fiskehelse (= Primærproduksjon akvatiske dyr)	6	4 966	244	4 268	66	5 270

Vedlegg 2, Tabell 4: Produksjonsindikatorer - føre tilsyn. Kilde: Mattilsynet

Produksjonsindikator	2020	2021	2022
Produktivitet - antall tilsyn pr ukeverk på tilsynstype inspeksjon innen fagområdene «detalj, servering, transport og lagring av næringsmidler»	3,7	4,7	6,0
Beredskap – antall/type gjennomførte øvelser	31	44	4
Antall gjennomførte risiko- og sårbarhetsanalyser ¹²	8	35	40

¹² Kort beskrivelse av området analysene dekker, se kapittel om Styring og kontroll.

Vedlegg 2, tabell 5: Produksjonsindikatorer – tilsynskvalitet. Kilde: Mattilsynet.

Produksjonsindikator	2020	2021	2022
Total saksbehandlingstid for klagesaker (gjennomsnitt)	258	253*	375
Brukertilfredshet tilsynsbesøk - svært og ganske fornøyd (kort evaluering av tilsynsbesøk på utvalgte områder gjennom SMS-målinger)	-	-	94 %
Bruk av tilsynskvittering (andel tilsynskvitteringer inspeksjoner)	-	-	93 %

* Vi har endret beregningsgrunnlaget i 2021 som følge av ny organisering og etablering av Klagesaksenheten. Fra og med 2021 regnes alle klagesaker inkl. klage på innsynshenvendelser.

Styre og støtte

Vedlegg 2, tabell 6: Produksjonsindikatorer – styre og støtte. Kilde: Mattilsynet.

Produksjonsindikator	2020	2021	2022
Effektiv drift - Andel årsverk til støtte og styreaktiviteter*	23,8 %	25,1 %	24,9 %
HMS - Prosent sykefravær	5,7 %	5,3 %	6,2 %
IKT - Oppetid for MATS skjematenester	99,28 %	99,86 %	99,82 %

* I beregningen inngår driftsoppgaver innen IKT, Sikkerhet, dokumentasjon/arkiv, sentralbord, kontordrift, HMS, HR, innkjøp, økonomi, styring og ledelse

Vedlegg 3: Statistikk

Produksjon

Vedlegg 3, tabell 1: Antall tilsynsbesøk gjennomført i de ulike virksomhetstypene. Foreløpige tall på grunn av uferdig definisjonsarbeid i EU. Kilde: Mattilsynet.

	2020		2021		2022	
	Antall offentlige kontroller	Antall annen offentlig aktivitet	Antall offentlige kontroller	Antall annen offentlig aktivitet	Antall offentlige kontroller	Antall annen offentlig aktivitet
Totalt	25 357	27 910	28 467	27 140	32 558	35 484
Fordelt på fagområder						
Detaljomserving og servering av mat og drikke, transport og lager	6 623	36	6 944	71	9 710	259
Drikkevann	737	48	1 626	64	2 864	93
Sjømat	1 887	410	1 864	552	1 492	660
Animalsk mat	3 927	71	4 301	226	4 549	298
Annet næringsmiddelvirksomhet, inkl. import, GK og samhandel	5 874	24	6 474	48	7 068	97
Planter og innsatsvarer	896	1 541	1 774	411	1 420	847
Primærproduksjon med landdyr - dyrehelse	112	19 688	1 213	19 657	1 387	23 636
Tilsyn etter dyrevelferdsloven	4 742	117	3 386	842	3 543	1 654
Primærproduksjon med akvatiske dyr	6	4 966	244	4 268	66	5 270
Fôr, biprodukter, dyrehelsepersonell og kosmetikk	553	1 009	641	1 001	459	2 670

Vedlegg 3, tabell 2: Antall helsesertifikater mv. Kilde: Mattilsynet.

Tilsynsområde	2020	2021	2022
Antall helsesertifikater for eksport av fisk og sjømat	57 180	71 401	81 818
Antall helsesertifikater for eksport av landbaserte produkter	6 678	7 309	7 630
Antall produkter godkjent under ordningen Beskyttede betegnelser (pr. 31.12.)	33	35	36

Vedlegg 3, tabell 3: Antall prøver analysert for GMO, antall prøver med tillatte sporforurensninger og antall regelverksbrudd. Kilde: Mattilsynet.

GMO	2020	2021*	2022
Antall prøver mat/fôr/såvare	64	-	133
Antall regelverksbrudd	6	-	2
Antall prøver med tillatte sporforurensninger	26	-	40

* I 2021 ble det ikke gjennomført overvåkings- og kartleggingsprogram for GMO.

Vedlegg 3 tabell 4: RASFF-meldinger – antall mottatte meldinger håndtert og antall notifikerte meldinger fordelt på kategorier farer. Kilde: Mattilsynet

RASFF-meldinger	2020		2021		2022	
	Mottatte meldinger håndtert	Notifikerte meldinger	Mottatte meldinger håndtert	Notifikerte meldinger	Mottatte meldinger håndtert	Notifikerte meldinger
Plantevernmiddelester	43	11	61	22	22	14
Andre fremmedstoffer	18	0	0	0	14	2
Fornøyet toksininnhold	2	4	1	4	8	0
Mikrobiologisk vekst/risiko	12	3	13	7	11	9
Udeklarte allergener	10	0	11	2	11	1
For høy temperatur	0	2	0	0	0	0
For mye tungmetall	2	1	5	0	5	0
Innhold av fremmedlegemer	5	1	3	1	4	1
Ulovlig import/ny mat	4	0	3	0	3	0
Feil på emballasje/feilmerking	2	0	3	0	2	0
Utgjør kvelningsfare	2	0	0	0	0	0
Innhold av ulovlig GMO	1	0	0	0	0	1
Matkontaktmateriale	0	0	6	2	7	0
Matbårent utbrudd	0	0	1	2	0	0
Mugg	0	0	1	0	0	0
Annet, ikke nevnt annet sted	0	0	12	0	4	0
Insekter	0	0	1	0	0	0
Totalt	101	22	121	40	91	29

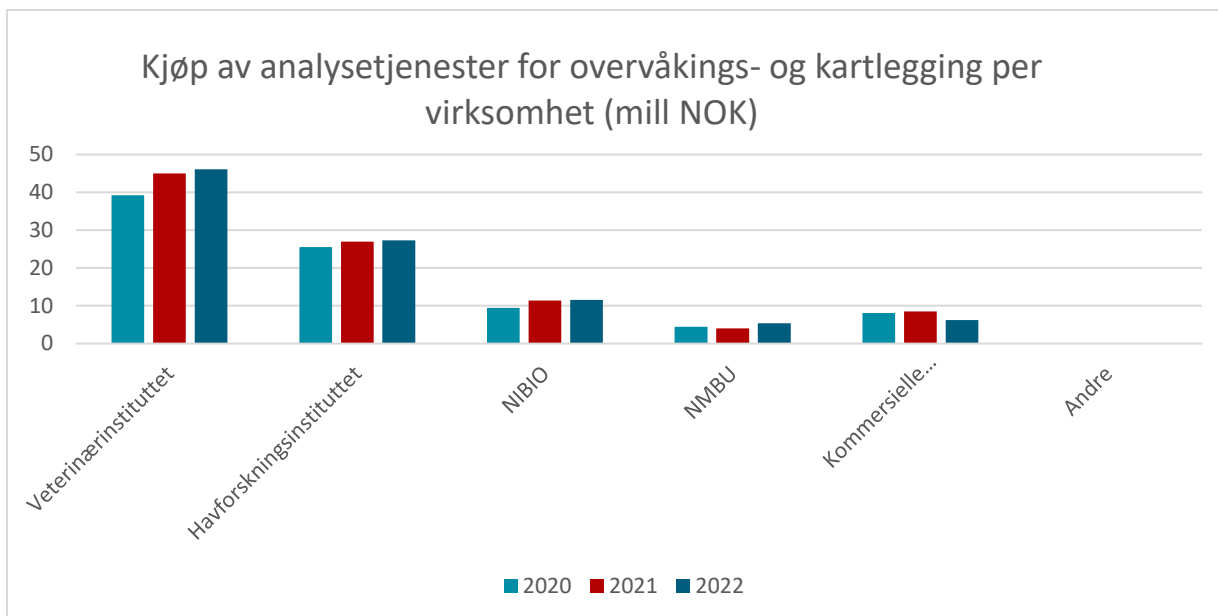
Vedlegg 3, tabell 5: Overvåking- og kartleggingsprogrammer. Kilde: Mattilsynet

Tema for overvåkings- og kartleggingsprogrammer 2022
Animalsk mat
Campylobacter i slaktekylling
Fremmedstoffprogrammet for landdyr
Importprogram animalsk mat, mikrobiologi - regional del
Importprogram grensekontroll fremmedstoff
Listeria i spiseferdige næringsmidler / Overvåking av næringsmidler med høy mikrobiologisk risiko
Antibiotikaresistens (NORM-VET)
Salmonella - levende dyr
Salmonella - produkter
Sjømat
Forurensede havner og fjorder
Fremmedstoffer i villfisk
Fremmedstoffprogrammet for fisk 96/23
Fremmedstoffer i fôrmidler av fisk
Importert produkt (HC og NHC) fra tredjestater

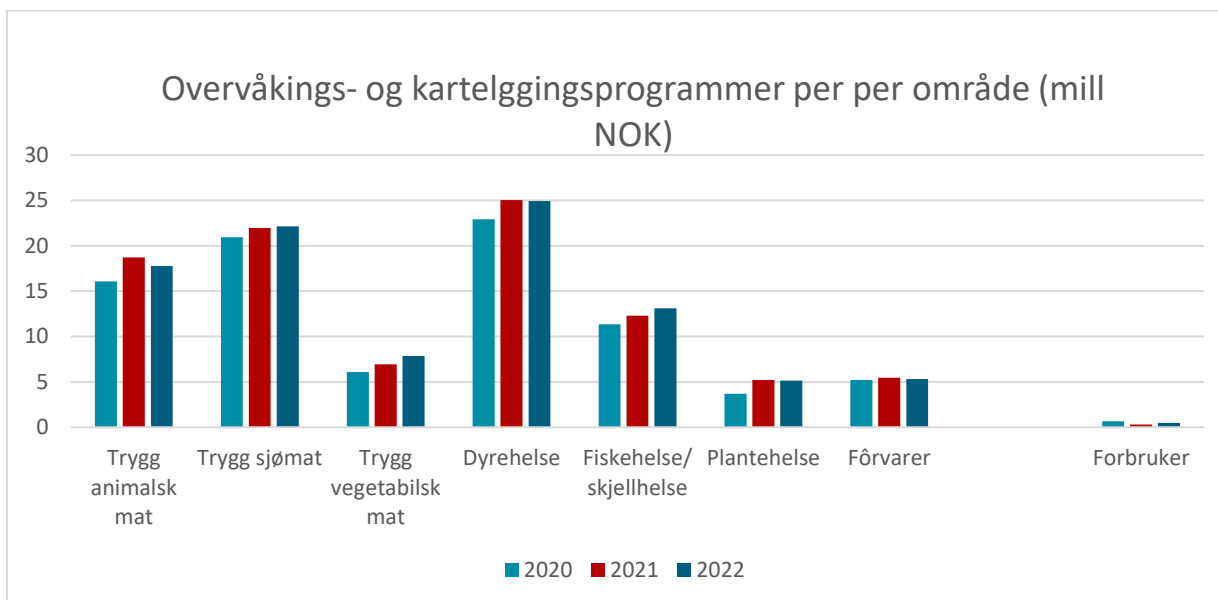
Sjømat
Miljøgifter i fisk
Nasjonalt tilsynsprogram for muslingproduksjon
Overvåking av Listeria
Radioaktivitet i sjømat
Vegetabilsk mat
Genmodifisering i næringsmidler og i fôr til fisk og landdyr
Kartlegging av tungmetaller, tilsetningsstoffer mm i vegetabilier
Rester av plantevernmidler i næringsmidler
Plantetoksiner i næringsmidler
Listeria i spiseferdige næringsmidler
Smittestoffer vegetabilsk mat (STEC og Yersina)
Landdyrhelse
Abort agens, storfe
<i>Aviær rinotracheitt</i> (ART), kalkun
<i>Aviær influensa</i> (AI), fjørfe (tamme og ville)
Blåtunge, storfe, samt vektorovervåking
<i>Artritt encephalitt</i> (CAE), geit
Brucella, storfe, sau og geit
Fotråte, sau
Helseovervåking villsvin (overvåkes for virussykdommer, salmonella og trikiner)
Infeksiøs laryngotracheitt (ILT), fjørfe
MRSA, svin
Mykoplasmoser, fjørfe
Mædi, Sau
Newcastle Disease (ND) , fjørfe
NORMVET (kartlegging av antibakteriell resistens)
Echinokokkus, rev, ulv og mårhund
Paratuberkulose, storfe, småfe og kamelider
Salmonella (levende dyr) , fjørfe og svin
Skabbmidd (<i>Psoroptes ovis</i>), geit
Skrantesyke (CWD/skrantesyke), hjortedyr
TSE, storfe (BSE), småfe (Skrapesyke)
Tuberkulose, storfe, småfe, kamelider og hjort (oppdrett og vilt)
Virus (AD, TGE/PRCV, PED, PPRS, influensa), svin
Virusinfeksjoner (IBR/IPV, BVD og EBL), storfe
Åpen yngelråte, bier

Fiske- og skjellhelse
Friskmeldingsprogram for <i>Gyrodactylus salaris</i>
<i>Gyrodactylus salaris</i> (settefiskanlegg og elver)
Overvåking av Bonamia / Marteilia
ILA og BKD overvåking
Kartlegging av ILAV-HPRO i norske settefiskanlegg
Krepsepest, overvåking (del I) og friskmelding (del II), Buåa
Overvåking lakselus, dødelighet vill laks og overvåking vandring
Overvåking av VHS/ IHN
Resistensutvikling mot legemidler og ferskvann hos lakselus
Sykdomsovervåking av villfisk i syk-fisk-portalen
Virusmitte i villfisk, sjø
Overvåkning <i>Gyrodactylus salaris</i> , Drammensvassdraget
Plantehelse
Tomatbrunflekkvirus
Importerte trelevende insekter
<i>Xylella fastidiosa</i>
Furuvednematode og Monochamus
Falske plantevernmidler
Skadegjørere i potet
Fôr
Fiskefôr
Fôr til landdyr
Forbrukerhensyn
Matkontaktmaterialer
Matkrim og OPSON

Overvåknings- og kartleggingsprogrammene finansieres gjennom kjøp av analysetjenester fra kunnskaps-institusjoner og virksomheter som vist i figur 1 på neste side.

Vedlegg 3, figur1: Kjøp av analysetjeneste fordelt på kunnskapsinstitusjoner og laboratorier og andre leverandører. Kilde: Mattilsynet.

Vedlegg 3, Figur 2: Kostnader til kjøp av analysetjenester 2020-2022 ved utgangen av året. Kilde: Mattilsynet

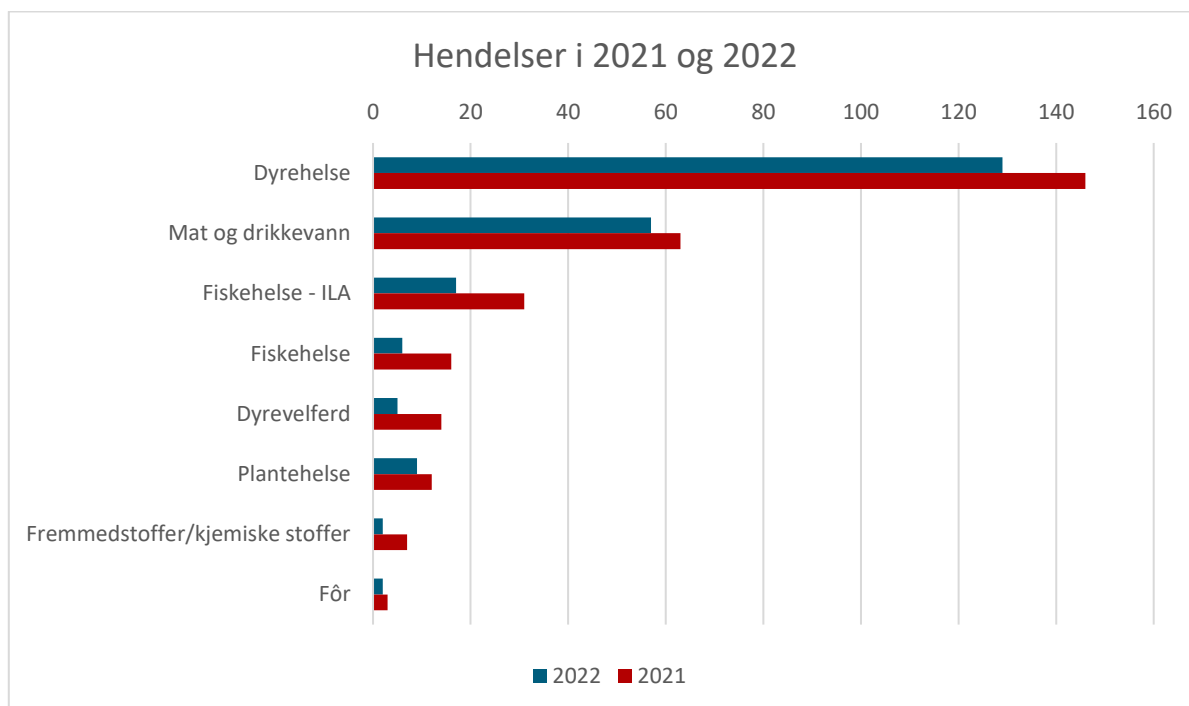
Vedlegg 3, tabell 6: Antall kontroller ved grensekontrollstasjoner (CHEDA, CHEDP, CHEDD)*. Kilde: Mattilsynet

Antall kontroller ved grensekontrollstasjoner	2020	2021	2022
Sum av animalske produkter og levende dyr (CHEDP, CHEDA)	2 655	3 293	3 105
Sum av kontroller animalske- og vegetabilsk produkter og levende dyr (CHEDP, CHEDD, CHEDA)	3 255	3 834	3 744

*CHED=Common Health Entry Document, A=levende dyr, P=animalske produkter, D=ikke-animalske risikoprodukter.

Hendelser

Vedlegg 3, Figur 3: Antall hendelser i årene 2021 og 2022 som er håndtert i MatCim. Kilde: Mattilsynet

Ressursbruk

Disponible årsverk viser registrert tid i et år eksklusiv tid registrert på ferie, permisjon og sykdom. Tall for disponible årsverk avviker fra tall for årsverk i bemanningsstatistikken fordi sistnevnte viser antall stillinger omregnet til hele stillinger på bestemte tidspunkt.

Vedlegg 3, tabell 7: Antall disponible årsverk totalt og pr. forvaltningsnivå. Kilde: Mattilsynet.

Forvaltningsområde	2020	2021	2022
Hovedkontoret	271,7	272,6	277,6
Regionene	804,9	779,5	763,8
Mattilsynet - totalt	1 076,7	1 052,1	1 041,4

Vedlegg 3, tabell 8: Antall disponible årsverk totalt og pr. hovedprosess. Kilde: Mattilsynet.

Prosess	2020	2021	2022
Utvikle regelverk	30,1	33,0	32,0
Føre tilsyn	546,5	527,9	506,6
Kommunisere og veilede	74,8	73,6	68,2
Innhente kunnskap og analysere tilstand	50,5	50,8	58,2
Styre Mattilsynet	167,6	175,3	186,0
Støtte Mattilsynet	207,1	191,4	190,3
Totalt	1 076,7	1 052,1	1 041,4

Vedlegg 3, Tabell 9: Antall disponible årsverk til utøvende tilsyn pr. område (fag/aktiviteter). Kilde: Mattilsynet.

Tilsynsområde	2020	2021	2022
Detalj, servering, transport og lager	49,4	44,1	49,1
Drikkevann	17,3	20,1	17,5
Sjømat	36,2	34,0	30,3
Animalsk mat	115,6	116,6	115,9
Annen mat	30,8	29,8	27,2
Planter	29,8	27,9	26,7
Landdyr	108,0	99,8	88,9
Akvatiske dyr	52,8	51,4	47,8
Fôr, biprodukter, dyrehelsepersonell, kosmetikk mv.	13,1	15,4	12,0
Beredskap og hendelseshåndtering	56,4	48,2	53,9
Andre tverrfaglige aktiviteter/annet tilsyn	37,1	40,4	37,3
Totalt	546,5	527,9	506,6

Vedlegg 3, tabell 10: Antall disponible årsverk pr fagområde. Kilde: Mattilsynet.

Fagområde	2020	2021	2022
Landbruk	348,8	342,4	349,8
Akvakultur og sjømat	213,2	220,2	189,6
Næringsmidler	479,3	453,0	462,8
Internasjonalt arbeid og regelverksutvikling	35,4	36,5	39,2
Totalt	1 076,7	1 052,1	1 041,4

Tiltaksstrukturen er ikke utviklet for å dokumentere tidsbruk på fagområder. Der tiltak retter seg mot flere fagområder er aktiviteten henført til fagområdet som anses mest aktuelt. Tidsbruk som ikke kan henføres til fagområder, er fordelt forholdsmessig.

Sammenheng mellom Mattilsynets utgifter og inntekter fra gebyrer i matforvaltningen

Andel gebyrinntekt av totale driftsutgifter økte sammenlignet med 2021. Andel gebyrinntekt av beregnet selvkost (direkte og indirekte utgifter) minket sammenlignet med 2021. Økte gebyrinntekter var særlig knyttet til gebyrer for utstedelse av sunnhetsattester for fisk utover ordinær arbeidstid.

Reduksjonen i andel gebyrinntekter av beregnet selvkost skyldes at inntektene fra gebyrer for særskilte ytelser økte mindre enn de tilhørende utgiftene.

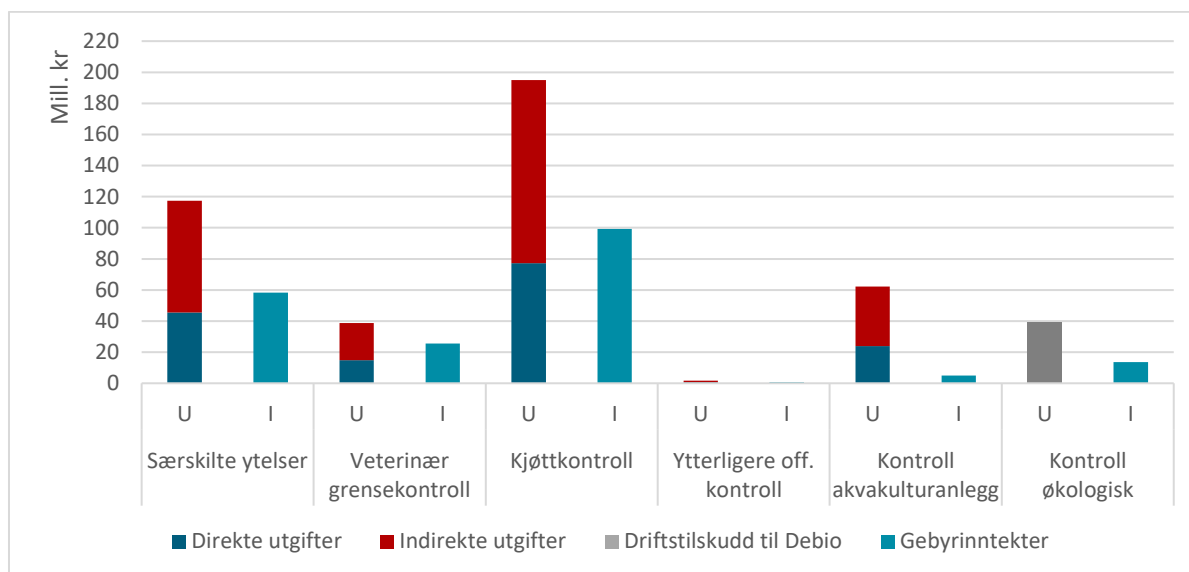
Vedlegg 3, tabell 11: Gebyrinntekter sett i forhold til Mattilsynets driftsutgifter. Kilde: Mattilsynet.

Nøkkeltall	2020	2021	2022
Andel gebyrinntekt av totale utgifter (%)	13,0	13,2	13,4
Andel gebyrinntekt av beregnet selvkost (%)	42,2	44,6	44,5

Gebyrinntekter og beregnet driftsutgift pr. gebyrordning

Utgifter er beregnet basert på regnskapsførte netto driftsutgifter (brutto driftsutgifter fratrukket driftsinntekter) og registrert tidsbruk, unntatt gebyr for ytterligere offentlig kontroll hvor utgiftene er beregnet basert på kalkyle. Indirekte utgifter er fordelt forholdsmessig.

Ved fordeling av indirekte utgifter er det tatt hensyn til at slakterier stiller lokaler o.a. til disposisjon for den offentlige kjøttkontrollen. På økologiområdet er inntektene som Debio krever inn sammenlignet med driftstilskuddet som Mattilsynet yter Debio.

Vedlegg 3, figur 4: Sammenheng mellom utgifter og inntekter per gebyrordning. Kilde: Mattilsynet.

Bemanning

Utførte årsverk (tabell 12) tar høyde for fravær og utbetalinger som overtid, reisetid og timelønnede. Her er det endringer fra år til år som utgjør differansen mellom tabell 12 og 13. Tall for utførte årsverk er i henhold til felles definisjon i PM-2019-13.

Tall for gjennomsnittlige årsverk (tabell 13) viser antall stillinger (fast, vikar og midlertidig ansatte) omregnet til hele stillinger uten medarbeidere i lønnet permisjon.

Reduksjonen av årsverk på regionalt nivå fra 2020 til 2021 (både utførte årsverk og gjennomsnittlige årsverk) skyldes både tilpasning av bemanning i tråd med reduserte budsjettammer, i tillegg til noen vakante stillinger.

Vedlegg 3, tabell 12: Antall utførte årsverk totalt, nasjonalt og regionalt nivå i Mattilsynet. Kilde: Mattilsynet.

Utførte årsverk	2020	2021	2022
Utførte årsverk nasjonalt nivå	277	275	292
Utførte årsverk regionalt nivå	829	800	784
Utførte årsverk totalt	1 106	1 075	1 076

Vedlegg 3, tabell 13: Antall gjennomsnittlige årsverk totalt, nasjonalt og regionalt nivå i Mattilsynet. Kilde: Mattilsynet

Gjennomsnittlige årsverk totalt	2020	2021	2022
Gjennomsnittlig årsverk nasjonalt nivå	285	286	297
Gjennomsnittlig årsverk regionalt nivå	893	862	851
Gjennomsnittlig årsverk totalt	1 178	1 148	1 148

Vedlegg 3, Tabell 14: Rekruttering og avgang. Kilde: Mattilsynet.

Rekruttering og avgang	2020	2021	2022
Turnover	4,57%	6,55%	4,9 %
Gjennomsnittlig pensjonsalder, år	66,1	66,3	66,1

Vedlegg 3, Tabell 15: Inkludering. Kilde: Mattilsynet.

Inkludering	2020	2021	2022
Antall søkere som har oppgitt innvandrerbakgrunn	128	154	249
Antall søkere som har oppgitt nedsatt funksjonsevne	10	31	34
Antall søkere som har oppgitt hull i CV'en	26	62	69
Personer med praksisplass fra NAV for arbeidstrening	4	0	6

Tilstandsrapportering (kjønn)

(Ref. rapporteringskrav del IV i økonomi - og virksomhetsinstruks om status og utvikling på årsverk, deltid, midlertidig ansatte og sykefravær fordelt på kjønn, samt likelønn)

Vedlegg 3, tabell 16: Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn/lønn). Kilde: Mattilsynet.

Tilstandsrapportering - kjønn		Kjønn				Antall totalt	Lønn		K/M % ¹³
		Antall menn	Andel menn	Antall kvinner	Andel kvinner		Menn ø	Kvinner ø	
Totalt i virksomheten (fast, vikar, midlertidig, permisjon med lønn, foreldrepermisjon)	2022	342	27 %	924	73 %	1 266	697 571	661 782	95 %
	2021	321	26 %	895	74 %	1 216	636 370	624 843	98 %
Toppledelse (direktør og regiondirektør)	2022	3	30 %	7	70 %	10	1 233 333	1 217 443	99 %
	2021	3	30 %	7	70 %	10	1 200 000	1 173 586	98 %
Mellomledelse (avdelingsjef og seksjonssjef)	2022	22	28 %	56	72 %	78	913 359	864 404	95 %
	2021	18	23 %	60	77 %	78	886 100	830 473	94 %
Kategori 1 (fagdirektør, prosjektleder, senior-/spesialinspektør, og senior-/spesialrådgiver)	2022	216	28 %	561	72 %	777	732 554	687 541	94 %
	2021	204	28 %	537	73 %	741	658 649	646 731	98 %
Kategori 2 (rådgiver, førsteinspektør)	2022	92	29 %	228	71 %	320	558 475	573 482	103 %
	2021	87	29 %	213	71 %	300	525 038	544 822	104 %
Kategori 3 (førstekonsulent, inspektør og seniorkonsulent)	2022	9	12 %	66	88 %	75	573 778	518 671	90 %
	2021	8	10 %	69	90 %	77	539 125	498 071	92 %
Kategori 4 (konsulent, renholder, lærling, fagarbeider m/ fagbrev)	2022	0	0 %	9	100 %	9	0	417 388	100 %
	2021	1	10 %	9	90 %	10	*	*	105 %
Timelønnet (eksklusiv pensjonister)	2022	3	38 %	5	63 %	8	522 700	610 240	117 %
	2021	4	29 %	10	71 %	14	492 425	472 460	96 %

*På grunn av personvern hensyn opplyses ikke lønn.

¹³ Kvinnerns lønn som andel av menns lønn

Vedlegg 3, Tabell 17: Registreringskjema for tilstandsrapportering (kjønn). Kilde: Mattilsynet.

Kjønnfordeling		M %	K %
Deltid	2022	1,4	10,7
	2021	1,8	12,5
Midlertidig ansettelse	2022	0,7	2,8
	2021	0,3	2,9
Foreldrepermisjon	2022	7,6	92,4
	2021	17,3	82,7
Legemeldt sykefravær	2022	4,2	6,9
	2021	3,8	5,9
Tiltak	2022	0	0
	2021	0	0